

DENG

ISSN 1302-7964

AYLIK SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

Bazı sorular ve cevaplar
Kemal Burkay

*Heyecana değil düşünen
beyne ihtiyacımız var*
Yılmaz Çamlıbel

Kürt yayıncılığı:
Karanlığa tutulan ışık
İbrahim Metin

Kürt Deklerasyonu:
Ulusal ve Uluslararası
Kamuoyuna Çağrı

Mîr Celadet Bedirxan
Jiyan û ramanên wî
Dr. Zerdeşt Haco

Bir yazı ve akla getirdikleri
A. İbrahimoğlu

Yıl: 11
Sayı: 61
Eylül-Ekim-Kasım
2001
Fiyatı: 750.000.- TL
(KDV Dahil)

İçindekiler

Bazı sorular ve cevaplar: Kemal Burkey	2-11
Heyecana değil düşünen beyne ihtiyacımız var Yılmaz Çamlıbel	12-27
<u>Kürt yayıncılığı:</u> Karanlığa tutulan ışık İbrahim Metin	28-31
Mîr Celadet Bedirxan Jiyan û ramanên wî Dr. Zerdeşt Haco	32-38
Kürt Deklerasyonu	39-41
Bir yazı ve akla getirdikleri A. İbrahimoğlu	42-48

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık
Ticaret Limited Şirketi Adına SAHİBİ
Fadıl Özçelik

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Bülent Demirel

HUKUK MÜŞAVİRİ
Av. Hamiyet İzol

YAZIŞMA ADRESİ
Tarlabaşı Cad. No: 232 Daire: 4
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 (212) 250 19 01
Fax: 0 (212) 235 53 82

ISSN: 1302-7964

ALMANYA
Postfach: 131831, 42045
Wuppertal/ALMANYA
Tel: 0049 202 283 23 39
Fax: 0049 202 758 34 79

BASKI
Yön Matbaası

Merhaba;

Dergimiz 1989 yılında yayın hayatına başlarken, "Halkların özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde bundan böyle 'DENG'de var" diyerek mücadele kulvarını belirlemiş ve bundan sapmayacağına dair halk kitlelerine söz vermişti.

O günden bugüne yaklaşık 13 yıl geçti. DENG önüne çıkarılan fiili ve yasal engellere karşı direnerek bugünlere gelmeyi başardı. Basının binbir çeşidiyle yüzyüze bulunan Kürt dergiciliğinde sapsmadan, savrulmadan, verdiği söze bağlı kalarak bu kadar süre ayakta kalabilmiş bir başka dergi yoktur.

Bu başarının temelinde DENG'in izlediği yayın politikasına duyulan güven ve bağlılık kadar; yazar, okur ve dostlarının özveride sınır tanımayan kararlı tutumları yatmaktadır.

Bu süre içinde DENG'in yayınlanan 60 sayısından 34'ü hakkında toplatma kararları verildi ve daha baskı aşamasında dergimize el konuldu; sahip ve yazışları müdürleri hakkında ağır hapis ve yüzlerce milyarlık para cezaları verildi.

DENG DERGİSİ bugün de verdiği söze bağlı kalarak Kürt halkının özgürleşmesi; demokratik hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, işkencenin önlenmesi, sömürü ve baskı düzeninin son bulması için inandığı çizgide yayın politikasını sürdürüyor. Okurlarının destek ve dayanışması devam ettiği sürece de devam ettirecek.

Değerli dostlar, geride bıraktığımız süre içinde dergimizin mizampajında belli bir kalıba bağlı kaldık. Bu durum durağan ve kendini tekrar eden bir görüntüye yolaçınca, dikkatli ve duyarlı okurlarımızın haklı eleştirilerine uğradı.

Biz de eleştiri ve önerileri dikkate alarak, bu sayımızda, yazıların punto ve dizilişinden spotlara kadar bazı değişikliklere gittik. Her değişim önce yadırganır, eğer olumluysa zaman içinde benimsenir. Yaptığımız değişikliğin beğenilmesini umuyor, eleştiri ve önerilerinizi bekliyoruz.

Eylül ayı başında yayınlanması gereken dergimiz, 17 Ağustos 2001'de uygulamaya konulan bir aylık kapatma kararı yüzünden gecikmeli yayınlanıyor.

Bir başka sayıda buluşmak dileğiyle...

DENG

Bazı sorular ve cevaplar: (*)

**Silahlı Mücadele ne zaman?
PSK-PKK Protokolü bir hata mıydı?
HADEP'le ortak imza olamaz mı?**

Kemal BURKAY

Okurumuz **G. Kaymaz** 13 Haziran tarihli mektubunda şöyle diyor:

Her şeyden önce yeni web sayfanızı çok beğendiğimi belirtir ve bunun yanında da sizleri kutlarım.

Yalnız yeni sayfanıza, Kürt müziği, kültürü ve Kürdistan'dan bazı görüntüler eklerseniz daha da renklenir kanaatindeyim.

Sizlere sormak istediğim birkaç sorumu yanıtlarsanız sevinirim:

1- PSK silahlı mücadeleyi yıllardır gereksiz ve zararlı gördü. Ama işgalci güçler demokratik mücadele kanallarını hep tıkadı, gazeteler ve partiler kapatıldı, ölümler ve saldırılar arttı ve ben şimdi soruyorum: bugün değil de ne zaman?

2- 1993 yılında PSK ile PKK arasında bir protokol imzalanmıştı. Halen merak etmekteyim, sizler o zaman Apo'nun TC'nin adamı olduğundan haberdar değil miydiniz? Yazılarınızdan ve şimdiye kadarki yayınlarınızın çoğundan da anlaşıldığı gibi o zamanlar da şüpheleriniz vardı. Peki o zaman neden Apo'yu ciddiye alıp da onunla protokol imzaladınız? Bir yerde onu daha da popüler etmediniz mi?

3- Artık herkes Apo'nun, PKK'nın ve de HADEP'in devletin maşası olduklarını biliyor. Peki neden ülkede halen HADEP'le ortak imzalar atılmakta? Zavallı tarih yurtseverleri ve ihanet güçlerini nasıl birbirinden ayırt edilecek, merak ediyorum?

Şimdilik hoşçakalın.

Öncelikle sayın Kaymaz'ın web sayfamızla ilgili olumlu değerlendirmesi için teşekkürlerimizi belirtelim. Sözkonusu öneriler ışığında eksiklerimizi zamanla gidermeye, sayfayı daha da zenginleştirmeye çalışacağız. Sorulara gelince:

1- Biz, ezilen halklar ve sınıflar için zorunlu olduğunda ve koşullar elverdiğinde silahlı mücadeleye, bu tür bir direnişe karşı değiliz. Tarihte ve çağımızda bunun pekçok örneği var. ABD Bağımsızlık Savaşı, 1789 Fransız Devrimi, 1917 Ekim Devrimi, Vietnam, Cezair, Küba ve daha onlarca örnek... Bizzat Kürdistan'daki silahlı direnişler.. Zulme karşı direniş, Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirisi'nde bir hak olarak tanınmıştır. Dinler bile zulme karşı direnişi bir hak sayar.

Bir başka deyişle, zulme karşı direniş, silahlı ya da silahsız olsun, meşru bir haktır.

Ancak, meşru bir hak olması, ona olur olmaz başvurmayı gerektirmez. İç ve dış koşullar, güç dengeleri buna uygun düşmelidir. Elverişsiz bir zaman ve zemindeki silahlı eylem size değil, karşı tarafa yarar sağlayabilir. Böyle bir durumda silahlı eylem sizi zafere ulaştırmıyacağı gibi daha da büyük kayıplara uğramanıza yol açabilir.

Koşullar silahlı eyleme uygun değilse, mücadeleyi diğer yöntemlerle sürdürmeli. Tek ya da başlıca mücadele biçimi silahlı eylem değildir. Aksine temel mücadele biçimi siyasaldır ve silahlı mücadele belli durumlarda onun uzantısıdır.

Koşulları iyi değerlendiren, uzak görüşlü bir siyasi parti ve lider bu hesabı yapmalı ve ona göre mücadele yöntemlerini seçmelidir.

Bizim PSK olarak, başından beri silahlı mücadeleye yaklaşımımız bu çerçevede oldu ve bunu her zaman dile getirdik.

Kanımızca Kürdistan'da, özellikle kuzey parçası bakımından silahlı mücadelenin başarı şansı yoktu.

Bunun nedenlerini geçmişte pekçok kez yazdık; ama erinmeyip bir kez daha özetle dile getirelim:

a) Kürdistan dört devlet arasında bölüşülmüş ve aynı zamanda sözkonusu hasım güçler tarafından kuşatılmıştır. Bu, direniş güçlerinin dış dünyayla ilişkilerini engelliyor. Silahlı mücadele başta para ve silah olmak üzere büyük lojistik destek ve dışarıyla ilişki gerektirir. Pratikte de görüldüğü üzere, herhangi bir parçada silahlı direniş başlatan bir Kürt örgütü, kaçınılmaz olarak komşu ülkelerden (duruma göre Irak, İran, Suriye veya Türkiye'den) destek arıyor. Bunlar ise Kürdistan'ı bölüşmüş olan ve Kürt halkının hiçbir parçada özgür olmasını istemeyen güçlerdir. Bu devletlerin herbiri, olsa olsa, birbirleriyle kozlarını paylaşmak için Kürt örgütleriyle ilişki kurar, onları kendi çıkarlarına kullanmak isterler. Sonuçta bu ilişkiler Kürt politikasını ipotek altına sokar. Bunun pekçok örneği görüldü ve bugün de görülebilir.

b) Çağımızda her ulusal kurtuluş hareketi uluslararası destek gerektirir. Oysa Kürt halkının durumu bu bakımdan da, ne yazık ki son derece olumsuzdur. Bölgenin dört güçlü devleti arasındaki bu parçalanmışlık, aynı zamanda uluslararası düzeyde desteği de engelleyen bir durumdur. Büyük ya da küçük olsunlar, öteki devletler, bölgenin bu dört devletini karşıya almak istemiyor. Uluslararası ilişkiler insani ilkelere değil, çıkarlara göre yürütülüyor. Bu nedenle Kürt sorunu, geniş boyutlarına rağmen, bir türlü uluslararası düzeyde layık olduğu ilgiyi ve desteği göremiyor.

c) Türkiye bir NATO ülkesidir ve bu durum Kürdistan'ın Kuzey Parçasındaki mücadeleye için bir başka elverişsiz koşuldur. NATO'nun desteğine sahip Türkiye'ye karşı silahlı mücadele, ancak karşı kampın (Sovyetler'in) tam desteğiyle başarıya ulaşabilirdi. Oysa Türkiye ve öteki bölge ülkelerine karşı, öteden beri iyi komşuluk ilişkilerine dayalı bir nötürleştirme politikası izleyen Sovyetler, Kürtlere gereken desteği vermekten kaçındılar. Bugün de aynı politikayı Rusya Federasyonu sürdürüyor ve zaten es-

ki gücü de yok.

Partimiz başından beri sözkonusu durumu ve güç dengelerini göz önünde tutan bir politika izledi, silahlı eylem için koşulları uygun görmedi ve siyasal mücadele yöntemlerini seçti.

Kanımızca gelinen durum da bize hak vermektedir. Silahlı mücadele PKK eliyle değil de başka örgütler eliyle de yürütülseydi, PKK'ya özgü bazı yanlışlardan ve bunun yol açtığı tahribatlardan kaçınmak mümkün olsa bile, sonuç değişmiyecekti; yani zafer şansı yoktu, buna karşılık bedeli yine yüksek olacaktı.

Bir de işin başka yanı var. Bazan karşı taraf sizi kendi minderine çekmek ister, sizin için elverişli olmayan zamanda silahlı eylemi dayatır, sizi kolayca ezebilmek için. Kanımızca, Türk rejimi ve ardındaki güçler bunu hem Türk soluna hem de Kürt hareketine yaptılar. 1960'lı yıllardan başlayarak sınıf mücadelesi ve Kürt ulusal hareketi daha olgunlaşmadan, onu kitlelerden kopuk silahlı eylemin içine çekmeye çalıştılar ve başardılar da..

Bize göre yapılması gereken kitle içinde siyasal çalışmaydı. Kitleleri kazanmadan, onlar harekete geçirilmeden hiçbir mücadele kazanılmaz. Kürt ulusal hareketi bakımından, sözkonusu parçalı koşullarda, yan yana yaşadığımız halkların devrimci ve demokratik güçleriyle işbirliği ve dayanışma stratejik önemdedir. Bu dayanışmayı sağlayıp her iki halkın güçlerini demokrasi ve devrim yönünde seferber edebilsaydık, hem Türkiye'nin demokratikleşmesi, hem de Kürt halkının özgürlüğü kolayca kazanılabilirdi. Her iki halkın kitle gücünün önemli bir oranda harekete geçirilebildiği böylesi bir durumda rejim açısından onu bastırmak olanaksız olurdu.

Bizim stratejimiz buna yönelikti ama ne yazık ki sol ve yurtsever hareket dağınıktı. Türk ve Kürt solunun bir kesimi kısa yoldan sonuç almaya, maceraya yöneldi. Kürt yurtsever hareketinin bir kesimi Türk soluna karşı güvensizdi, demokrasi ve devrim için ortaklaşa mücadelenin gereğini kavra-

madı, önemsemedi. Türk solunun bir kesimi de Kürt hareketinden uzak durmayı seçti. Böylece mevcut sol ve yurtsever örgütlerin herbiri bir yana çekti ve bizim çabamız, doğru olduğuna inandığımız sözkonusu stratejinin başarısına yetmedi. Rejim, PKK eliyle Kürt hareketini yanlışa itmeyi, Kürt potansiyelini büyük ölçüde heder etmeyi başardı.

Bugün de, hem Türkiye'nin demokratikleşmesi, hem de Kürt halkının özgürleşmesi için izlenmesi gereken strateji kanımızca yine bundan başkası değil. Türk ve Kürt halk kitlelerini demokrasi ve özgürlük, bu doğrultudaki değişim yönünde hazırlamak için ağırlığı siyasal çalışmaya vermek ve her iki halkın tüm ilerici güçlerini, dayanışma içinde bu ortak hedefe yöneltmek lazım.

Rejimin süregelen tüm saldırılarına, uzlaşmaz tutumuna rağmen, karamsar olmak için neden yok. Günümüzde iç ve dış koşullar geçmişe oranla daha elverişlidir ve rejimi değişim yönünde zorluyor. Tutucu güçlerin hırçınlaşması ve içe kapanma çabaları da bunun ürünü.

2- Bu soruyla Protokol yaptığımız gün de daha sonra da zaman zaman karşılaştık. Sizin sormanız da iyi oldu. Bu vesileyle bir kez daha bu konu üzerinde duralım.

Öncelikle şunu belirtelim ki siyasette ilkelere de vardır, politik esneklik de. Bu ikisinin iyi bir dengesi olmadan olumlu sonuç alınmaz.

İlkelerin başında ana hedefi, dostu düşmanı şaşırılmamak gelir. Ama mücadelede uzlaşmalar da vardır. Günü gelir insan düşmanıyla bile görüşür, sorunu barışçı yollardan çözmeye çalışır. PKK ise rejimin Kürtler içinden örgütleyip karşımıza çıkardığı bir güçtü. Karşı tarafın oyununu bozmak için de yapılması gerekenler vardı.

Bizce PKK'nın niteliği daha ortaya çıktığı ilk yıllarda oldukça açıktı. Siyasal mücadeleyi, legal çalışmayı ve barışçı yöntemleri tümenden reddediyordu. Silahlı mücadele adına şurda burda anarşizan eylemler yaptı, sol ve yurtsever örgütleri hedef seçti, aşiret

kavgaları çıkardı. Yani hedefleri de yön-temleri de yanlıştı.

Biz daha o dönemde (1977-79) PKK'nın yalnızca anarşizan bir örgüt değil, rejim tarafından yönlendirilen bir provokasyon örgütü olduğu kanısındaydık. Bunu, 1979 yılında yurt içinde 20 bin adet basıp dağıttığımız "Küçük Burjuva Sapmalar ve Tutarlı Sosyalist Politika" adlı broşürde ve bunu izleyen çeşitli yazı ve bildirimlerimizde açıkça yazdık.

Elbet bu teşhisi yaparken elimizde Türk devletinin resmi belgeleri yoktu. Bu teşhisi PKK'nın söylediklerine ve eylemlerine ve bu işin içindeki kadrolarla ilgili kimi sınırlı bilgilere bakarak yaptık.

Ama bu bilgiler zamanla pek çoğaldı. Bizzat PKK'dan kopan kadrolar örgütün durumuyla ilgili geniş açıklamalar yaptılar. Türk tarafında kimi bilgi sahibi kaynaklar (gazeteci, savcı, güvenlik mensubu vs), kopuk kopuk da olsa, kamuoyuna önemli bilgiler verdiler. En önemlisi de bizzat Öcalan'ın söyledikleriydi. O, pekçok konuşmasında ve yazısında, kendisiyle yapılan röportajlarda bu ilişkileri açığa vurdu.

Öte yandan, PKK bakımından da değişik dönemlerin farklı özelliklerini görmek gerekir. 12 Eylül öncesi ve sonrası, 1984 yılında partizan savaşının başlamasından sonraki dönem, kitleselliği yakaladığı 1990'lı yılların başları ve Öcalan'ın Suriye'den çıkarılışıyla başlayan yeni dönem... Bu dönemlerin herbirinin kendi özelliği var ve bunlar PKK'nın politikalarına da yansıyor.

12 Eylül öncesi PKK'nın Türk rejiminin güdümünde olduğu dönemdi ve rejim onu en başta, PSK'nın da içinde olduğu Kürt örgütlerine karşı kullanmaya çalıştı. Biz bunun farkındaydık ve bu dönemde PKK ile diyalogun hiçbir yararı yoktu. Rejimin bizi çekmek istediği terör batağına girmedik ve PKK'yı teşhir ettik.

Öcalan 1979 yılında Suriye'ye, kendisinin söylediği gibi MİT'in elinden kurtulmak için mi geçti, yoksa yeni bir görevle mi gönderildi, bizce meçhuldür. Ancak 12 Eylül'ün hemen ardından, diğer örgütlerin

lider kadroları da güneye inince, Öcalan öteki örgütlerle görüşmek, birlik yapmak, bir bakıma da kendisini meşrulaştırmak istedi. Irak ve Suriyeli dost Kürt partilerinin ve bu iki ülkenin komünist partilerinin liderleri de devreye girerek PKK'nın "yanlışlarından" kurtarılması ve kuzeyde Kürt birliğini sağlamak amacıyla PKK ile diyalog kurmamızı istediler. Onların ısrarı üzerine 1981 yılında Şam'da birkaç toplantı yapıldı. PKK'nın kamuoyuna yönelik özeleştirisi yapmasını ve sözkonusu yanlışlarından döndüğünü kanıtlamasını istedik. Ama Öcalan söz verdiği halde, o ara toplanan PKK konferansı ciddi bir özeleştirisi yapmaya yanaşmadı. Öyle olunca da PKK ile bu ilk görüşmeler istenen sonucu vermedi ve ilişkilerimiz yeniden koptu. 1983 yılından sonra da son derece gerilimli oldu. Yoğun tartışmalar yaşandı ve PKK'nın saldırılarına hedef olduk.

Bu aşamadan sonra PKK Şam rejimiyle ilişkiler kurdu ve bu kez Suriye'nin güdümüne girdi. 1984'te gerilla savaşı başlattıktan sonra ise aynı zamanda İran ve Irak'la da ilişkiler geliştirdi ve onlardan etkilendi. Bu ilişkiler çoğu kez de bizzat Kürt halkının zararına sonuçlar verdi. PKK sık sık Kürtlerle savaştı.

Öte yandan, sağladığı ilişkiler ve desteklerle PKK mali güç edindi, 1984'te başlayan silahlı eylemin de etkisiyle yurt içinde ve dışında bir hayli kadro devşirdi ve 1990'lı yılların başında Kürdistan'da patlak veren Newroz eylemlerinin ardından (1990-1991) hızla kitleselleşti, bağımsız Kürdistan için Türk rejimiyle savaşan güçlü bir örgüt görünümü kazandı. İçerde ve dışarda sorunun diyalog yoluyla barışçı çözümü için sesler yükseldi. Türkiye'de Özal cumhurbaşkanıydı ve sorunun salt askeri yöntemlerle çözülemeyeceğini kavramış görünüyordu. Sessiz diplomasi ile diyalog ve Kürtlerle uzlaşma yolları arıyordu.

Öcalan bu nedenle, Talabani'nin aracılığı sonucu 1993 Martı'nda tek yanlı ateşkes ilan etti ve yeni bir durum doğdu.

Demek ki 1993 yılına gelinceye kadar

PKK ve lideri zaten yeterince "popülerdi" ve bunu PSK ile yapılan protokole borçlu değil! Tüm bu değişimi hesaba katmadan, onu, 12 Eylül öncesi-nin MİT tarafından yönlendirilen figüranı olarak görmekte ısrar gerçekçi değil.

PKK ile yaptığımız 1993 protokolü, böylesine bir ortamda yapıldı. Protokolün içeriği, koyduğu hedefler Partimizin o güne kadar izlediği ve bugün de izlemekte olduğu politikalarla çelişmiyor, aksine bu politikalarla tam bir uyum içinde. O güne kadar PSK olarak programımıza koyduğumuz ve kamuoyuna açıkladığımız çözüm önerilerini bu kez PKK ile birlikte sunduk. Kürt halkının kendi kaderini belirleme hakkını ortaklaşa dile getirdik, uzun erim için federatif çözüm önerdik, kısa erim içinse, dokuz maddeden oluşan acil istemleri sıraladık. Kürt partileri arasında sorunların şiddet yöntemiyle değil, diyalogla çözülmesinin gereğini dile getirdik. Bir Kürt cephesinin oluşması için ortak çağrıda bulunduk.

Ateşkes Türk rejimini köşeye sıkıştırmıştı. Sözkonusu PSK-PKK deklarasyonu ise, Kürt sorununun çözümüne ilişkin gerçekçi bir çerçeve sunarak hem yurtsever Kürt kamuoyunda ve Türk demokrat çevrelerinde, hem de uluslararası planda olumlu bir hava yarattı, büyük destek buldu, Türk rejimini daha da köşeye sıkıştırdı. Yani Dostlar sevinirken düşmanlar üzüldü. (Demirel protokolden, ateşkesi değerlendirdikleri bakanlar kurulu toplantısından çıktığı bir anda haberdar oldu ve gazetecilerin yanında, "bu daha kötü oldu!" demekten kendini alamadı.. Evet, Demirel ve onun temsil ettiği rejim, Kürtleri hep çatışırken görmek

1993 yılında PKK ile bizim aramızda ve bir bütün olarak onunla öteki Kürt örgütleri arasında başlayan yumuşama, bir cepheyle sonuçlanmasa ve zaman zaman önemli sorunlar yaşansa da, bilindiği gibi, 1999 yılı ortalarına kadar sürdü.

PKK'nın da içinde olduğu Kuzey Kürdistanlı Örgütler Platformu, örgütler arası diyalogu sürdürdü ve zaman zaman ortak çalışmalar yaptı. Öcalan Suriye'den çıkarıldığı zaman da destek verdik, İtalya'dan iltica alması için çaba gösterdik. Bu yurtsever ve demokratik bir görevdi.

istiyordu, uzlaşırken değil..)

Bu protokolü izleyen dönemde kuzeyli tüm Kürt partileri biraraya geldiler ve bir cephe çalışması başladı.

Bunlar son derece olumlu gelişmeler değil miydi? Öcalan'ın daha önce ne olup olmadığını bilmek, bunları yapmayı yanlış kılar mı?

Demek ki belli koşullarda "Apo'yu ciddiye almak" yanlış olmamıştır. Bir kişinin ya da örgütün politikalarını doğru sanıp ardından gitmek başka, onu ciddiye almak başkadır. Apo'yu elbet başka-

ları sahneye çıkardı; ama en başta onu iyi tanımayan, ya da tanıdığı halde sorumlu davranmayan kimi Kürtler, bizim tüm uyarılarımıza rağmen ardından gittiler ve halen, İmralı'daki trajikomik durumuna, bizim ve başkalarının yoğun eleştirisi ve uyarılarına rağmen, pekçok kişi onu izlemeye devam ediyor..

Keşke Öcalan sözünde dursa da bu protokolü sürdürebilsek, hayata geçirebilseydik. En başta Kürt cephesi gerçekleşebilseydi. Ama Öcalan sözünde durmadı. Durmasına olanak tanımadılar. Kürt sorununun çözümünü değil, ama Kürtlerle Türklerin çatışmasını çıkarlarına uygun bulan, bu nedenle de ateşkesi karşı çıkan çokları vardı.. Yalnız Ankara'daki değil, Şam'daki Öcalan da dilediği politikayı izlemekte özgür değildi. Ateşkestten en çok rahatsız olanların başında ise, diyalog ve barışçı bir çözüm için bizzat müttefikleri tarafından zorlanan Türk hükümeti ve ordusu geliyordu. Bu nedenle provokasyon gecikmedi. Bingöl olayı süreci bıçak gibi kesti. Hem Türk hükümeti, hem bu savaştan çıkar bekleyen bölgedeki başka güçler rahat bir soluk aldılar..

Peki biz bu durumu bilmiyor muyduk,

çok mu iyimserdik? Aksine. Ama Kürt politikası için doğru olanı yaptık ve politikamızda ısrarcı olduk. Kısa bir dönemle de sınırlı kalsa, yapılması gerekeni yurtsever ve dost çevrelere gösterdik. Eğer Öcalan sözlerini tutmadiysa, kısa süre sonra ateşkesi bozduysa, Avrupa'da terör estirdiyse, yeniden Güney Kürdistan'daki Kürt örgütleriyle savaştıysa bunun sorumlusu biz sayılabilir miyiz?

Biz protokolü izleyen dönemde de PKK yeniden yanlışlarına dönünce hiç tereddüt etmeden karşı durduk, eleştirdik. Bunu bizzat Med-TV'de katıldığımız programlarda yaptık.

PKK'nın yanlışlarını sergilemek, kamuoyunu aydınlatmak konusunda PSK'nın gösterdiği ilkeli ve kararlı politikanın, yoğun çabanın bir örneği daha gösterilebilir mi?

1993 yılında PKK ile bizim aramızda ve bir bütün olarak onunla öteki Kürt örgütleri arasında başlayan yumuşama, bir cepheyle sonuçlanmasa ve zaman zaman önemli sorunlar yaşansa da, bilindiği gibi, 1999 yılı ortalarına kadar sürdü. PKK'nın da içinde olduğu Kuzey Kürdistanlı Örgütler Platformu, örgütler arası diyalogu sürdürdü ve zaman zaman ortak çalışmalar yaptı. Öcalan Suriye'den çıkarıldığı zaman da destek verdik, İtalya'dan iltica alması için çaba gösterdik. Bu yurtsever ve demokratik bir görevdi. Öcalan'ın Batı Avrupa'da kalması, PKK'nın politikasının bölge devletlerinin ipoteğinden ve bunun yolaçtığı bir dizi yanlıştan kurtulması, PKK'nın demokratik ilişkilere alışması bakımından büyük bir şanstı. En azından, Şam'da ya da Ankara'da olmasından çok daha iyi olurdu..

Ne var ki Öcalan İtalya'da kalmak için diremedi, yollara düştü ve yakalandı. Böylece, 1979 yılında, bizzat Öcalan'ın kendi deyişle "kafesinden uçan kuş", 1999 yılı Şubatı'nda tekrar kafese, hem de gerçek bir kafese döndü.. Bunun ardından Öcalan'ın ve ona bağlı olarak PKK'nın politikaları da yeniden Türk devletinin güdümüne girdi, PKK ile diğer örgütlerin yolu bir kez daha ayrıldı.

3- Bugün PKK ile yollarımız ayrı. Onun etkisinde kaldığı ölçüde elbet HA-DEP'le de ayrı. Ama HADEP zaten legal bir örgüt ve bizim PSK olarak onlarla ortak bir imzamız söz konusu değil.

HADEP çevresi geçmişte, PKK'ya uyup gereksiz yere sivrilik yaparken, son dönemde de yine PKK'ya uyup rejimin işine gelen bir politikayı seslendiriyor, şu içi boş "demokratik cumhuriyet" tezlerinin reklamını yapıyor. Bu elbette yanlış. HADEP ve benzeri legal örgütlerden gereksiz kahramanlık, sivri çıkışlar beklemediğimiz gibi, yanlışların sözcülüğünü yapmalarını da beklemiyoruz. Onlar koşullara uygun, ama teslimiyeti kabul etmeyen onurlu, kararlı bir mücadele vermeliler.

Öte yandan, ülkede birçok sol ve demokratik parti var. Bunlar zaman zaman bazı konularda ortak bildirimler yayınlıyabilir, ortak eylemler düzenleyebilirler. Bunun içinde HADEP de olur, görüşleri bize yakın örgütler de. Biz bunların işine karışmayız. Ayrıca demokratikleşmeye ve barışa yönelik bu tür ortak çabaları doğru ve gerekli buluyoruz.

Siyasal yaşam siyah-beyaz değil, çok renkli, çok tonlu, karmaşıktır. Belli durumlarda eleştiri ve diyalog birarada yürür. Biz bugün rejimin dümen suyuna giren PKK'yı açık açık eleştiriyoruz. Bu devrimci ve yurtsever bir görevdir. Öte yandan, soruna hiçbir dönemde kan davası gözüyle bakmadık. Amacımız kamuoyunu uyarmak, Kürt ulusal mücadelesinin yanlış kanallara yönelmesini engellemek, hatta mümkün olsa PKK'yı bu yanlıştan çevirmektir. Bu nedenle diyalog kapılarını tümenden kapamayız.

Şu anda Öcalan rejimin elinde yalnızca kendi canını kurtarmaya çalışan bir rehine. Rejim idam tehditini demoklesin kılıcı gibi kullanarak ona ve PKK'ya istediklerini dikte ettiriyor. İdam cezasını kaldırmamasının nedeni de bu. Bu oyunu bozmak gerekir. Hiç kimsenin yaşamı bir ulusun geleceğinden daha değerli değildir.

Biz PKK'nın şu içi boş demokratik cumhuriyet söyleminden dönmesini istiyoruz.

O, TC'nin üniter devlete ve kemalist ideolojiye ilişkin tezlerini süsleyip püsleyip Kürtlere pazarlamaya, geçmişteki Kürt direnişlerini karalamaya son vermelidir. Kürtler bakımından demokratik bir cumhuriyet, üniter değil, ancak federal olabilir. PKK 1993 protokolüne dönmeli, Kürt halkının temel istemlerine sahip çıkmalıdır. O zaman birlikte çalışmamamız için hiçbir neden kalmaz.

Belki bazıları, PKK'dan bunu beklediğimiz için bizi aşırı iyimser, hatta hayalci sayacak. Yo, ne iyimser ne de hayalciyiz. Sadece doğru olanı yapıyoruz. Kürt halkının çıkarına olan politikayı öneriyoruz. Öyle sanıyoruz ki PKK'nın başındakiler de bunun farkındalar. Ama ne yazık ki, onlar Apo'yu bir puta çevirmişler ve onu kurtarmak için Türk devleti karşısında eli kolu bağlı duruma düşmüşler. Bu durum böyle

Kitleselleşme sorunu Türkiye solunun ve Kürt yurtsever hareketinin geçmişteki kimi yanlışları Başarı için yeni dönemde ne yapmalı?

Okurumuz Nuri Yıldız mektubunda şöyle diyor:

Önce sizleri yeni web sayfanız için kutlamak istiyorum. Gerçekten bir evvelki sayfanızdan çok çok güzel ve düzenlidir. Dileğim odur ki bu sadece bu sayfa üzerinde kalmasın ve kitlelere de aynı şekilde ulaşsın. Ben uzun süreden beridir sizin sayfanızı takip etmekteyim ve düzenli yayınlarınızı okumaktayım. Tabii bunu yaparken de kimi noktalar gözümünden kaçtı ve ondan ötürü de soru sorma ihtiyacını duydum. Şayet sorularımın cevabını verirsiniz çok mumnun olurum.

Saygılarımla.

Soru 1- 26 yıllık bir Parti olmanıza rağmen neden kitleselleşemiyorsunuz?

Öncelikle şunu belirtelim: Kitleselleşme bakımından zaman başlıca ölçü değil-

devam ederse onları bitirir. Onları izleyen kitleler bakımından da aldanmanın ve yarınlmanın elbet bir sınırı vardır.

Tarihe gelince, onun yaşadığımız dönemi nasıl yansıtacağını, kime ne not vereceğini, doğruyu yanlış, sapla samanı ayırıp ayıramıyacağını elbet bilemeyiz. Bu biraz da onu yazana ya da yazdırana bağlıdır. Tarih de eğer, bugün bizzat olaylara tanıklık eden çokları gibi doğruyu yanlış ayıramazsa, bunun sorumlusu ortak imzalar olamaz.

Ortak imza ve ortak çalışma kendi başına kusur değildir; önemli olan yapılan açıklamanın, dile getirilen istemin ve yapılan işin ne olduğudur. Bundan ötesi, herkes kendi eyleminden sorumludur; kimin ne dediğine, ne yaptığına bakmalı.

Yine de tarihin hükmünün, bugün olayların içinde yaşayan ve taraf olanlardan daha objektif ve adil olacağını söyleyebiliriz.

dir. Yıllar içinde bir örgüt kitleselleşebileceği gibi, tersi de olabilir, tümüyle sahneden silinebilir de. Bunun örnekleri dünyada ve Kürt politikasında çoktur.

Kitleselleşme bir örgüt bakımından, kitleler arasındaki üye ve taraftarlarının sayısı, ya da oranıyla ilgili bir kavram. Aynı zamanda görece bir kavram. Yani bir örgütün üye ve taraftar sayısı aynı alanda varolan bazı örgütlerden az, bazılarından ise çok olabilir. PSK için de durum bu. PSK bir Kuzey Kürdistan örgütü. PKK'nınki kadar geniş bir taraftar kitlesi yok; ama ondan sonraki ikinci derecede taraftarı olan bir örgüt.

Öte yandan, biz de şu andaki durumumuz kitesellik açısından elbet yeterli bulmuyoruz. Bu oran bizim açımızdan da zayıftır, düşüktür.

Nedenlerine gelince: Bir örgütün kiteselleşmesini engelleyen çeşitli nedenler olabilir. Bunların bazıları ondan kaynaklana-

bilir. Örneğin kitlelerin çıkar ve istemlerini göz önüne almayan politikalar. Kitleler böyle örgütlere ilgi duymaz. Ya da koşulları, güç dengelerini hesaba katmayan, dostu düşmanı iyi biçimde seçemeyen yanlış politikalar.. Böyle örgütler de eninde sonunda tökezler, düş kırıklığına uğrarlar. Bizimkinin bu türden olduğu kanısında değiliz. Aksine, halkın çıkarlarına, istemlerine uygun, nesnel koşulları, güç dengelerini hesaba katan, geniş ufuklu, dostu düşmanı şaşırmayan, ilkeli politikalar izlediğimiz kanısında yız.

Demek ki nedenler başka.. Kitesellik de başarı da belli koşulların sonucudur. Ama salt sonuca bakarak, izlenen politikanın doğru ya da yanlış olduğunu sanmak da yanıltıcı olabilir. (Ayrıca, siyasette doğru ve yanlışın kendisi de görecelidir. Sana göre kötü ya da yanlış olan, başkasına göre iyi ya da doğru olabilir. Örneğin kitleleri yalan ve demagojiyle aldatıp peşlerinden sürüklemek egemenler için işe yarar, "doğru" bir politikadır; ama ezilen, sömürülen kitleler açısından bu sürükleniş doğru bir tavır değil elbet..)

İran'da Şah rejimi zora dayanarak yönetiyordu. Bu zorba rejime karşı halk muhalefeti ise, gerçek anlamda özgürlükçü, halkçı güçlerin değil, büyük ölçüde, Humeyni'nin başını çektiği mollaların peşine takıldı. Oysa sahnede sosyalist, ilerici, çağdaş güçler de vardı. Ama Humeyniciler kiteselleştiler. İktidara gelmek bir başarıysa –ki öyledir- mollalar başardı. Ama bu, onların politikasının doğru olduğunu gösterir mi? Onların politikası İran halkının özlemlerine, özgürleşmeye, daha iyi bir yaşama ulaşmaya uygun düşüyor mu? Besbelli hayır. Mollalar rejimi yüzünü ortaçağa dönmüş, tutucu bir rejim. Demek ki İran halkı yağmurdan kaçarken doluya tutuldu. Demek ki halkın çıkarları açısından, değişim açısından, kazanması gerekenler kazanmadı.

Uzağa gitmeye ne hacet, Türkiye'ye bakalım: Kirli savaş süreci militarizmi ve şovenizmi güçlendirdi. 1999 seçimleri en ırkçı-şoven partileri, MHP'yi ve ondan farkı

olmayan Ecevit'i iktidar yaptı.. Demek ki yine, halk açısından kazanması gerekenler kaybederken, en olumsuzlar kiteselleştiler, güç kazandılar..

Ülkemizde ve dünyada buna benzer pekçok örnek vardır. Demek ki bazan yanlış olan kiteselleşiyor, hatta "başarılı" sonuçlar alıyor. Öte yandan bu başarılar, halkların çıkarı, devrim ve demokrasi açısından bir başarı değil, hatta sahipleri bakımından bile aldatıcı ve geçicidir. Örneğin mollalar rejimi İran'ı şah döneminden beter etti.Ya şovenlik yarışındaki Ecevit'le ortağı Bahçeli?. Onların da Türkiye'yi nereye getirdiklerini gördük işte..

Ya PKK? O da –ortaya çıkış tarzı ve yönlendirici güçler bir yana- koşulları, güç dengelerini hesaba katmadan, bağımsız Kürdistan'ı mutlaklaştırarak, Apo'yu putlaştırarak, zoru ve savaşı başlıca yöntem sayarak girdiği bu şaşkın ördek dalışında, kiteselleşse, bol para, televizyon vs. sahibi olsa bile, sonuçta nereye vardı? Rejime hizmete, kemalist ideolojinin ve Türk üniter devletinin savunmasına değil mi? Diğer bir sonuç ise Kürdistan'ın yakılıp yıkılması, Kürt halkının göçertilmesi, onca can kaybı ve çekilen acılar oldu.

Demek ki kiteselleşme sorununa bakarken bütün bunları göz önüne almak gerekiyor. Sözümüz elbet sayın Yıldız'a değil, o böyle bir şey demiyor; ama birçok kişi çokluğu haklılık gibi görüyor, güçlünün yanında olmayı tercih ediyor. Oysa çok olmak, güçlü olmak, her zaman haklı olmak anlamına gelmiyor.

Peki olayların böyle gelişmesinde Türkiye ve Kürdistan solunun, yurtsever hareketinin payı yok mu? Bizce var, hem de bir hayli var. Sözkonusu güçler yıllar öncesinden bir bölümüyle maceraya sapmayı, bir bölümüyle Kemalizmin kuyruğuna takılmayı, sağlıklı bir strateji üzerinde birlik yapabilselerdi olaylar çok daha farklı gelişirdi.

Biz PSK olarak kendi durumumuzu gözden geçirmekten, daha iyi sonuçlar alamadıkça bunun nedenlerini araştırmaktan ve

kusurlarımızı gördüğümüzde açık yüreklilikle dile getirmekten çekinmiyoruz. Bu politikaları geçmişte hem kendi içimizde hem de herkesle yeterince tartıştık. Gerekli olursa yine de tartışırız. Öyle inanıyoruz ki önemli yanlışlar yapmadık. Politikamızı belirlerken yurt ve dünya durumunu, güç dengelerini göz önüne aldık, dostu düşmanı şaşırmadık, sol ve yurtsever örgütler arasında şiddete her zaman karşı olduk, demokrasi ve devrim için sol ve yurtsever güçlerin birliğini ve her iki halkın ortak cephesini savunduk, örgüt içinde demokratik mekanizmaları oldukça iyi biçimde işlettik, birliğimiz gönüllülüğe dayandı.

Taraftar kazanma, kitleleşme hatırına ne tabanımıza ne halka asla yalan söylemedik. Para ve destek bulmak için politikamızı ipotek altına sokmadık, bağımsız bir politikayı kararlıca savunduk.. Gelip geçici başarılar hatırına, uzun erimde asla sonuç vermeyecek, aksine bize ve halkın davasına zarar verecek yanlış yöntemlere asla itibar etmedik. Bunu yapmak kendimizi ve amaçlarımızı inkar olurdu.

Devrimci ve yurtsever bir örgüt kitleleşecekse, bu doğru politikalar üzerinde olmalı, doğru politikalarından şaşma pahasına değil.

Öte yandan örgütlerin durumu, kitle desteği, süreç içinde çeşitli nedenlerle değişebiliyor. Örneğin hem partimiz, hem de bir bütün olarak Türkiye ve Kürt solu 12 Eylül öncesinde görece olarak daha iyi kitle bağlarına sahipti. Biz o dönemde, bağımsız adaylar yoluyla Diyarbakır ve Ağrı belediye başkanlıklarını kazandık. Böylesine önemli bir başarı, Kuzey Kürdistan, hatta bir bütün olarak Türkiye solu bakımından bir ilkti.

O dönemde bizim girişimimiz ve ısrarlı çabamızla PSK (Özgürlük Yolu), DDKD (KİP) ve KUK biraraya gelerek Ulusal Demokratik Güçbirliği'ni (UDG) oluşturduk. Ortak bir cephe için Türkiye soluna, dokuz örgüte öneri götürdük. Eğer UDG'deki ortaklarımız kararlı davransalardı UDG yaşar, daha da genişler ve önemli işler yapardı.

Eğer Türk sol örgütlerinin herbiri bir yana çekmeyip ortak cephe için adım atabilselerdi, bundan büyük bir güç doğacağına kuşku yoktu. Böylesi bir çekim merkeziyle kitlelerdeki büyük devrimci potansiyel seferber edilebilir, darbe önenebilir, hatta toplum devrimci bir dönüşüme yöneltilebilirdi. Bunları o dönemde pekçok kez yazdık, söyledik ve pratikte böylesi bir ortak cepheyi hayata geçirmek için girişimci olduk. Ama ne yazık ki, hem UDG'deki ortaklarımız, hem de öneri götürdüğümüz Türk sol örgütlerinin çoğu bu konuda sorumlu davranmadılar.

Böylece sol ve yurtsever hareket rejimin saldırıları karşısında bölük pörçük kaldı, darbeciler meydanı boş buldu. Darbe devrimci ve demokratik güçleri ezdi, budadı. Bunu izleyen kirli savaş dönemi ise toplumda militarist ve şoven güçleri büyüttü.

Geçmişin öyküsü özetle budur. Yanlış şu ya da bu yaptı, ama sonuç olarak hep birlikte kaybettik. Şimdi sorumlu ararken ise, herkesi aynı kefeye koymamalı. Bu haksızlık olur. Gelişmeleri objektif biçimde değerlendirmeli, doğru ve yanlış politikaları ayırmalı. Sol ve yurtsever güçler bunu yapamazlarsa işin içinden çıkamayız. Oysa pekçok kişi, şu veya bu nedenle kolaycılığa kaçıyor.. Kimisi duygusal bir tepkiyle, kimisi ise kendi günahını gizlemek için herkesi toptan suçluyor. Bu ise geçmişi değerlendirmeyi, doğru ve yanlış ayırmayı ve hiç değilse bundan sonrası için solun ve yurtsever hareketin önüne doğru politikalar koymayı zorlaştırıyor.

Soru 2- Düşüncelerinizin kadrolarınız tarafından kitlelere ulaştırıldığı kamısında mısınız?

Elbet, görüşlerimiz kamuoyuna yansıyor, kitleler içinde taraftar kazanıyorsak bunda kadrolarımızın her birinin şu veya bu ölçüde katkısı var. Kimi yayınlarımızda yazıyor, kimi bu yayınları dağıtıyor, kimi toplantılarda veya insanlarla bire bir ilişkilerde görüşlerimizi iletiyor, savunuyor. Elbet herkes aynı derecede aktif ve verimli değil,

herkes aynı derecede sorumlu davranmıyor. Hem yetenekler farklı, hem de sorumluluk bilinci. Kimisinin tutumu övgüye değer, kimininki ise eleştiriye. İşler her zaman tüzükte ve gönülde olana göre yürümüyor. Bu elbet salt bize özgü değil. Partilerin kadroları tekdüze değildir. Ama kadroları daha aktif ve verimli kılmak için her zaman çaba gerekir. Biz de kendi içimizde eleştiri ve uyarı mekanizmasını elden geldiğince işliyoruz.

Soru 3- Partiniz bugünkü konumu ile Kürdistan'ı kurtuluşa götürebilir mi?

Partimizin bugünkü gücü, olanakları, kitle desteği, programımızda belirlenen temel amaçlara ulaşmaya elbet yeterli değil. Biz kendi durumumuzu abartmıyoruz, gerçekçiyiz.

Öte yandan, Kürdistan'ın kurtuluşu salt bize, şu veya bu örgüte bağlı değil. Bu hem bir süreç sorunudur, hem de belli koşulların olgunlaşmasına bağlıdır.

Herşeyden önce doğru politikalar izlemek gerekir. Çünkü yanlış yoldan bir yere varılamaz. Yanlış hesap Bağdat'tan -veya Şam'dan- döner.

Geniş bir ulusal birlik politikası izlemek gerekir. Çünkü bir parti, kendisi ne kadar güçlü ve kitlesel olsa da tüm ulusal güçleri saflarına alamaz veya ardından sürükleyemez. En geniş ulusal güçleri seferber etmek için geniş bir birlik gerekir.

Bu yapılabilirse Kürdistan'ın kurtuluşu yakınlaşır. Bu sürecin uzunluğu kısalığı hem bize, yani kurtuluş güçlerinin tutumuna, hem de nesnel koşullara bağlıdır. Biz doğru politikalar izler ve ulusal-demokratik ortak hedefler üzerinde birleşebilirsek süreci kısaltırız. Ulusal ve uluslararası durum, bunun leyhte ve aleyhte olması, sürecin uzunluğunu kısalığını belirleyen bir başka önemli etkidir. Ama biz inanıyoruz ki, koşullar hem bölge hem dünya düzeyinde giderek Kürt halkından yana iyileşiyor. O zaman iş bize, Kürt devrimcilerine ve yurtseverlerine kalıyor.

Biz parti olarak kadroların ve kitlelerin önüne sağlıklı politikalar koymak ve yurtsever güçleri bu doğrultuda birleştirmek, harekete geçirmek için elimizden geleni yapıyoruz. Aynı doğrultuda, ortak amaçlar için çalışan herkesle iş ve güçbirliğine de açtık. Son iki yıldaki önerilerimiz, ısrarlı çabalarımız bunun kanıtıdır. Yeni dönem için "ne teslimiyet, ne macera!" şiarını önümüze koyduk. Yurt içinde ve yurt dışında Kürt muhalefetinin sağlıklı bir kanalda, ortak bir program üzerinde toparlanması için çaba gösteriyoruz.

Yurt içinde teslimiyetçi olmayan, onurlu, yurtsever bir çizgide, koşullara uygun demokratik bir program üzerinde, bir legal partide Kürt muhalefeti birleşebilir, birleşmelidir. Bunun için önerici olduk.

Yurt dışında çok sayıda ve dağınık durumdaki aydınların, aydın inisiyatifleri çatısı altında biraraya gelmesi için önerici olduk, çaba gösterdik.

Demokratik örgütlerin de aynı şeyi bir an önce yapmalarından yanayız. Böylece, siyasal örgütlerin de (PNK) katılımıyla, yurt dışındaki Kürt muhalefeti de, Kürt halkının amaç ve istemlerine uygun onurlu bir çizgi üzerinde geniş birlik sağlayabilir. Böylesi bir uyum ve birlik yurt dışındaki Kürt potansiyelini seferber edebileceği gibi, yurt içindeki mücadeleye de güç ve hız katar.

İşte yurt içinde ve dışında birliğin, kitleleşmenin ve kurtuluş sürecini hızlandırmanın, diğer bir deyişle başarının anahtarı.

Her iyi niyetli insan, önyargılı olmayan, haset ve benzeri olumsuz duygulara tutsak olmayan her yurtsever insan, Partimizin bu doğrultudaki çaba ve fedakarlıklarını görebilir. Biz de her iyi niyetli insanımızdan, ortak amaçlar için sözkonusu ortak çalışmaya katılmasını, taşın altına elini koymasını bekliyoruz.

(*) Bu yazı Kürdistan Sosyalist Partisi'nin web sayfasından ([www. Kurdistan.nu](http://www.Kurdistan.nu)), "sorular-cevaplar" bölümünden alınmıştır.

HEYECANA DEĞİL DÜŞÜNEN BEYNE İHTİYACIMIZ VAR

(Sakin ol, bilgi edin, düşün ve tartış)

Hayatın; insanları, örgütleri, toplumları ve devletleri yeniden düşünmeye ve yeniden yapılanmaya ittiği bir dönemde, Kürtlerin de kendilerini ciddi bir özeleştiriyeye tabi tutması kaçınılmazdı. Nitekim son yıllarda, duyarlı Kürt çevrelerinde de bir hareketlilik yaşanıyor.

Yılmaz ÇAMLIBEL

DBP (Demokrasi ve Barış Partisi) ve bazı siyasi çevreler ile bağımsız aydınların ortaklaşa yürüttüğü birlik çalışması, 14-15 Temmuz 2001 tarihinde, bir kongre gerçekleştirdi. Bu kongrede, Kürt siyasi hareketinin geleceği ile ilgili çok önemli kararlar alındı.

Kongreden hemen sonra, Kürt düşmanı ırkçı-şoven basın ile bazı Kürt medyasında, kongreyle ilgili gerçek dışı, demagojik haber ve yorumlar yayımlandı.

Bu yayınlarda Partim, şahsım ile A. Melik Fırat, İbrahim Güçlü ve M. Emin Sever'e yönelik hakaret dolu eleştiriler yapıldı.

DBP ve şahsıma yönelik bu gerçek dışı, çarpık ve demagojik eleştirilere cevap vermek amacıyla bu yazıyı kaleme alma ihtiyacını duydum.

Sosyalist sistemin çökmesi, dünyanın tek kutuplu hale gelmesi, teknolojik gelişme, para ve emeğin mobilize olması sonucunda, dünyamız hızla küreselleşiyor. Meydana gelen bu köklü değişim, tüm dünyayı etkiliyor. Dünyanın her yerinde insanlar ideolojik, politik ve örgütsel düşüncelerini irdeleyip mücadelelerini yeni koşullara uygun hale getirmeye çalışıyorlar.

Türkiye’de, son günlerde sosyal demokrat, liberal ve islami kesimde yaşanan politik hareketlilik ve yeniden yapılanmalar, bu tarihsel değişim ve dönüşümün bir yansımasıdır.

Hayatın; insanları, örgütleri, toplumları ve devletleri yeniden düşünmeye ve yeniden yapılanmaya ittiği bir dönemde, Kürtlerin de kendilerini ciddi bir öz eleştiriye tabi tutması hatalarını tespit etmesi ve hatalarından arınmak için çaba göstermesi gerekiyor. Nitekim son yıllarda, duyarlı Kürt çevrelerinde de bir hareketlilik yaşanıyor.

Biz parti olarak 1999 yılının son aylarından itibaren yetkili kurullarımızda bu konuyu gündeme alıp enine boyuna tartıştık. Sonuçta hiçbir çevrenin Kürt sorunu gibi ağır ve karmaşık bir sorunu tek başına çözemeyeceği; bunun ancak Kürt halkının çıkarlarını her türlü çıkarın önüne koyan bir birliğin oluşturulmasıyla, çözülebileceği sonucuna vardık.

Bu amaçla, farklı düşüncede olan bazı Kürt aydın ve politikacısıyla ilişkiye geçtik. Yaptığım çağrıya olumlu cevap veren şahıslarla, 13 Şubat 2000 tarihinde yapılan ortak toplantıda, kurulacak birliğin çerçevesi konusunda fikir birliğine vardık.

Ayrıca, birliği genişletip zenginleştirmek için komisyon oluşturulması, bu komisyonun bir çalışma programı yaparak, toplantıya katılmayan siyasi kadro, aydın ve siyasi kesimlerle görüşmesi, bölge toplantıları yapılması, bölge toplantılarında ortaya çıkan sonuçlara göre, örgütlenme dahil tüm sorunlarımızı tartışabileceğimiz bir DEMOKRASİ VE KÜRT SORUNUNU ÇÖZÜM KONGRESİ hazırlanmasına karar verdik.

Demokrasi ve Kürt Sorununu Çözüm Girişimi çalışmalarını, hazırlanan bir iç yönet-

meliğe bağlı olarak yürüttü. Çeşitli kişi, çevre ve kurumlarla diyalog kurdu. Yurtiçinde ve yurtdışında toplantılar düzenledi. Çeşitli etkinliklerde bulundu. Bu süreç içinde projemizi zenginleştirme ve daha da detaylandırma olanağı bulduk. Sonuçta, amaçlanan kurultayı 14-15 Temmuz 2001 tarihinde gerçekleştirdik.

Kurultayımız büyük ilgi gördü. 30 kişi projeye ilgili görüşünü açıkladı. Tüm konuşmacılar, projeyi onayladığını ifade etti. Sadece bir konuşmacı partileşmek için, biraz daha beklenilmesi gerektiğini, bir konuşmacı ise, parti yerine bir platform kurulmasını önerdi. Ben de kurultayda bir konuşma yaptım.

Böyle bir kurultayın yapılması, Kürtler arasında birlik oluşturmayı amaçlayan yeni bir partinin kurulmasına karar verilmesi siyasi çevrelerde ve basında dalgalanmalara, olumlu olumsuz tartışmalara sebep oldu. İrkçı-şoven basında, girişime yönelik demagogik haberler yayınlandı. Yurtdışında yayınlanan Özgür Politika ile, yurtiçinde yayınlanan Yedinci Gündem gazetesinde de, eskiden beri süre gelen yayın politikalarına uygun biçimde, mesnetsiz, karalayıcı, aşağılayıcı, hakaret içeren haber ve yorumlar yer aldı.

Kürt düşmanı ırkçı, şoven, faşist kişi ve kurumların bize yönelik söylemleri, bizim için çok anlam ifade etmiyor. Bizi çok etkilemiyor. Ama kimi Kürt çevrelerinden gelen, benzer eleştirilere üzülmemek mümkün değil. Beni çok üzen bu konuda bazı şeyler söylemeyi gerekli görüyorum.

Esas konuya girmeden önce, bu yazı ve haberleri kaleme alan ve yayımlayanlarla ilgili birkaç belirlemede bulunmak istiyorum.

Eğer, temel insan haklarından yoksun olan bir halk içinden, çağdaş bir burjuva sınıfı oluşmamış, ama Milli Demokratik Devrimin şartları oluşmuş ise; veya bir toplumda işçi sınıfı tarih sahnesine çıkmamış, ama Sosyalist Devrim’in koşulları oluşmuş ise, bu görevi sınıflar adına, küçük burjuva aydınları yüklenir. Bunlar, kitleleri motive edip peşlerine takmak için, parti programını tartışılmaz kutsal ayetler olarak kitlelere sunar-

lar. Parti ve önderi, herkesin tapınacağı bir mitos haline getirirler. Toplumda var olan çağdışı tapınma kültürü kullanılarak toplumu, oluşturan üniter ve totaliter resmi ideolojinin dar alanına hapsederler.

Burjuva veya işçi sınıfının mücadeleyi bizzat yönettiği ülkelerde, devrim ciddi hatalara ve kayıplara düşmeden gerçekleşir. Ama devrim küçük burjuvalar tarafından yönetilseyse, mücadele sağ ve sol sapsmalarına düşer. Büyük tahribatlara sebep olur. Genellikle mücadele, yenilgiyle sonuçlanır.

Adına konuştuğu sınıfın ilke, amaç ve mücadeleye anlayışına yakın durmayı beceren küçük burjuva hareketleri, genellikle başarıya ulaşır. Ama oluşturdukları ben merkezci, üniter, totaliter resmi ideoloji gereği yönettikleri topluma büyük acılar çektirirler. Kemalizm, Taliban, Bas, Humeyni, Kim İl Sung ve Pol Pot rejimleri bunun tipik örnekleridir.

Adına hareket ettikleri sınıfların ilke ve amaçlarından uzaklaşan küçük burjuva örgütleri ise, ciddi savrulmalara düşer, zamanla çeteleşir ve herkesin kullandığı ajan-provokatör organizasyonlara dönüşürler.

1960 yıllarından sonra, sosyalizmle tanışan Kürt aydınlarının çabalarıyla antifeodal, antikapitalist mücadele, kitleselleşmeye başlamıştı. Kürt aydınlarının kurduğu kültürel ve politik örgütler ile, onların çıkardığı yayınlar sonucunda köylü, esnaf, üretici ve küçük işletme sahipleri politikleşmeye başladılar. Politikleşen unsurlar, yerel gerici güçler ve onların arkasında duran kurulu düzene karşı çıkmaya başladılar.

Bu süreçte, Kürt toplumu içinde irili ufaklı, onu aşkın siyasi çevre ortaya çıktı. Bunların hemen hemen hepsi antifeodal, antikapitalist sol görüşlü çizgilerdi. Bunların

Köylerde, Kuran ayetlerini ağanın isteği ve çıkarı doğrultusunda yorumlayan imamlar gibi, bu aydınlar da bilim, edebiyat ve sanatı, resmi ideolojinin emrine sunarlar. Bunlar, her şeyden şüphe eden ve sorgulayan özgür düşünceli aydın olmaktan çıkar, önderin her dediğini gözü kapalı onaylayan parti aydını haline dönüşürler. Bazıları bunu para, bazıları köşe yazarı, bazıları bilim adamı, sanatçı, bestekar, dil bilimci, tarihçi gibi ünvanlar kazanmak, bazıları da milletvekili, belediye başkanı, belediye meclis üyesi olmak için yapar.

önemli bir bölümü mücadeleyi, barışçı demokratik zeminde sürdürmeden yanaydılar.

Egemenlerin gücü, bu çevrelerin hareket geçirdiği toplumsal muhalefeti, barışçı, demokratik, legal yöntemlerle durdurmaya yetmiyordu.

Bunun için egemen düzenin sahipleri, Kürt uyanışını legal demokratik barışçı zeminden, şiddete yöneltmeye başladılar. Bu evrensel bir mücadele biçimidir. Şayet bir ülkede egemenlerin gücü, legal demokratik zeminde yürütülen muhalefeti durdurmaya yetmezse, o zaman muhalefeti illegaliteye ve şiddete yöneltir. Bu zemindeki üstün gücüne dayanarak, muhalefeti ezer. Ne yazık ki Kürtler de PKK aracılığıyla kendilerine kurulan bu tuzağa düştüler. Önceleri kendilerini "Ulusalcular" diye tanıtan, daha sonra PKK adıyla ortaya çıkan küçük burjuva devrimcileri, toplumsal sorunları silahla çözme politikalarını oluşturmaya başladılar. Bunu vazgeçilmez, tartışılmaz bir doğru olarak halka dayattılar.

Sonuçta kendileriyle aynı amaçları taşıyan, ama farklı mücadele yöntemini benimseyen Kürt örgütlerine saldırmaya başladılar. 12 Eylül'e kadar 100 civarında Kürt sosyalistini öldürdüler.

Onlara göre, Kürtlerin tek ve meşru örgütü PKK idi. Halkımız PKK'de birlik olmuştu. Apo da Kürtlerin 'ulusal önderi'ydi. Buna karşı çıkmak ve alternatif olmak, yok edilmesi gereken bir ihanetti.

Kürt küçük burjuva devrimciliği, sosyal mücadelenin temel kuralı gereği feodal, kapitalist ve sosyalist kültürler arasında sol sapma ile sağ sapma arasında gidip gelmeye hâlâ devam ediyor. Bu konuda bence Kürt aydınlarının tavrı bilimsel bir incelemeye alınacak çok ciddi bir konudur.

Herhangi bir toplumda benmerkezci, üni-

ter ve totaliter bir resmi ideoloji oluşturulduğunda, birçok bilim adamı, edebiyatçı, sanatçı ve entelektüel kişiler, bu ideolojinin cazibesine kapılır ve onun etrafında dönmeye başlar.

Kişilerle resmi ideoloji arasındaki ilişki giderek maddi bir temele oturmaya başlar. Bu ilişki derinleştikçe aydınların seviyesinde sığılaşma başlar. Bakan, gören, algılayan, yorum yapıp sentezlere varan entelektüel beyinler, resmi ideolojinin görüşlerini topluma, kendi görüşü gibi sunan bakır bir kabloya dönüşür.

Köylerde, Kuran ayetlerini ağanın isteği ve çıkarı doğrultusunda yorumlayan imamlar gibi, bu aydınlar da bilim, edebiyat ve sanatı, resmi ideolojinin emrine sunarlar. Bunlar, her şeyden şüphe eden ve sorgulayan özgür düşünceli aydın olmaktan çıkar, önderin her dediğini gözü kapalı onaylayan fanatik parti aydını haline dönüşürler. Bazıları bunu para, bazıları köşe yazarı, bazıları bilim adamı, sanatçı, bestekar, dil bilimci, tarihçi gibi unvanlar kazanmak, bazıları da milletvekili, belediye başkanı, belediye meclis üyesi olmak için yapar.

Birikim ve becerisi ne kadar yüksek olursa olsun, mürit olan bir aydın düşünemez, yaratamaz, tartışmaz ve uzlaşamaz. Sadece demagoji yapar, küfür ve kavga eder. Feodalizm ile egemenlerin eşgüdüm halinde sürüleştiren yönettiği halkını düşünmeye iterek, olayları yorumlayıp doğrulara yönelmesini sağlayamaz. Halkı, ancak düzen müritliğinden parti müritliğine transfer edebilirler.

Şimdi girişimimize yönelik eleştiri adına yapılan hakaretlere gelmek istiyorum. Bunun için, kurultay konuşmamı aynen aktararak işe başlamak istiyorum.

"Saygıdeğer dostlar, hepiniz hoş geldiniz. Sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlarım.

Arkadaşlar, ülke, bölge ve dünya olarak tarihi bir süreçten geçiyoruz. Bu durum, herkesten çok biz Kürtleri ilgilendiriyor. Bu açıdan, aydın ve politikacılar olarak, tarihi bir görevle karşı karşıyayız. İçine girilen bu süreci izlememiz, anlamamız ve tarihi gidiş uygun projeler yapmamız gerekiyor.

Dünya tarihine baktığımızda, zaman zaman insan ilişkilerini ve toplumsal yaşamı altüst eden, köklü değişim ve dönüşümlere rastlıyoruz. Böyle dönemlerde tabiri caizse, eski dünya yıkılıyor ve yerine yepyeni bir dünya kuruluyor.

Ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yaşamı bu değişim ve dönüşümlere uygun şekilde yeniden düzenleyenler, hayatın her alanında gelişip zenginleşirken, bunu başaramayanlar ise eski dünyanın enkazı altında, çağdışı bir yaşam içinde sürünmeye mahkum oluyorlar.

Bugün, işte böyle bir sürecin içine girmiş bulunuyoruz. Çünkü dünyayı ve bizi böylesine köklü bir değişim ve dönüşüme iten önemli nedenler var.

Daha önce soğuk savaş politikalarının, ulusal kurtuluş savaşlarının ve sosyalist devrimlerin popüler olduğu, toplumsal sorunları şiddetle çözmenin onay bulduğu, iki kutuplu bir dünyada yaşıyorduk. Bu dönem, insanların sistemlerden birinin tüm değerlerine gözü kapalı yandaş, diğerinkine ise karşı olduğu, uzlaşmaların ihanet sayıldığı bir dönemdi.

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla birlikte bu politik zıtlık büyük ölçüde gerilemeye başladı. Barış içinde yaşama, toplumsal sorunları barışçı diyalog ve uzlaşmalarla çözme anlayışı, öne çıkmaya ve dünya halkları tarafından benimsenmeye başladı.

Teknolojik gelişme, üretimin artması, şirketler arasındaki evlilikler, para ve emeğin mobilize olması, dünyayı hızla küreselleştiriyor. Küçülen dünyamızda artık hiçbir devlet ve rejim, insan hakları, demokrasi ve özgürlükleri "Bu benim iç işimdir, kimse bana karışamaz" sözleriyle baskı altına alma yoluna gidemiyor. Uygur insanlık ailesi, dünyanın her yerindeki insan hakları ihlallerine karşı çıkıyor, ezilenlere yandaş oluyor ve ezen devletleri kuşatma altına alıyor.

Ben merkezci, ırkçı, şoven, resmi ideolojilerle yönetilen totaliter rejimler, itibar kaybetmeye başladılar. Birbirinin kimliğine saygı göstermek, kendisi için istediklerini başkası için de istemek, düşünmek ve düşüncesini örgütlemek, özgür, barışçı, demokratik

ve paylaşımcı bir düzen içinde yaşamak, günümüzde artık evrensel bir istek haline gelmiş bulunuyor.

Silahların susması sonucunda Kürt sorunu başta olmak üzere, toplumsal sorunların barışçı, demokratik uzlaşmalarla çözmek isteyenleri hain ilan ederek baskı altına alan şiddet ortamı, gerileme sürecine girdi. Şiddeti kutsayan, bunu sorun çözen tek araç olarak topluma zorla dayatan politikalar itibar kaybetmeye, barışçı çözümler ise itibar kazanmaya başladı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugüne kadar, tüm uygar bireyler ve toplumsal gruplar, büyük bir özveri ve inatla, Türkiye'de demokratik bir düzenin kurulması için, durmadan mücadele ettiler. Ama egemenler, bu istemleri hep, yasak, baskı, zor ve şiddet ile bastırdılar. Uygar, demokratik, çağdaş bir Türkiye için mücadele edenlere büyük acılar çektirdiler.

Avrupa Birliği'nin kapılarını Türkiye'ye aralaması üzerine, Türkiye köşeye sıkışmaya başladı. Türkiye, dış sermayeye dayalı kalkınma modeli sonucunda, dünya kapitalist sistemine bağımlı hale gelmiş bulunuyor. Gerek borçlarını ödemek, gerekse AB'ye üye olmak için, önüne konulan şartları yerine getirmeye zorlanıyor. Yani Türkiye'deki toplumsal muhalefet gruplarının yanında, artık küreselleşen dünya da Türkiye'yi demokratik bir değişim ve dönüşüme zorluyor.

İçine girdiğimiz sürecin, bu olumlu yönlerinin yanında, birçok olumsuz yönlerinin de bulunduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Örneğin, Türkiye'ye dayatılan Kopenhag Kriterleri'ndeki kişisel ve azınlık hakları, şüphesiz tıkanan demokrasi kanallarının açılmasına olanak sağlayacaktır. Ama Kürt sorununun kesin çözümüne yeterli olmayacaktır. Çünkü Kürtler azınlık değil, üzerinde yaşadığı coğrafyanın asli bir unsurudur.

Kısacası içinde bulunduğumuz süreç hem olanaklar hem de tuzaklarla dolu bir süreçtir. Açıktır ki sürece, örgütlü birliklerle katılanlar, olanaklardan yararlanma ve tuzaklardan kurtulmanın yollarını bulacaklardır. Bu tarihi olayın bilincinde olmayanlar, örgütsüz olmayı özgür olma diye nitelendi-

renler, örgütlü birliğin sorun çözen gücünü görmeyenler, kendini vazgeçilmez kurtarıcı sananlar ile onların peşinden gidenler ise kaybedeceklerdir.

Birlik sorunu halkımızın da ortak isteğidir. Zira o tarihi yenilgilerimizin temel sebebinin birlik olmamamızdan kaynaklandığını çok iyi biliyor. Bu yüzden sürekli olarak, Kürt aydın ve politikacılarının yanyana gelmesini, el ele vermesini beraber hareket etmesini istiyor.

Buna ilaveten uygar insanlık ailesi de Kürt sorununun çözülmesi için, şiddeti reddeden, halkıyla bağ kurmuş barışçı, demokratik çözümü amaç edinmiş bir Kürt muhatap arıyor.

Kısacası yurt ve dünya kamuoyu, insan haklarına dayalı, çoğulcu, demokratik ve güçlü bir Kürt oluşumunun ortaya çıkıp sürece katılmasını bekliyor. Bunu başarmamız halinde Kürt ve demokratik dünya kamuoyunu yanımızda bulacağımızdan kimsenin şüphesi olmamalıdır.

Bildiğiniz gibi son iki yıldır Kürtler arasında, birlik oluşturmak isteyen bir çok girişimler oldu. Ama bunlardan sadece birisi "Demokrasi ve Kürt Sorununu Çözüm Girişimi" çalışmalarını sürdürmeye devam ediyor. Çünkü sadece bu girişim, dünya ve yurt gerçeklerine uygun, halkımızın beklentilerine doğru yanıt veren bir mantığı yakalayabildi. Şeffaf, samimi, özverili ve çoğulcu bir irade oluşturulabildi.

Bu girişimin gelişip serpilmesinin önemli bir sebebi de, DBP'lilerle bağımsız kişilerin, aralarında oluşturdukları ilkeli güven ortamıdır. Başlangıçta var olan bazı kuşku ve gerginliklerin giderilmiş olmasıdır. Çalışmaların yürütüldüğü süreçte kendini anlatma, karşısındakini anlamaya çalışma, paylaşma ve uzlaşma isteğinin zamanla egemen kılınmış olmasıdır. Birliğe temel yapılan çoğulcu, demokratik, uzlaşmacı yönetim anlayışının egemen kılınmış olmasıdır. Halkımızın istem, beklenti, özlem ve gereksinimlerine doğru cevap verecek bir birliği, acaba hangi temelin üzerine oturtmamız gerekiyor? İzninizle şimdi bu konuya geçmek istiyorum.

Bugün yaşadığımız ülkede, düzene uşak-

lık yapmayan, hangi din, mezhep cins ve sınıftan olursa olsun, hiçbir Kürdün canı, malı ve namusu güvencede değildir. Varlığımız inkar ediliyor, temel insani haklarımız ayaklar altına alınıyor. Yani Kürt sorunu bir sınıf, din, mezhep ve cins sorunu değildir. 20 milyon Kürdü kucaklayan toplumsal kolektif kimliğimizle ilgili bir sorundur.

Bunun için birliği, ideolojik bir temel üzerine oturtmamak gerekiyor. Örneğin sosyalist bir birliğe liberaller, liberal bir birliğe ise sosyalistler katılmaz. Bu durum sünni ile alevi, dindar ile laik olanlar için de aynıdır.

Herhangi bir ideoloji üzerine oturmaya böylesi birliğe katılan insanların, bu tür inançlarını terk etmeleri gerekmez. Kimse- nin de böyle bir şeyi istemeye hakkı yoktur. Yapılacak şey, bu inançlarla ilgili çıkarlarımızı, Kürt halkının genel çıkarının arkasına atmaktır.

Çünkü Kürt halkının genel çıkarı, hepimizin kişisel, ailesel, örgütsel ve ideolojik çıkarlarından daha önemlidir.

Farklı düşünceleri kendine benzetmeye kalkmamak. Farklı olanlara saygı göstermek ve onu anlamaya çalışmak. Birliği birilerine inat veya birilerinin düşmanlığı üzerine bina etmemek, hiç kimseye veya görüşe gözü kapalı yandaş veya karşı olmamak. Aykırılıklara değil, ortak yönlere yoğunlaşmak ve bu halkı giderek büyütmek. Çelişerek de beraber iş yapmanın mümkün olduğuna inanmak ve bu görüşün egemen olmasına çalışmak. Ama bunu yaparken, fikir özgürlüğü ve çoğulculuk adına, birlikte yer alan farklı eğilim ve düşüncedeki kişi ile gruplar arasında güvensizlik ortamı yaratacak art niyetli, düşmanca eleştirilere karşı da çok uyanık olmak.

Kısacası, kendi içinde birliği yaşatmanın temel koşulu olan, çoğulcu demokratik, barışçı, uzlaşmacı ve paylaşımcı bir kültürün, yerleşip kökleşmesine çaba göstermek. Biz Kürtlerin, özellikle böyle çoğulcu demokratik bir kültüre acilen ihtiyacımız var. Kimliğimizi tanıyıp bize saygı göstermeleri için herkesi çoğulcu olmaya davet ederken, böyle olmaya çaba göstermemek, tutarlı bir davranış olamaz.

"Ben olmazsam, ben bu göreve gelmezsem veya şu olursa bu göreve getirilirse ben yokum" diyen ve birlik mantığına ters düşen ben merkezci, klikçi, güven bozucu her türlü düşünce ve eğilimlere karşı çıkmak.

Birlik yönetimini, kişilerin karizması yerine, kolektif irade esası üzerine oturtmak,

Geçmişte nerede olursa olsun, hangi hatayı yaparsa yapsın, sonra da bunun farkına varan ve hatasından dönme kararlılığını gösteren ve üzerinde anlaşma sağlanan birliğin ilkelerini kabul eden her insana, birliğin kapısını açık tutmak. Şu anda bağımsız veya çeşitli partilerin içinde olan tüm Kürtleri kazanmayı amaç edinmek.

Aramızda ilkeli ve kalıcı birliğimizi oluştururken, kendimizi Kürt kimliğinin içine hapsedmemek, aksine toplumun genel çıkarları için, diğer toplumsal muhalefet gruplarıyla, iş ve güç birliği içinde olmak. İnsan hakları ve demokrasi için mücadele edenlere destek vermek.

Bunları yaparken hangi soylu görüşün altına gizlenirse gizlensin ve kimin tarafından yapılsa yapılsın, sonuçta Kürt halkına zarar veren her türlü yanlış politikalara karşı çıkmak.

Sevgili dostlar,

Hepimiz yıllardır halkımızın mutlu geleceği için çalıştık, çabaladık. Bu uğurda eza ve cefa çektik. Bunca hengamenin içinde bilerek bilmeyerek birçok hatalar da yaptık. Ama çok güzel şeyler de yaptık. Önemli kazanımlar elde ettik. Ama görüldüğü gibi henüz nihai hedefe ulaşmış değiliz.

Bugün burada, tarihi bir adım atmak amacıyla toplanmış bulunuyoruz. Bu toplantıdan, halkımızı sevindirecek bir kararla ayrılmamız, omzumuzu binen bu tarihi sorumluluğu yüklenmemiz gerektiğine inanıyorum.

Arkadaşlar, bugüne kadar halkımıza hizmet etmek için çok dernek, sivil toplum kurumu ve siyasi partiler kurduk. Bunların bir çoğu çeşitli gerekçelerle tarih sahnesinden silinip gittiler. Birkaç tanesi ise hâlâ çalışmalarını inat, kararlılık ve özveriyle sürdürüyorlar.

Tüm örgütler, halk için kurulan hizmet araçlarıdır. Örgütler geçici ama halk kalıcı-

dır. Hiç bir kişi, kurum, parti ve önder Kürt halkından daha büyük ve değerli değildir. Hiçbir örgüt vazgeçilmez kutsal bir varlık değildir. Kutsal olan halkımızdır, halkımızın genel çıkarlarıdır.

Bu bakımdan halkımıza daha iyi hizmet verecek bir kurum veya partinin yaratılması durumunda, eskisinden vazgeçmekten de çekinmememiz gerekir. Ama bunu yaparken, binlerce insanımızın binbir emekle meydana getirdiği değerleri korumamız ve yaşatmamız da çok önemlidir. Çünkü bunlar halkımızın ortak kazanımları, ortak malıdır.

Biz, şiddetin en popüler olduğu dönemde bile, kendisini vazgeçilmez kurtarıcı, partisini Kürt halkının tartışılmaz temsilcisi, şiddeti ise kurtuluşun tek doğru yolu olarak gösterenlere hep karşı çıktık. Onları, Kürt halkına zarar veren bu yanlışlardan vazgeçmeye davet ettik.

İmralı sürecinden sonra, birçok iyi niyetli Kürt "Siz yanlıştan dönün diyordunuz. İşte döndüler, sizin yanınıza geldiler. Artık onlarda barışçı çözüm diyorlar. Aranızda hiçbir fark kalmadı. Neden onlarla beraber olmuyorsunuz?" diyorlar. Onları hatadan dönme davet ettiğimiz doğrudur. Biz onlara dönün dedik ama kardeşim, bu kadar mı dönün dedik? Bu inanılmaz dönme sonucunda oluşturulan politika, halkımıza şiddet dönemindeki politikadan, daha çok zarar vereceği açıktır. Vicdan sahibi hiçbir Kürdün, böylesi bir dönme kabul etmesi ve içine sindirmesi mümkün değildir. Keşke denildiği gibi bizim yanımıza gelselerdi. Ama onlar bizim yanımıza değil, düzen partilerinin yanına gittiler.

Onlar, şimdi silahların susmasını barış, düzen partileriyle işbirliğini demokratik diyalog, Kürt kimliğinden uzaklaşmayı Türkiyelileşmek diye nitelendiriyorlar. Kürt varlığını yok sayan ve yok etmeye kalkan üniter Kemalist düzeni "Demokratik Cumhuriyet" olarak halka yutturmaya çalışıyorlar. Bu politikanın, 20 milyon Kürdü, düzen içine çekip yok etmek anlamına geldiğini görmemiz ve buna karşı çıkmamız gerekiyor.

Saygıdeğer dostlar,

Kendini, örgütünü ve ideolojisini alabil-

diğine yüceltmek, projesini sorunu çözecek tek ve tartışılmaz doğru olarak göstermek, başkalarını ise küçümseyip aşağılamak, geri kalmış toplumlarda, gerçekçi ve doğru politika üretmeyen bazı kişilere özgü bir hastalıktır.

Oysaki topluma öncülük yapmak, toplumsal sorunları çözmek için, olabildiğince gerçekçi ve mütevazı olmak gerekiyor.

Son yıllarda Türkiye'de politik yaşam, bir yozlaşma, tıkanma ve dağılma sürecine girmiş bulunuyor. Tüm bu olumsuzluklara karşın biz, kültür, sanat, basın yayın ve politik alanlardaki çalışmalarımızı büyük bir sabır, inat ve özveriyle yürütmeye çalışıyoruz. Gücümüzün yettiği, aklımızın erdiği kadar halkımıza hizmet etmeye çalışıyoruz.

Buna rağmen omuzladığımız yükü tek başımıza kaldıramadığımızı görüyor ve bunu açık yüreklilikle dile getiriyoruz. Hiçbir çevrenin tek başına bu yükü kaldıramayacağını söylüyoruz. Bunun için Kürt sorununu kendine dert edinmiş tüm insanların el ele vermesi gerektiğini inanıyoruz.

DBP olarak "Demokrasi ve Kürt Sorunu Çözüm Girişimi"nin oluşmasında, bugüne kadar yapılan çalışma sürecinde, üzerimize düşen tüm görevleri büyük bir sorumluluk ve özveriyle yerine getirdik. Bu toplantıda halkımızın özlem, istem ve beklentilerine doğru yanıt verecek bir oluşumun yaratılması kararının çıkması halinde, aynı bilinç, kararlılık ve özveriyle katkı sunmaya devam edeceğiz.

Sizleri de halkımızın ortak beklentisi olan bu birliğin oluşturulması için özveride bulunmaya, katkı sunmaya davet ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum."

16 Temmuz 2001 Ortadoğu gazetesi kurtlayımızı, "Kürt Partisi Yolda. AB'nin istekleri doğrultusunda yeni Kürt partisi için harekete geçildi" başlığıyla manşetten verdi. Yazıda, A. Melik Fırat ve Kemal Burkay'cılar olarak tanınanların Atatürk'e dil uzattıkları, Ermeni ağzıyla konuştukları ve Kuzey Irak'ta kurulacak "kukla Kürt devletini" destekledikleri vurgulanıyordu.

Kurultayda hiçbir konuşmacı, Kuzey Irak'la ve oradaki Kürtlerle ilgili bir şey konuşmamıştı. Galiba gazete yaptığı demagojik

belirlemelerin içinde bu konuyu da alarak, Kürt düşmanı olan kesimlere daha güçlü bir mesaj vermeyi uygun bulmuştu. Öyle ya Kürt partisi kuran, Atatürk'e dil uzatan, Ermeni ağzıyla konuşan ve Irak'ta Kürt devleti kurulmasını savunanlara dikkat çekerek, kendisine verilen "yurtseverlik" görevini yerine getiriyordu.

Apo, İmralı sürecinde eski düşüncelerinin hepsini terk etti. Kürtlerin bir ulus olmadığını dolayısıyla ulusal bir çözümden bahsedilemeyeceğini söyledi. O, Kürtler ulus değil diyor. Sizler de hâlâ ona ulusal önder diyorsunuz. Olmayan ulusun, ulusal önderi olur mu? Bu koşullarda, mürit olarak ne yaparsanız yapın artık şeyhinizi uçuramazsınız. Apo'nun siyasi düşüncesine ve yöntemine karşı olduğumuz doğrudur. Bu yüzden, halkının mutluluğu ve esenliği için çaba gösteren Kürtler olarak onun, halkımızla ilgili politik yanlışlıklarına karşı çıkmayı bir milli görev biliyoruz.

Bu gazetenin amacını kavramak zor değil. Ama aynı ağız kullanan Kürt yazar ve gazetelerine ne oluyor acaba?

Bu konuşmam üzerine yurtdışında yayınlanan 18, 19, 22, 24, 26 ve 27 Temmuz 2001 tarihli Özgür Politika ile, yurtiçinde yayınlanan 4-10 ve 11-17 Ağustos 2001 tarihli Yedinci Gündem gazetelerinde, kimi imzalı, kimi imzasız yazılarda bize "Sahte Muhatap, İcazetli Kürtler, Sözde Kürtler, Uyanık Fare, Mezartaşı Politikacıları, Sahte Pehlivan, Eşkiya, Siyasi Korucu" gibi sıfatlar veriliyor ve bazı haksız ve mesnetsiz eleştiriler yöneltiliyor. Bilindiği gibi, bu çevrenin politikacısı, yazar ve çizerleri "Halk HADEP'tir. HADEP halktır. Apo Kürt halkıdır. Halkın tek ve meşru örgütü HADEP ve PKK'dir. Halkımız burada birliğini gerçekleştirmiştir. Apo ulusal önderimizdir" biçiminde belirlemelerde bulunuyorlar. Bu yazılarda da aynı

mantık ve görüş sergileniyor.

Ben şahsen HADEP, PKK ve Apo'nun özdeşleştirilmesinin gerçeği yansıtmadığı inancındayım. Zira HADEP'lilerin önemli bir bölümü PKK'liler gibi düşünmüyor. PKK'nin tüm üyeleri de Apo gibi düşünmüyor. HADEP'e oy veren Kürtlerin önemli bir bölümünün de HADEP yöneticileri gibi düşünmediği herkesçe bilinmektedir. Bu açıdan Kürt halkının HADEP ile özdeşleştirilmesi halka yapılmış bir haksızlıktır. Keza HADEP'in PKK ve Apo ile de özdeşleştirilmesi de HADEP'e yapılmış bir haksızlıktır.

Böyle düşünmeme karşın girişime yönelik eleştirilerde bulunan kişiler, HADEP, PKK ve Apo'yu özdeşleştirdikleri için, ben de verdiğim cevaplarda, istemeyerek aynı şekilde davranmak zorunda kalacağım.

Bu arada Deng okuyucularına da söyleyecek bir çift lafım var. Bu yazının Deng okuyucularının seviyesine uygun olmadığına bilincindeyim. Tüm dikkatime rağmen, muhatap aldığım şahıslar yüzünden, yazı stilimin belli ölçüde gerilediğinin farkındayım. Bu bakımdan tüm Deng okuyucularından özür dilerim.

Şimdi, adı geçen yayınlardaki bazı eleştirilere sırayla yanıt vermek istiyorum.

1- "Bu halk onların hedef gösterdikleri HADEP ve PKK'in etrafında kenetlenmiştir. Kürdün kalesi ve tek tutunduğu dal PKK'dir. İmralı'ya karşı alternatif oluşturuyorlar.

"Haddinizi bilin Kürt halkının temsilcisi bellidir. Gelin onlarla beraber olun" deniliyor.

Yazarlara göre, "Kürt halkının illegal temsilcisi PKK, legal temsilcisi HADEP'tir. Başka parti kurmak sahte pehlivanlık, eşkiyalık, siyasi koruculuktur."

Bu model, resmi ideolojiyi rehber almış, üniter, baskıcı, yasakçı, asimilasyoncu, totaliter bir anlayışla toplumu yöneten tek partili rejimin, kendisidir. Yani Baas, Humeyni, Kim İl Sung, Taliban, Pol Pot, Stalin ve CHP'nin tek partili döneminin anlayışlarıdır.

Kendi halkıyla, egemenliği altındaki diğer halklara kan kusturan bu tür rejimleri benimsemek ve başkalarına dayatmak, mazlum bir halkın demokrat aydınına, gazetecisine,

yazarına yakışmadığı inancındayım. Sonra sizler ve bizler, yıllardır bu siyasi anlayışa karşı çıkmıyor muyuz? Yani Türk'ün, Arab'ın, Fars'ın yasakçı, baskıcı, inkarcı, telkelci üniter politikasına 'hayır' derken Kürdünkine 'evet' demek çifte standart değil midir?

Kürt halkının HADEP ve PKK etrafında kenetlendiği görüşü doğru değildir. Türkiye'de 20 milyon Kürdün yaşadığı, gerçeğe yakın bir tahmindir. Bu duruma göre, Türkiye'de yaşayan her üç kişiden biri Kürt'tür.

Son seçimde 33 milyon seçmenin olduğu tespit edildi. Hesabımıza göre bu seçmenin 11 milyonu Kürt'tür. Son seçimde HADEP 1,5 milyona yakın oy aldığına göre, 9,5 milyon Kürt seçmeni nerede? Belli ki bunlar oylarını HADEP'e değil, başka partilere vermiş bulunuyor. Bu basit hesap bile, Kürt halkıyla HADEP'i özdeşleştirmenin doğru bir söylem olmadığını göstermektedir.

Çağımızda toplumlara öncülük eden hiçbir uygar, demokrat insan üniter, totaliter, tek partili rejimleri savunmuyorlar. Bu tür rejimleri çağdışı buluyorlar. Peki o zaman neden, "tüm Kürtler HADEP ve PKK'de bütünleşsin" gibi, demokratik, çoğulcu, çağdaş yaşama çelişen laflar ediyorsunuz?

Çünkü içinde bulunduğunuz fanatizm, beyinlerinizin, düşüncelerinizi yoruma tabi tutmasını engelliyor. Beyinlerinizin bakma, görme, algılama, yorumlama ve sentezlere varma fonksiyonları işlemez hale gelmiş bulunuyor. Bu yüzden aydınlanma ve aydınlatma görevinizi yerine getiremiyorsunuz.

Aşağıdaki eleştiriler, bu teşhisimin ne kadar yerinde olduğunu gösteriyor.

2- "Türkiye Kürt kelimesine bile tahammül edemezken, Ankara'nın göbeğinde nasıl olur da 'Kürt Kurultayı' toplanır?" diye soruyorsunuz.

Peki 1984-1999 yılları arasında da, Türkiye'de Kürt kelimesi yasaktı. Ama sizler, köyde, kasabada, ovada, dağda ve hatta metropollerde, Kürt devleti kurmaktan bahsediyordunuz! Tüm Kürtleri, ulusal kurtuluş mücadelesine katılmaya davet ediyordunuz!

Yani sizler o zaman icazetli Kürt, yalancı pehlivan, eşkıya veya siyasi korucu muydu-

nuz? Avrupa ve Türk istihbaratı ile iş ve güç birliği mi yapıyordunuz? Kimlerden para alıyordunuz?

"Biz o zaman Kürt diyorduk ama, İmralı'dan sonra bu kelimeyi ağzımıza almıyoruz. Siz de almayın" mı? demek istiyorsunuz? Bunu neden açıkça söylemiyorsunuz?

Yine o dönemde, Kürt halkı kavramı yasak olan Ankara'da HEP ve DEP'i beraberce kurmadık mı? Devlet ve kamuoyu bu partilere, Kürt partisi demiyor muydu?

3- "Şiddeti reddettiğinizi söylüyorsunuz. Kürt halkı ve onun gerçek temsilcileri hiçbir zaman şiddeti savunmadılar" diyorsunuz.

Bay yazar, bu tür laflar ilk etapta insanların hoşuna gidebilir. Ama beyni olan insanlar bu sözü irdelemeye alınca, bu lafın ne kadar boş bir laf olduğunu hemen anlar. Örneğin ulusal önderiniz(!) Apo Roma'da tarihi bir demecinde şöyle bir belirlemede bulunmuştu. "Ankara'da partileştik. Ortadoğu'da ordulaştık. Avrupa'da devletleşeceğiz." Gördüğünüz gibi sizler çokça "hoş" ama "boş" laflar ediyorsunuz. Hoş-boş laflarla insanları sürekli kandıracağınızı mı zannediyorsunuz?

Hafızanızı harekete geçirmek için, bir dakikalığına benimle düşünmeye çalışmanızı rica ediyorum. PKK, 15 yıl içinde şiddeti savunmadı mı? 15 yıl süren, 35 bin kişinin ölümüne, 4 bin yerleşim biriminin yıkılıp yıkılmasına, 4 milyon insanın göçebe hale gelmesine 200 bin Kürdün koruculaşmasına sebep olan savaşı kim yürüttü?

Sizler gibi düşünmüyor diye, yurtiçinde ve dışında, Türk ve Kürt sol, yurtsever örgütlerine ve korucu ailelerine mensup olması gerekçesiyle, planlı bir şekilde öldürülen yüzlerce insana yönelik saldırılar terör ve şiddet değil de nedir?

Kürt halkının şiddeti savunmadığı fikrinize katılıyorum. Bizler de şiddete karşıyız. Durun hele! Yoksa siz çaktırmadan, halkın gerçek temsilcilerinin PKK ile HADEP değil bizler olduğunu mu söylemek istiyorsunuz? Aman "Serok" duymasın, sonra maaşınızı keser ve sizi gazeteden kovar.

4- "Kürt halkı bu uğursuz güçlere karşı sessiz kalmayacaktır. Gerekli yerde cevap

verilecektir." diyorsunuz.

Bay yazar, bak resmen bizi tehdit ediyorsun. Hani sizler hiçbir zaman şiddeti savunmuyordunuz? "Biz" yerine "Kürt halkı"nı koyarak kimseyi kandıramazsınız. İnsanın, duygu, özlem, düşünce ve davranışlarını, içinde bulunduğu maddi koşullar belirler. Ben merkezci, üniter, totaliter, tek partili anlayış, şiddet üreten bir fabrika gibidir. Bu düşüncenizi, değiştirmedığınız sürece, şiddetten yakanızı kurtaramazsınız. Barıştan bahsederek kimseyi kandıramazsınız.

Bay yazar, her düşünce, eğilim ve ideoloji gibi, şiddetin de kendine özgü bir karakteri vardır. Bir kimliği düşman diye nitelendirip, onu cezalandırmaya karar verilmesinden itibaren, şiddet uygulamak kaçınılmaz hale gelir. Bu yöntem iç muhalefete karşı da aynen uygulanır. PKK'nin iç muhalefetine yönelik şiddetin sebebi de, işte bu mantıktır. Sizleri saldırgan yapan şey, savunduğunuz monopol ideolojidir.

Şiddet sadece fiziki saldırı değildir. Yazınızdaki hakaret ve tehdit, sizin de şiddet yanlısı olduğunuzu gösteriyor.

5- "Demokrasi ve özgürlük, Kürt halkının üç bin yıllık bir düşüdür." Buyurun cenaze namazına. İşte size bir hoş-boş laf daha.

Bay yazar, demokrasi, halk ve özgürlük kelimelerinin dünya dilleri arasına girmesinin tarihi senin zannettiğin kadar eski değil. Bugünkü demokrasi ve halk kelimesi, Burjuva Demokratik Devriminden sonra dünya dillerine girmiş bulunuyor. Yani aşağı yukarı 200 yıllık bir geçmişi var. Hadi senin hatırına 100 yıl daha ekleyelim etti 300 yıl. Bir sıfır fazla koymuşsun. Yani ağızdan çıkanı kulağın duymuyor. Yine beyniniz devre dışı. Siz bir yazarsınız. Zeki bir insan olduğunuzdan eminim. Peki neden düşünmeden yazıyorsunuz? Beyninizin yaratıcı fonksiyonunu ortadan kaldıran sebepleri hiç merak ettiniz mi acaba?

6- "70'li yıllarda başta Barzani ailesi, gerici Kürt güçlerinin, ilerici demokratik bir çizgide olan Sait Elçi, Sait Kırmızıtoprak gibi Kürt aydınlarına karşı geliştirdiği komplo..." diyorsunuz.

Hadi dünya tarihinden haberiniz yok di-

yelim. Ama sizin, kendi tarihinizden de haberiniz yok. Söz buraya gelmişken yine bir dakika için belleğinizi harekete geçirmenizi rica edebilir miyim acaba?

Kürtlerin temsilcisi olduğunu söylediğiniz partilerinin yöneticileri, Kürt tarihinin, 1984'te başladığını söylüyorlardı. Bu hoş-boş belirlemeyi hatırladınız mı acaba? Biriniz Kürt tarihini 1984'te başlatıyorsunuz. Biriniz ise üç bin yıl önceye götürüyorsunuz. Peki hanginizin dediği doğru? Yoksa ikinizinki de demagojiye dayalı tarihler mi?

Kısacası düşünmeden konuşuyorsunuz. Bir kere Sait Elçi, solcu bir insan değildi. Sizin tabirinizle "İlkel milliyetçi" bir aydınımızdı. Ayrıca sizin durmadan küfrettiğiniz Barzani'lerin hayranı ve onların kararlı bir yandaşydı. Ve onu Barzani'ler öldürmedi.

Görüyorsunuz okumadan-araştırmadan, öğrenmeden yazı yazmak insanı mahcup ediyor. Unutmayın sizleri, yazdıklarınızı bir yoruma tabi tutmadan okuyup "bravo" diyen fanatiklerden başka Kürtler de okuyor.

7- "Kurultay anti PKK ve anti HADEP platformuna dönüştürüldü. Bu eşkıya kesim Kürt halkının ulusal önderi Başkan Apo'ya ağır ithamlarda bulundu." diyorsunuz.

Apo, İmralı sürecinde eski düşüncelerinin hepsini terk etti. Kürtlerin bir ulus olamadığını dolayısıyla ulusal bir çözümden bahsedilemeyeceğini söyledi. O, Kürtler ulus değil diyor. Sizlerde hâlâ ona ulusal önder diyorsunuz. Olmayan ulusun, ulusal önderi olur mu? Bu koşullarda, mürit olarak ne yaparsanız yapın artık şeyhinizi uçuramazsınız.

Apo'nun siyasi düşüncesine ve yöntemi-ne karşı olduğumuz doğrudur. Bu yüzden, halkının mutluluğu ve esenliği için çaba gösteren Kürtler olarak, O'nun, halkımızla ilgili politik yanlışlıklarına karşı çıkmayı bir milli görev biliyoruz.

Sizin gibi düşünmeyen Kürtlere, eşkıya diyorsunuz. Devlet yöneticileri de sizlere benzer sıfatlar yakıştırıyor. Onlar gibi düşünmediğiniz için eskiden sizlere, 'terörist' Apo'ya ise 'bebek katili' diyorlardı. Bu benzerlik hiç dikkatinizi çekiyor mu? Peki siz neden devlet yöneticileriyle aynı mantık ve aynı ağızdan konuşuyorsunuz acaba? Bu siz-

leri hiç rahatsız etmiyor mu?

Dikkatinizi bir konuya daha çekmek istiyorum. Yöneticiler, İmralı'dan sonra artık sizler için bu sıfatları kullanmıyor. Ben, bunun nedenini biliyorum, ya siz?

8- "AB yetkilileriyle görüştük. Karen Fogg'a bir metin sunduk açıklaması bunların bu sahte cesareti nereden aldıklarını açıklamaktadır" diyorsunuz.

Bizler, hükümetin hazırladığı Ulusal Program'ı irdeleyen, Kürt sorununa çözüm getirmeyen bu metni eleştiren ve Kürtlerin beklentilerini vurgulayan bir metni kişisel imzaya açtık. Bu metni HADEP yöneticilerine de sunduk. Bu kişiler de metni onayladıklarını söylediler, ama imzalamadılar. Yani Karen Fogg'a sunulan metin girişimin değil, farklı düşüncelerde olan Kürt aydınlarının, Kürt sorunuyla ilgili istem ve beklentilerini, AB ülke ve parlamentolarına ileten bir metindi. Kürt aydınlarının bireysel bir eylemiydi. Yani bu konuda da bilgi sahibi olmadan konuşuyor ve yazıyorsunuz.

Bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. İrkçı basın ile sizler, kurultaya yönelik eleştirinizi aynı biçimde, üç temel üstüne oturtuyorsunuz. "Bunlar Kürt partisi kuruyor. Bunu Kemal Burkay yönlendiriyor. Bu parti AB kanadı altında kuruluyor" Bu paralelliğe ne diyorsunuz acaba? Bu benzeşmeden de mi rahatsız olmuyorsunuz?

9- "Paralar dışarıdan akacak Türk polisi yönlendirecek. Bunlarda Kürtçülük yapacak" diyorsunuz.

Bizim para konusunda, yağımızla kavrumaya çabaladığımız, sizler de dahil, herkesin malumudur. Parti, kurum, televizyon, basının çalışmaları da kullandığınız bütçenin büyüklüğü keza biz dahil, herkesin malumudur.

"Bu paraları yurtsever Kürtlerden topluyoruz" sözünüz de diğerleri gibi inandırıcı olmaktan çok uzaktır. Buna ancak aptallar inanır.

Abdullah Öcalan, İmralı'da PKK'nin bütçesi, Avrupa bankalarında bloke edilen paralarla ilgili bilgi sundu. Pilot Necati Kaya'nın getirdiği paralarla şehir şehir gezip PKK'yi kurduğunu söyledi. Birçok ülkenin istihba-

ratlarıyla ilişki içinde olduğunu belirtti. Ulusal başkanınızın(!) kasetler dolusu ifadeleri bakıyorum hiç ilginizi çekmiyor. Neden acaba?

Hani ne bileyim, bize hakaret ederken, bir yandan da bu konuları azıcık merak etseniz diyorum. O zaman bir ihtimal titreyip kendinize gelebilirsiniz belki.

10- "Kuzey Irak'ta bağımsız Kürt devletini destekliyoruz biçiminde Türk basın-yayın organlarına demeç veriyorlar. Sizce bunda bir 'bit yeniği' yok mu?" diye soruyorsunuz.

Kurultayda, hiçbir konuşmacı bu tür bir laf etmedi. Bu haber Kürt düşmanlığı yapan ırkçı şoven faşist medyada çıktı. Öyle anlaşılıyor ki, siz de onlardan alıp yazılarınıza koydunuz. Bu yayınlarla olan paralelliğiniz doğrusu, dikkatimi çekiyor ve bana acı veriyor.

Bunu bir yana bırakalım. Siz neden Irak'ta bir Kürt devletinin oluşmasına karşı çıkıyorsunuz? Emperyalizmin güdümünde olacağı için mi? Peki Ortadoğu'daki tüm devletler, emperyalizmin kontrolünde değil mi? Niye onlara hiçbir şey demiyorsunuz da, sıra Kürtlere gelince kıyameti koparıyorsunuz? O parçadaki Kürtlerin Baas zulmünden kurtulması, kaderini belirleyen bir düzen kurması, sizi niçin bu kadar rahatsız ediyor?

Sebepe feodalizm mi? Sosyalist olduğunuzu söylüyorsunuz. O zaman feodalizmin bir üretim biçimi olduğunu, bu üretim biçimini ortadan kaldırmadıkça feodalizmin ortadan kalkmayacağını bilmeniz gerekir. Diğer bir deyişle, feodalilere saldırarak, onları öldürerek feodalizmin tasfiye edilemeyeceğini bilmeniz gerekmez mi?

O zaman sizler neden, feodal üretim ilişkilerini değiştirmeye yönelmeyip sadece feodal beylere saldırıyorsunuz? Bunun iki cevabı var. Ya siz sosyalist değilsiniz. Veya Kürtleri birbirine saldırtan, kardeş kavgası yaratmak isteyenlerin oyununa geliyorsunuz. Bay yazar, ben bu sorunun yanıtını biliyorum, ya siz?

11- "Ve soruyorum. Devletin hiçbir terörist tutumuna maruz kalmadan elinizi kolunuzu sallayıp bir Kürt partisi kurmak için bu cesareti kimden alıyorsunuz acaba" diye soruyorsunuz.

Bilimsel bir gerçeği kavramak amacıyla, yine sizden bir kaç dakika için benimle beraber düşünmenizi rica edeceğim. Çünkü Kürt milliyetçileri için kullandığınız 'ilkel milliyetçi' terimiyle, sosyalizm arasındaki ilintiyi irdelemek istiyorum.

Sizler milliyetçi olmadığınız için, Kürt milliyetçilerine kızılıyorsunuz. Bunu anladım. Peki siz gerçekten sosyalist misiniz? Bence hayır. Neden mi?

Sosyalizmi kuramlaştıran, onu birçok ülkede pratiğe geçiren tüm ustalar, milliyetçilikle ilgili şu temel belirlemeyi yapıyorlar.

Ezen ulusun milliyetçiliğinin sonu faşizme kadar varan gericiliktir. Ezilen ulusun milliyetçiliği ise demokratik bir taleptir ve işçi sınıfının en yakın dostudur. Bu açıdan tüm sosyalistlerce desteklenmesi gerekir.

Bu ustalara göre üretime, gücü kadar katılıp ihtiyacı kadar alma, üretim araçlarının ortak mülkiyetini savunma, sosyalist olmaya yetmez. Eğer bir insan, ezilen ulusların ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkını savunmuyorsa, o sosyalist değil, egemen ulus ırkçısıdır. İşte Marksizmin, milliyetçilikle ilgili temel görüşü budur.

"Bizi Marksistlerin söylediği değil, ulusal başkanın(!) söyledikleri bağlar" diyorsanız, ona bir şey diyemem. Ama "biz Marksizme inanıyoruz" diyorsanız, o zaman size bir soru sormak istiyorum.

Neden Kürt milliyetçiliğine 'ilkel milliyetçilik' diyorsunuz? Kürt partisine karşı çıkılıyorsunuz? Çünkü buna karşı çıkmak Marksizme göre egemen ulus ırkçılığıdır.

Apo'nun Kürt halkı için 'düşmüş halk' dediğini ve Kürt halkının üçte birine "hasta" üçte birine "delirmiş" üçte birine "tutsak" biçiminde nitelendirdiğini herhalde unutmadınız. Şimdi siz yazarlara soruyorum. Sizler hangi kategoriye dahilsiniz?

Türkiye'de ırkçı şoven kesimler bile, Kürt halkı ile ilgili bu tür aşağılayıcı sıfatlar kullanmaya cesaret göstermezken, o zaman Apo'yu nereye oturtmak gerekiyor?

Ayrıca ulusal başkanın(!) geçmişteki Kürt hareketleri için "Bunlar M. Kemal'in Demokratik Cumhuriyet kurmasını engellemek için, yabancı ajanlarca sahneye konulmuş ge-

rici hareketlerdir" dediğini de inşallah unutmamışsınızdır.

Şimdi elinizi vicdanınıza koyup düşünün, dünya sosyal mücadele tarihinde Apo gibi halkına, halkının tarihine ve tarihsel önderlerine hakaret eden bir politikacı gördünüz mü?

Türkiye'de patronların en büyük kuruluşu olan TÜSİAD bile "Etnik partilerin kurulmasına izin veren hukuki düzenlemeler yapılmalıdır" derken siz hâlâ Kürt partisinin kurulmasına karşı çıkılıyorsunuz. Sosyalist olarak, Türk sermaye sınıfının bile gerisine düşmek, sizi hiç rahatsız etmiyor mu?

Neden Kürtlere bu kadar hakaret edip düşmanlık yapıyorsunuz? Bu durumda size soruyorum, sizin nereniz Kürt?

12- "PKK ve onun ölümsüz şehitlerinin yarattıkları yüce değerlere kirli ellerini uzatmaktan geri kalmayan sözde Kürt politik çevreleri, PKK'siz ve Kürtsüz bir Kürt partisi kuruyorlar" diye yazmışsınız.

Burada da üniter resmi ideolojiniz gereği, Kürtlere PKK'yi özdeşleştiriyorsunuz. Dolayısıyla, madem yeni oluşumda "PKK yok, o halde Kürt de yoktur" diye düşünüyorsunuz.

Ulusal Program'ın hazırlanması sırasında, AB'nin Türk yasalarında yapılmasını istediği değişikliklerin tartışıldığı dönemde, başta MHP olmak üzere tüm ırkçı-şoven, militarist güçler, devletin üniter yapısına helal getirecek her türlü değişime karşı çıktılar. Türkiye'deki tüm faşizan odaklar bu konuyu sürekli gündemde tutuyorlar.

HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak Yedinci Gündem'in 8. sayısında yer alan basın açıklamasında parti olarak, devletin üniter yapısının savunucusu olduklarını söylüyor.

Peki Türkiye'deki Kürt düşmanı ırkçı-şoven odaklarla sizler arasındaki bu siyasi paralelliği nasıl açıklıyorsunuz? Türkiye'deki üniter devleti savunduğunuza göre o zaman neyin kavgasını veriyorsunuz?

Hele o 'sözde' kelimesi, sizi tam ele veriyor. Biliyorsunuz devlet yöneticileri de sizler için "Sözde Kürt temsilcisi, sözde Kürt parlamentosu, sözde Kürt televizyonu, sözde

Kürt gazetesi ..." deyip duruyorlar. Görüyor musunuz? Bir elmanın iki yarısı gibisiniz.

Şimdi şehitler konusuna gelelim. Hangi milletten olursa olsun, hangi din, renk ve mezhepten olursa olsun, soylu bir amacın gerçekleşmesi mücadelesinde yaşamını yitiren her insan saygıdeğerdir.

15 yıl süren savaşta her iki taraf, ölen mensuplarını şehit ilan etti. Cenazelerini bayrak, flama ve marşlarla kaldırdı. Bu merasimler kitleleri motive etmede yoğun bir şekilde kullanıldı. Şehit aileleri belli ideolojilerin altına çekilmeye çalışıldı. Bu ajitasyon ve propagandalarla insanların beyinleri geri itildi; duyguları öne çıkarıldı. Kitleler fanatize oldu ve uçlara savruldu. Her iki taraf da fanatize edilmiş bu kitleleri kullanarak politikalarını kitlelere taşımaya çalıştılar.

Yazar ve çizer yurttaşlarımızın yine belkilerine bir kere daha seslenmek istiyorum.

İmralı'dan sonra artık bu tür şeylerin yapılmadığı dikkatinizi çekiyor mu? Her iki taraf da artık flama, bayrak, marşlarla şehit edebiyatı yapmıyorlar. Ölen öldü. Şehit aileleri acılarıyla başbaşa kaldılar. Kürtlerin tabiriyle "Çû ji kîsê bavê wana."

Ayrıca, Apo, İmralı'da Türk şehit analarından özür dilerken, kendi şehitlerine bile sahip çıkmadı. Karşı avukatların şehitlerine yönelik saldırılarına da ses çıkarmadı.

Apo, halkımızın elit kesimine mensup 30 bin insanın kanının hesabını veremez. Ama ben, onun hiç olmazsa, Kürt şehit analarından özür dilemesini hâlâ bekliyorum.

13- Yedinci Gündem gazetesinin 8. sayısında Delil Karakoçan imzasıyla yayınlanan yazıda Öcalan'ın ağzından aktardığı sözlere gelmek istiyorum. Bay Karakoçan şöyle yazıyor:

"Sayın Öcalan adı geçen kişi ve çevrelerin kendisine ve 'Demokratik Cumhuriyet Projesi'ne yönelimin temelinde uluslararası komplo var. Bunlar uluslararası kompilonun Kürt ayağı, işbirlikçi ayağı. Hepsi eski ajanlardır, MİT'in kullandığı ajanlardır."

Sizlere göre, Apo'ya PKK ile HADEP'e karşı çıkan herkes ajandır, polistir. Hele bizim gibi muhalifleri bir yana koyalım. Eskiden beri içinizdeki farklı düşünen konuşan ve

Demokratik Cumhuriyet, tüm halkların, cinslerin, sınıfların, kültürlerin, dillerin, din ve mezheplerin eşit haklara sahip olduğu çoğulcu, katılımcı, paylaşımcı bir düzendir. Bu açıdan üniter olan bir cumhuriyet demokratik olamaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik olabilmesi için Kürtler başta olmak üzere, ülkede yaşayan tüm halkların varlığını kabul etmesi, yasalarda bu hakları Türklerle eşit hale getirmesi gerekiyor.

Apo, Kürtlerin halk olmadığını, geçmişteki Kürt ayaklanmalarını padişah ve halifeligi getirmeyi amaçlayan gerici hareketler olduğunu, bağımsız devlet, federasyon veya otonomi istemenin toplumsal barışı bozucu istekler olduğunu söylüyor.

Böyle düşünen ve konuşan bir insanın istediği demokratik cumhuriyet, bugünkü düzenin ta kendisidir.

yazana da polis diyordunuz. Polistir diyerek dışladığımız, aşağıladığımız, işkence ettiğiniz ve hatta öldürdüğünüz yandaşlarımızın sayısını bileniniz var mı?

Hani bazen düşünüyorum: PKK siyasi bir parti mi, yoksa polis akademisi mi? Zira bu kadar çok polis, ancak bir polis akademisinde bulunabilir.

Uluslararası kompilonun Apo'ya değil, Kürtlere kurulduğuna inanıyorum. Apo, bu kompilonun mağduru değil, temel aktörlerinden biridir. O, kendisine verilen rolü oynuyor.

"Gelsinler burada üç gün kalsınlar, bravo derim onlara" lafına ne diyeyim bilmem ki?

Belli ki ulusal başkanın(!) da hafızası çok zayıf. Öyle ya, Diyarbakır zindanlarında sistematik işkence altında yıllarca direnen, on binlerce PKK'liyi nasıl unutulabilir? Yemek, su, sigara, çay yok. Mektup yazmak-almak yok, radyo-televizyon, kitap-gazete yok.

Doktor ve ilaç yok. Ama her gün işkence var.

Peki bunları hatırlamıyorsun diyelim. Ölüm oruçlarında, direnişlerde yaşamını yitiren, PKK'nin önder kadrosuna mensup insanları da mı hatırlamıyorsun. 30 bin şehit gibi bunları da mı unuttun.

Unuttuğun veya kaale almadığın o insanlar sorgularda, mahkemelerde, ölüm cezasını alacağını bildiği halde, PKK'nin amaç ve ilkelerini yiğitçe savundular. Senin gibi analarını Türk yapmadılar. "Devlet bana imkan versin ona hizmet edeyim" demediler.

Hadi biz Kürt değiliz veya hain Kürdüz. Bizden utanmıyorsun diyelim, peki bu yoldaşlarından da mı utanmıyorsun?

Tutuklu olmanın getirdiği sıkıntıların dışında, maddi bir işkence görmeden, doktor gözetiminde yaşayan, PKK Başkanlık Konseyi dahil, herkesle haberleşen, bir kişinin, kendisinden başka hiç bir insanın, İmralı'da üç gün dayanamayacağını söylemesine bilmem ki ne demeli? Sadece gülüp geçmek yeterli mi?

Malum İmralı, Başbakanlık Kriz Merkezi'nin denetimindeki özel bir ekip tarafından karadan, denizden ve havadan korunuyor. Yani kuş uçurtulmuyor.

Ve Kürtlerin ulusal başkanı(!) buna rağmen oradan, örgüt birimlerine, basın-yayın kurumlarına parti ve sivil toplum örgütlerine demeç veriyor, görüş bildiriyor. PKK'nin 7'nci Kongresi'ne rapor sunuyor. Demokratik Cumhuriyeti temel alan bu rapor okunuyor ve onaylanıyor.

Bizim, AB, devlet ve MİT'le işbirliği içinde olduğumuzu söyleyen yazarlara sesleniyorum. Peki, Apo'nun bu durumuna hangi sıfatı uygun buluyorsunuz?

Demokratik Cumhuriyet Projesine karşı çıkmayı, uluslararası bir komplo olarak nitelermekte, komik bir demagojiden öteye geçmez.

Ortaçağda site demokrasileri, bir avuç soylu hariç herkesi dışlayan bir yönetim biçimiydi. Çağımızdaki demokrasi, Burjuva Demokratik Devrimiyle ortaya çıkmış bir yönetim anlayışıdır.

Keza Cumhuriyet de yine, Burjuva Devrimi sonucunda, babadan oğula geçen yönetim

yerine, halkın oylarıyla seçilmiş temsilciler aracılığıyla toplumu yönetme anlayışı sonucunda kurumlaşmıştı.

Yüzyılı aşkın bir bocalamadan sonra iki anlayışın sentezi sonucunda, Demokratik Cumhuriyet terimi çağdaş yaşamı belirleyen bir kavram haline geldi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte aydınlar, bu yönetimi, antidemokratik yönlerine dikkat çekerek, cumhuriyetin demokratikleştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Yani bu tabir Apo'nun bulduğu bir tabir değildir. Türkiye'de 75 yıldan beri ilerici, devrimci, aydınların gündemde tuttuğu bir konudur.

Apo, bence bilinçli olarak bu terimin altını doldurmuyor. Böylece Türkiye'deki düzenin demokratik cumhuriyet biçiminde algılanmasına katkı sunuyor.

Bugün Türkiye'de ırkçı, şoven, faşist kişi, kurum ve partiler bile özgürlük, sosyal hukuk devleti, demokrasi ve insan haklarını savduklarını söylüyorlar. Ama hepimiz biliyoruz ki, onların bu terimlerden anladıklarıyla, bizim anladıklarımız çok farklıdır. Altı boş bırakılan bir terimin altını, herkes kendi çıkarına uygun şekilde doldurur ve onu dejenere eder.

Demokratik Cumhuriyet, tüm halkların, cinslerin, sınıfların, kültürlerin, dillerin, din ve mezheplerin eşit haklara sahip olduğu çoğulcu, katılımcı, paylaşımcı bir düzendir. Bu açıdan üniter olan bir cumhuriyet demokratik olamaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik olabilmesi için Kürtler başta olmak üzere, ülkede yaşayan tüm halkların varlığını kabul etmesi, yasalarda bu hakları Türklerle eşit hale getirmesi gerekiyor.

Apo, Kürtlerin halk olmadığını, geçmişteki Kürt ayaklanmalarını padişah ve halifeliği getirmeyi amaçlayan gerici hareketler olduğunu, bağımsız devlet, federasyon veya otonomi istemenin toplumsal barışı bozucu istekler olduğunu söylüyor.

Böyle düşünen ve konuşan bir insanın istediği demokratik cumhuriyet, bugünkü düzenin ta kendisidir. Sizler de, bu söylemin altını doldurmadan tekrar ediyorsunuz. Düzen

sahipleri de bundan yararlanıp, mevcut yönetimi demokratik cumhuriyet diye kitleye yutturuyor. İşte bu yüzden sizlerin Demokratik Cumhuriyet anlayışınıza karşı çıkıyoruz.

Öcalan, yargılanıp idama mahkum edildi. Şu anda derin devletin özel bir timi tarafından, denetim altında tutuluyor. Sizler kabul etmeseniz de, her konuda uzmanlaşmış kişilerden oluşan bu ekip tarafından yönlendiriliyor.

Bu somut durum karşısında, PKK'nin yönetim kadroları başta olmak üzere, sizlere düşen görev, onun dediklerini gözü kapalı tekrar etmek olmamalı. Somut durumun somut analizlerinden hareketle, mevcut duruma uygun yeni politika ve projeler oluşturmalısınız.

Bir kere daha tekrar ediyorum, HA-DEP'le PKK'yi ve Apo'yu özdeşleştirmek HADEP'e haksızlık yapmaktır. Çocuklarını savaşa kurban vermiş, evi-barkı, köyü yıkılmış, göçtüğü metropollerde sefaletle mahkum olmuş, acı çeken Kürtler HADEP'in tabanını oluşturuyor. Bunlar, HADEP veya PKK'nin program ve tüzüğüne kalıp basan insanlar değildir.

Öcalan'ın sağ ve sol sapma arasında gidip geldiğini artık anlamalısınız. O Şam'da başka konuşuyordu, İmralı'da başka. Meşhur Kürt atasözünde söylendiği gibi: "Ew cara şeffî ye, cara jî henefî."

Son günlerde HADEP'e katılan bazı politikacı ve aydınlarla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Bu insanların büyük bir bölümü, harekete emek vermemiş, bir katkı sunmamış, örgütlerin sırtına binerek bir yerlere gelmek isteyen, hazır yiycilerden oluşuyor. Partisine emek vermiş, zor günde mücadele etmiş eza ve cefa çekmiş insanlar dururken, şahsi çıkarını Kürt halkının çıkarı önüne koyan bu insanların yönetime getirilmesi, yurtsever HADEP tabanını rahatsız etmektedir.

Kürtler arasında ilkeli ve kalıcı bir birliğin oluşturulmasını tartıştığımız 13.02.2000 tarihli toplantıda yaptığım konuşmada HA-DEP'le ilgili şu belirlemeleri yapmıştım. Bu belirlemeyi tekrar etmede yarar görüyorum.

"Sadece HADEP'e bir teklif götürmedik. Gözü kapalı yandaşlık gibi gözü kapalı kar-

şıtlık da politik bir davranış olmadığını biliyorum. HADEP'e teklif götürmememizin nedeni duygusal bir karşıtlık değil, somut politik gerçeklerdir.

Bugün HADEP, merkez yöneticileriyle tabanı farklı ideolojik ve politik davranış içinde olan bir partidir. Ayrıca yönetim kadroları arasında da, yürütülen merkezi bir politika da mevcut değildir. Kimi yöneticiler eski politikanın devamını, kimileri misyonunu yitirdiği için partinin kapatılmasını, kimileri sisteme entegre olmayı, kimileri ise partinin kendi hiyerarşisi içinde yeniden yapılanmasını istiyor.

Bana göre HADEP'in bu iç tartışmasını bir neticeye ulaştırıp, merkezi politikasının ne olduğunu kamuoyuna deklere edip, bu doğrultuda adımlar atması aşamasında ancak bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.

Fındık kabuğunu doldurmayan çelişkileri abartıp bölünmek ne kadar yanlışsa, maddi temeli olan ayrılıkları görmemezlikten gelmek de o kadar yanlıştır. Duygularımızla değil aklımızla hareket etmeye özen göstermek zorundayız."

Kısacası PKK'nin Kürt halkına katacağı bir şeylerin olduğu inancında değilim. Ama HADEP için böyle düşünmüyorum. HADEP, PKK ile özdeşleştirilmesine karşı çıkıp, tüzel kişiliğini koruması ve yetkili organlarında geçmiş politikasını tartışmaya açması halinde, geleceğe yönelik olumlu adımlar atabilir. Bu süreçteki diyaloglarla ortak projeler oluşturabiliriz. Bu diyalog, iş ve güç birlikleri bizi bir entegrasyona doğru götürebilir.

Kazanılan 37 Belediye, HADEP ve halkımız açısından önemli bir kazanımdır. Ama HADEP bu kazanımı değerlendirmiyor. Parti, belediyeleri belli hedeflere doğru yönlendiremiyor, motive edemiyor. Parti ile belediyeler birbirini kemiriyor ve birbirinden uzaklaşıyor.

Kısacası parti ve belediyeler, bırakalım oy vermeyen Kürtleri, HADEP'li vatandaşları bile memnun edemiyor. HADEP bu haliyle kendi partililerine bile umut taşıyamıyor.

Bunun için hiçbir çevrenin ve ideolojilerin, Kürt sorunu gibi karmaşık ve ağır bir yükü tek başına kaldıramayacağını söylüyoruz.

Kürt sorununu kendine dert edinmiş, dindarıdan sosyalistine kadar tüm Kürtlerin birlikte hareket etmesi gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz.

Girişimin mantığı, amaç ve ilkeleri ortadadır. Biz Kürt halkının çıkarını her türlü çıkarın önüne koyan bir birliğin kurulmasını istiyoruz. Bize hakaret ederken, hiç olmazsa söylediklerimizle ilgili düşüncelerinizi söyleyin.

Örneğin PKK, HADEP ve siz yazarlarla farklı düşündüğümüz birkaç konuya dikkatinizi çekeyim. Bu iki farklı görüş üzerine düşünün ve kimin doğru, kimin yanlış olduğu konusundaki fikrinizi söyleyin.

a- Sizler, silahların susmasını barış olarak gösteriyorsunuz. Sanki Apo'yla devlet oturup Kürtlere belli haklar tanıyan bir antlaşma yapıldığı izlenimini veriyorsunuz.

Hâlâ dağlardaki çatışmalarda yandaşlarınız öldürülüyor. Köylülere karşı yürütülen baskı ve şiddet aynen devam ediyor. Köye dönme, yaylaya çıkma yasak vs. 1 Eylül dünya barışının kutlanmasına izin verilmiyor.

Zaten devlet yetkilileri de "Terörü kontrol altına aldık. Ama bitmiş değil. Mücadele aynı kararlılıkla yürütülüyor" diyorlar.

Bu somut durumda sizlerin barış sözleriniz kitleleri pasifize etme ve düzene boyun eğmeye hizmet etmiyor mu?

b- HADEP düzen partileriyle kurduğu ilişkiyi demokratik diyalog diye gösteriyor. Biz ise bu ilişkileri, Kürtleri düzen içine çeken tehlikeli bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Kürt halkındaki düzen karşıtı muhalefeti ve antifaşist bilinci sulandırdığına inanıyoruz.

c- Keza HADEP son yıllarda sürekli Türkiyelileşmekten, Türkiye partisi olmaktan bahsediyor. Biz bunun Kürt kimliğinden kaçış olduğunu söylüyoruz.

HEP, DEP, HADEP, DDP, DBP, DKP'nin hepsi Türk kanunlarına göre kurulmuş, Türkiye'de politika yapan partilerdi. Yani bunların hepsi Türkiye partisiydi. Türkiyelileşme lafı sanki bir yere "Biz eskiden Kürt partisiydik. Ama artık böyle değiliz" mesajı veriliyor mu acaba? Yani Kürt kimliğinden uzaklaşmak, kaçmak değil mi?

d- Sizler Kopenhag Kriterleri'nin Kürt sorununu çözeceğini söylüyorsunuz. Biz ise bu belirlemenin doğru olmadığını söylüyoruz.

Kopenhag Kriterleri'nin ilk cümlesi şöyledir: "Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve azınlıklara saygı gösterilmesini ve korunmasını garanti eden kurumların istikrarının gerçekleşmesi"

Görüldüğü gibi burada söylenen şudur: Azınlıklarla kişisel özgürlükleri koruyan kurumların istikrarını gerçekleştirmek gerekir.

Bize göre Kürtler, yaşadığı coğrafyada azınlık değil, bir asli unsurdur. Bu açıdan Kopenhag Kriterleri önemli bir demokratik açılamdır, ama Kürt sorununu çözmez.

e- Demokratik Cumhuriyet Projesi'nin de keza yukarıdaki konularda olduğu gibi, Kürt halkını yanılta, düzen içine çekip eritmeyi hedefleyen bir tuzak olduğunu belirttim.

f- Sizler "ulusal bir önderin" emrinde yönetilen, ben merkezci, totaliter ve üniter bir politikadan yanasınız. Biz ise kolektif bir hiyerarşi içinde katılımcı, paylaşımcı, çok sesli, çok renkli çoğulcu bir politikadan ve yaşamdan yanayız.

Sizlerden ricam şu: Bize kızın, sizi rahatlatıcaksa hakaret ve küfür de edin. Ama yukarıdaki farklı iki görüşten hangisinin Kürtlere zarar verdiğini, hangisinin yarar sağladığını bir düşünün ve vardığınız neticeyi kamuoyuna açıklayın.

Biz PKK'ye, HADEP'e ve sizlere düşmanlık yapmıyoruz. Sizlerin Kürt halkına zarar veren düşünce ve uygulamalarınıza karşı çıkıyoruz.

Sonuç olarak şunu söylüyorum. Asırlardır çektiğimiz acılar, gördüğümüz hakaretler, uğradığımız kısımlar yüzünden, gereğinden fazla heyecanlıyız, kızgınız. Ama bizim heyecana değil, düşünmeye ihtiyacımız var.

Konuşmadan, yazmadan, proje yapmadan önce sakin olmalıyız. Bu sükûnet içinde okumalı, araştırmalı bilgi toplamalıyız. Bu bilgilerin doğru ve yanlışlarını birbirinden ayırmak için düşünmeliyiz. İşte bundan sonra elde edilen doğru donelere dayanarak konuşmalı, yazmalı ve karşılıklı tartışmalıyız.

Son sorum şu: Buna var mısınız?

Kürt yayıncılığı:

KARANLIĞA TUTULAN IŞIK

İbrahim METİN

Kürt basın-yayın kurumlarının geçmişte ve günümüzde yaşadığı sorunlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri Kürt halkına uyguladığı inkarcı ve asimilasyoncu politikalarından ayrı düşünülemez.

Türk devleti uluslararası hukuka ve imza koyduğu anlaşmalara aykırı olarak devlet sınırları içinde yaşayan herkesi Türk saydığı için, bunu benimsemeyenlere karşı her türlü baskı mekanizmasını işletmeyi temel bir "hak" olarak görmekte, etnik ve dinsel çoğulculuğu yoketmek için her yöntemi denemektedir.

Bu ırkçı tutum 1982 Anayasasının 66. maddesiyle yasalaştırılmıştır. Bu maddeye göre "Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür." Farklılıkların dile getirilmesi, ayrı dilde yayın çıkarılması, siyaset yapılması, parti hatta dernek kurulması bile yasaktır.

Türkiye'de "ulus" tanımı içinde "Türk ve Sünni müslüman" kavramlarının dışında bir kabule yer yoktur.

Türkiye gibi çok uluslu bir ülkede baskı ve zor yoluyla "tek ulusa" dayalı devlet yaratmaya çalışmanın jenosid başta olmak üzere zorba yöntemler gerektirdiği ve Türk hükümetlerinin de döneme ve koşullara bağlı olarak bütün bunları uyguladığı biliniyor. Bu inkar ve zulüm politikası bugün de ısrarla devam ettirilmektedir. Kürtlerin özgürlük ve demokrasi taleplerinin karşılanması bir yana, dile getirilmesi bile "Bölücülüğün önlenmesi" savıyla

ağır cezai müeyyidelerle karşılanmaktadır.

Bu durum, BM Evrensel Beyannameyi başta olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Yeni bir Avrupa için Paris Şartı, Kopenhag Kriterleri ve Türkiye'nin imza koyarak yükümlülük altına girdiği birçok uluslararası anlaşma ve sözleşmelere aykırıdır.

Türk hükümetlerinin "devlet mirası" gibi birbirlerinden devralarak uyguladığı en katı yasaklardan birisi de basın-yayın alanında yaşanıyor.

Kürt yayıncılığının, geçmiş dönemler bir yana, son 10 yılda yaşadığı güçlükler ve gösterdiği direniş Türk devletinin gerçek yüzünü ortaya koymaya yetmiştir. Kapatılan her yayın TC'nin siciline bir kayıt düşülmesine yol açmış, antidemokratik ve çağdışı konumunu belirginleştirmiştir.

Kürt basınının yüzyüze bulunduğu baskı ve engellemeleri üç ana başlık altında ifade etmek mümkündür.

a- Anayasa ve yasalardan kaynaklanan engeller

Türkiye Cumhuriyeti devleti idari yapılanmasını düzenlerken Kürt halkının inkarını esas alan bir yol izlemiş, tüm yasal ve anayasal kurumlarını buna göre düzenlemiştir. Anayasanın genel hükümleri dışında Kürt dil ve kültürünü yasaklayan onlarca yasa maddesi vardır. Aşağıda vereceğimiz birkaç örnek bunun kanıtıdır.

Türkiye'de 1982'de askerlerce topluma kabul ettirilen darbe Anayasası hala yürürlükte-dir. Beş generalin buyruğuyla hazırlanan bu antidemokratik Anayasa "özgürlükleri istisna, sınırlamaları ise kural" kabul etmektedir. Toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. tüm hayat alanlarını sınırlandırmakla kalmayan bu Anayasa, aynı zamanda Anayasanın geçici 15. maddesine dayanarak, bu maddelerin "tartışılmaya açılmasını" da yasaklamıştır.

Öte yandan Anayasanın yasaklayıcı genel hükümlerinin dışında kalan birçok konu kanunla düzenlenmiş ve bu düzenlemelerin sınırlarının ne olacağı da Anayasa'da belirtilmiştir.

Kürtçe basın-yayının toplumsal ve siyasal iletişimde, eğitim alanında kullanılmasını engelleyen, sınırlandıran ve yasaklayan bu yasaları şöyle sıralayabiliriz.

1- 765 sayılı TCK. mad. 312

2- 3713 sayılı TMK. mad. 8

3- 5680 sayılı Basın Kanununun 16/4;

4- TCK'nın 72;

5- 647 sayılı Kanunun 4. maddesi

Türkiye'de baskılar öyle kurumlaştırılmış, yasa maddeleri öyle keyfi uygulanıyor ki, bazen hiç yayınlanmamış yazılardan ötürü bile gazeteler toplatılıp, yazarları hakkında davalar açılabilir.

Yargı tarihine traji-komik ve ibret verici bir örnek olarak geçmesi gereken ve sonradan birçok yayın organının da başına gelen sözkonusu olayların ilkinin 17 Mayıs 1992'de yayın hayatına başlayan haftalık **AZADİ** gazetesi yaşadı. Hemen her sayısı yayınlanmadan önce savcılarca toplatılan bu gazetenin, 39. sayısının toplatılmasına gerekçe yapılan yazı hiç yayınlanmamıştı ve yazısı toplatma gerekçesi yapılan yazarın o haftaki köşesinde, "yazarımız hasta olduğu için yazısını yazamamıştır" notu vardı.

b- Ekonomik sorunlar ve fiili dağıtım engelleri

Kürt yayıncılığını engelleyen faktörler salt antidemokratik yasa maddelerinden ibaret değil; fiiliyatta bunları aşan boyutta baskı ve engellemeler söz konusudur.

Türk hükümet temsilcileri uluslararası platformlarda "Kürtçenin konuşulması ve ba-

sın-yayın alanında kullanılması" serbesttir deselerde, somut uygulamalar onları yalanlamaktadır. Örneğin; sözkonusu iddiaya dayanak yapılan ve Diyarbakır'da yayın yapan Can Radyo, ART Radyo, Metro radyo birçok kez kapatılmış ve cezaya çarptırılmıştır. Kürtçe müzik kasetleri ve CD'ler sık sık toplatılmakta ve yapımcıları hakkında davalar açılmaktadır. Kürtçe dergi ve gazeteler de aynı akibete uğramaktadır.

Bunun nedeni bellidir: Onlar, gerçeklerin kitlelere ulaştırılmasından, düşüncelerin özgürce ifade edilmesinden korkmaktadırlar. Rejime muhalefet eden gazetecilerin öldürülmesi, Kürtçe yayınlanan gazetelerin büro ve matbaalarının basılması; muhabir ve yazarların tutuklanması bunu göstermektedir.

12 Eylül 1980 Askeri darbesinden önce yayınlanan ve darbeye birlikte tümü kapatılan ve sorumluları hakkında yüzlerce yıla varan hapis cezaları verilen **Özgürlük Yolu, Devrimci Demokrat Gençlik, Rızgari, Ala Rızgari, Roja Welat, Kawa** gibi yayınlar bir yana, son 10 yılda yayınlanan onlarca yayına da aynı işlem uygulanmış, birçoğu kapatılmış, bazıları da uygulanan ekonomik ambargo, periyodik toplatmalar ve yoğun baskılar nedeniyle kapanmak durumunda kalmıştır.

Kürt yayıncılığını bekleyen tehlikeler daha baskı aşamasına girilmeden başlamakta ve sonrasında farklı yöntemlerle devam ettirilmektedir. Birçok matbaa polis baskısı nedeniyle Kürtçe yayınlanan dergi ve gazeteleri güçlükle basarken, dağıtım şirketleri bu tür yayınların önüne altından kalkamayacakları bir fiat politikasıyla çıkmakta ve bu yolla okurun eline ulaşması önlenmektedir.

Sürekli toplatmalar, baskı aşamasında yapılan elkoymalar, PTT'lerde oluşturulan "polis masaları" ve benzeri yollarla gazete, dergi ve kitapevleri ekonomik çöküşe sürüklenmekte, okuruyla buluşamayan yayınlar bu yolla kapanmak durumunda kalmaktadır. PTT aracılığıyla gönderilen muhalif yayınların okurun eline ulaşması ancak bir tesadüfle mümkün olabilmektedir.

c- Psikolojik faktörlere dayalı engeller

Yukarıda ifade ettiğimiz yasal engel ve uy-

gulamalar nedeniyle toplumda Kürtler ve Kürtçe konusunda bir korku duvarı oluşmuş, özellikle kamu yönetiminde bu korku paranoaya vardırılmıştır. Kürtler otomobillerinde dinledikleri müzik CD ve kasetlerini polis kontrol noktalarında ve polisi gördükleri her yerde kapatmak, varsa yanlarında, Kürtçe dergi ve gazeteleri saklamak durumundadırlar. Çünkü yasak olsun olmasın hiçbir Kürtçe yayını serbestçe dinleme, dolaştırma imkanı yoktur. Yolda, arabada, ev ya da iş yerinde bir Kürtçe yayının polisin gözüne çarpması, gözaltı ve müsadere nedenidir. Mağduriyetinizi mahkemelerde ispat etmeniz bile bu, müsadere edilen yayınları geri almanıza ve uğradığınız haksızlığı gidermeye yetmez.

Yaratılan bu boğucu psikolojik ortam nedeniyle Kürt illerindeki kitabevleri, satıcı ve dağıtıcılar Kürtçe yayınları ya satmamakta ya da "tezgah altı" tabir edilen gizli yöntemlerle satmaktadırlar.

Kürtçe yayın yapmaya ve matbuat çıkarmaya çalışan bütün kişi ve şirketler benzer tehdit ve engellerle karşı karşıyadırlar. Bu yüzden ömrü birkaç yıla yayılan gazete, dergi ve radyo bulmak çok enderdir ve böyle yayınlar ağır bedeller ödeyerek ve akıntıya karşı kürek çekerek ayakta kalmışlardır.

Bazı dergi ve gazeteler hakkında verilen toplatma kararları, açılan davalar ve verilen cezalarla ilgili vereceğimiz örnekler uygulanan baskının boyutunu daha açık ortaya koyacaktır.

1- DENG DERGISİ: 1989 yılında yayın hayatına başlayan, ve iki ayda bir yayınlanan bu siyasal-kültürel dergi, toplatma ve ceza davaları nedeniyle yayınına güçlükle sürdürmektedir.

Bugüne kadar 60 sayı yayınlanmış, bunların 34'ü hakkında toplatma kararı verilmiş; sahip ve yazı işleri müdürleri hakkında onlarca yıla varan cezaların yanısıra yüz milyarlara varan ağır para cezaları verilmiştir.

Halen yayınlanmakta olan bu dergi hakkındaki son toplatma kararı 60. sayısı hakkında verilmiş, yöneticilerinin 3713 Sayılı TMY'sının 8/1-2'ye son maddeleri gereğince cezalandırılmaları istenmiştir.

Deng Dergisi 24 Nisan 2000 tarihinden

beri OHAL bölgesine sokulmamaktadır. Bu uygulama 2935 sayılı OHAL kanununun 11/e maddesine dayandırılmaktadır. Buna göre OHAL Bölge Valisi istediği gazete, dergi, broşür, kitap vb. ürünlerin basılmasını, çoğaltılmasını, yayınlanmasını ve bunlardan OHAL bölgesi dışında basılmış olanların bölgeye sokulmasını yasaklayabilmekte ve bu idari tasarrufa karşı yargı yoluyla hiçbir bir sonuç alınamamaktadır.

2- DENG YAYINLARI: Kürt dili ve kültürünü geliştirmeyi yayın politikası olarak belirleyen bu yayınevi tarih, sosyoloji, roman, şiir, öykü ve benzeri birçok alanda değerli eserler basmış ve Kürt kültür damarının canlı tutulmasına büyük bir katkı sunmuştur. Ödediği bedel ise çok daha ağır olmuştur. Son 10 yıl içinde yayınladığı 53 kitap ve broşürden 15'i hakkında toplatma kararı verilmiş, kitap depoları basılarak onbinlerce kitap yağmalanmıştır.

Toplatılan kitaplar içinde Kürt edebiyatında seçkin bir yeri bulunan **Ehmede Xani**'nin "*Mem ü Zin*" adlı eseri ile, **Kemal Burkay**'in yazdığı "*Geçmişten Bugüne Kürtler ve Kürdistan*", **M. Emin Bozarlan**'ın Osmanlıca aslından Türkçeye çevirdiği **Şemsettin Samiye** ait "*İlk Türkçe Ansiklopedide Kürdistan ve Kürdler*" adlı kitaplar da vardır.

Geçen on yıl içinde peşpeşe açılan ve birçoğu evrak üzerinde görülen bu davalardan ötürü, avukatların duruşmaları takip etme ve katılma şansları kalmamıştır. Esasen hakkında toplatma kararı olanla olmayan kitap arasında da uygulamada bir fark yoktur. Hiçbir yasaklama belgesi olmadan da polis depoları basmakta ve keyfi bir tutumla kitaplara elko-yabilmektedir.

Örneğin; İstanbul, Diyarbakır ve Ağrı'da bürolarımıza yapılan baskınlarda, haklarında hiçbir yasaklama kararı olmamasına rağmen **Kemal Burkay**'a ait *Şahinşahiya Goga Lîngan; Şerefname, Evdalê Zeynikê* ve daha birçok kitap alınıp götürülmüş ve tüm çabalara karşın geri alınamamıştır.

3- AZADİ GAZETESİ: Haftalık olarak 17 Mayıs 1992 yılında yayın hayatına başlayan bu gazete, toplam 52 sayı çıktı, 20 sayısı

hakkında toplatma kararı verildi.

Gazetenin sorumluluğunu üstlenen Kamil **Ermış**, Hikmet **Çetin**, İkramet **Öğuz**, Kamuran **Oto**, Sedat **Karakaş**, Zana **Sezen** ve Cihangir **Aslan** hakkında onlarca ceza davası açıldı, ağır para ve hapis cezaları verildi. Gazete ağır baskılar sonucu 1994 yılı Mayıs'ında kapatıldı.

4- DENGÊ AZADİ: Azadi gazetesinin ardından yayınlanan bu gazete, Mayıs 1994 yılında, sırasıyla Behram **Alabay**, Bilal **Akdeniz**, Feyziye **Perişan** ve Düzgün **Kaplan**'ın sorumluluğunda yayın hayatını sürdürdü ve toplam 44 sayı çıkabildi. Sahip ve yazı işleri müdürlerine verilen ağır para ve hapis cezaları nedeniyle kapandı.

5- RONAHİ GAZETESİ: 21 Mayıs 1995'te yayınlanmaya başladı. Çıkarılan toplam 72 sayısından 61'i hakkında toplatma kararı verildi ve sorumluları hakkında ceza davaları açıldı. Gazete 5 Ekim 1996'da kapatıldı. Açılan davalar sonucu sorumluluk üstlenen Şemsettin **Çelik**, Burhan **Erdem**, Sinan **Gül**, Şükran **Erdem**, İhsan **Türkmen**, Remzi **Güldere**, Sertaç **Kılıç** ve Sertaç **Kutlay** ağır hapis ve para cezalarına çarptırıldılar.

6- HÊVÎ GAZETESİ: Ronahi Gazetesinin kapatılmasından sonra, 24 Kasım 1996 yılında yayın hayatına başlayan Hêvi Gazetesi, 1999 Mayıs'ına kadar ayakta kalarak bu alanda bir rekorun sahibi oldu.

121 Sayısı yurt içinde, 7 Sayısı yurt içinde hazırlanıp (özel sayı) yurt dışında basılarak, toplam 128 sayısı yayımlandı. 80 sayısı hakkında toplatma kararı verildi.

Gazetenin sorumluluğunu üstlenen Mücahit **Aytaş**, Şoreş **Erdoğan**, M.Ali **Atılğan**, Cem **Bozarlan**, Celal **Yaşık**, Ali Sait **Bozkuş** ve Selma **Gölpunar** onlarca davadan ötürü ağır hapis ve ağır para cezalarına çarptırıldılar.

7- ROJA TEZE GAZETESİ: 3 Temmuz 1999 tarihinde yayına başlayan bu gazete toplam 74 sayı çıkabildi. 34 sayısı toplatılarak sorumluları hakkında ceza davaları açıldı. Gazete mayıs 2000 tarihinde kapandı. Vedat **Mavlay** ve M. Salih **Sevinç** sorumluluklarının

dan ötürü cezalandırıldılar.

8- DEMA NÛ GAZETESİ: 15 Mart 2001 tarihinde yayın hayatına başlayan bu gazetenin yaşamı ağır baskı ve ceza tehditleri altında devam etmektedir. Bu tarihe kadar yayınlanan 12 sayısından 3'ü hakkında toplatma kararı verilmiş, sahibi **Fadıl Özçelik** ve yazışleri Müdürü Bülent **Demirel** hakkında para ve ceza istemli davalar açılmıştır.

Yukarıda verdiğimiz örnekler *Süreç Yayıncılık* ve *Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık Ltd. Şti.* bünyesinde çıkarılan yayınlarla sınırlıdır. Benzer baskı ve tehditlerle yüzyüze bulunan *Doz*, *Komal*, *Avesta*, *Pêri* gibi birçok yayınevi fiili ve yasal engeller yüzünden yaşama savaşı vermektedir.

Bu yayınevlerinin çıkardığı birçok kitap ve dergi toplatılmış, sahip ve yazışleri müdürleri ağır hapis ve para cezalarına çarptırılmıştır.

Bu çağda böylesine yüzkızartıcı bir kültür suçunu işleyen, Kürt halkının varlığını ve haklarını tanımamak uğruna toplumu antidemokratik ve rezilce bir yaşama mahkum eden Türk hükümetlerine ne söylenebilir?

Bari uygar dünyayı aldatma sevdasını bir yana bırakın, kendinizi daha fazla yalancı ve gülünç duruma düşürmeyin.

Aksini düşünüyor ve "değiştik" diyorsanız işte fırsat; yeni bir yasama dönemi başlamak üzere, üstelik AB ile ilişkilerde sonun başlangıcına gelmiş bulunuyorsunuz. İşe Darbe Anayasası'nı değiştirmekle başlayıp, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü engelleyen yasaları değiştirin. Özgürlüklerin alanını genişletin. Kürt dilini ve kültürünü ortadan kaldırma he-definden vazgeçin.

Kürtlerin haklarını Anayasa'nın güvencesine alın. Toplumsal gerilim üzerinde politika yapmaktan vazgeçin. Diyalog ve barışın kapısını açın. Kürtlerle ve toplumla barışın.

Sömürü, hırsızlık, hortumlama, işkence, çetecilik, yargısız infaz vb. sizi insanlıktan uzaklaştıran alışkanlıkları terkedin.

Bakın yüreğiniz nasıl ışıyacak, hayattan ve insanlaşmaktan nasıl haz duyacaksınız!

Ama bu söylediklerim neyinize. Siz baskılara devam edin, biz de direnmeye.

Size gece uykuları haram olsun, bize de hayat!..

MÎR CELADET BEDIRXAN

Jiyan û ramanên wî

Dr. Zerdeşt Haco

I. Mîrên Botan kî bûn ?

Mihemed Emîn Zekî di pirtûka xwe de: Kurtiya Mêjûya Kurd û Kurdistanê, wergera Mihemed Elî Ewnî, ya ku li Qahîrayê, sala 1936an, derket, di rûpelên 142-146an de dibêje: “dipey ku dewleta Eyûbiyan mîrî, (ango hikûmeta) Zenkî ji navê rakir, mîriyeke kurdî ji **Azîzan** li Cizîra Botan hate ava kirin”.

Vê mîriyê Cizîra Botan û navçeyên wê di bin hêza xwe de bi rêve dibirin, heya mîriya Bayinderiyân, yên ku Tirkuman bûn, hat û Botan xiste bin destê xwe de. Belê vê mîriya Bayinderiyân pir dirêj ne kir û **Azîziyan** careke di welatê xwe vegerand û xiste bin destê xwe de. Azîzî di welatê xwe de demeke dirêj, nêzikî du sedsalan serbixwe bûn û karî bûn azadiya xwe biparêzin, heya

Osmanî hatin. Hingî ew ketin bin destê Osmaniyan de.

Yek ji vê malbata Azîzan Şerefxanê **Evdilezîz** bû, yê ku di sala 1585an de mîrîti li Cizîra Botan dikir. Xwendegeha pêşî, ya ku li Cizîrê vebû, navê wê “Xwendegeha Sor” bû, û ew bi gotina Şerefxanê Evdilezîz hati bû avakirin. Ji vê xwendegehê piştî gelek nivîskar û helbestvanên navdar weke Ehmedê Xanî derketin.

Di sala 1821ê de Mîr Bedirxanê kurê Evdalxan kete cihê bav û bapîrên xwe. Ew hingî 18 salî bû. **Mîr Bedirxanê Evdalxan**, mîrê paşî ji vî bavikî bû, yê ku hê li ser axa Kurdistanê mîrîti dikir. Gava vî mîrî keys li Osmaniyan anî, wî rê li ber wan girtin û dest bi berxwedanê li dijî wan kir.

Piştî 21 salî, ango heya bi sala 1842an wî karî bû beşekî fireh ji xaka Kurdistanê di bin serekatiya xwe de bigihêne hev. Ji navça bakurê gola Urmiyayê heya bi Rawendûz û Mûsilê li başur, wî hemû bi dest xwe ve anî û kire yek. Wî perên zîvî bi navê xwe derxistin. Li rexekî “Mîrê Botan Bedirxan” hati bû nivîsîn û li rexê dî sala 1258an koçî hati bû nivîsîn.

Gava ku mîr Bedirxanê Evdalxan gelek guhertinên nû di Kurdistanê de kirin û kara xwe ji bo Kurdistana mezin kir, hikûmeta Osmaniyan bi hemû xap û rîpên necamêrî xwest, ku wî ji rê bibe. Piştî ku wan dît, ku mîr bi derew û tolaziyên wan bawer nake, wan leşkerekî mezin, bi serekatiya Osman Paşa şiyande ser wî.

Li ber çemê Zaytûnê, nêzikî gola Urmiyayê leşkerê herdû aliyan ketine singa hev. Piştî şerekî gelekî dijwar, yê ku tê de hijmareke mezin ji Tirkên hate kuştin û Tirk ber bi paş ve diçûn, Mîr Yezdan Şêr, kurmamê Bedirxan û serekê leşkerê Kurdan, bêbextî li kurmamê xwe kir û xwe bi çend serleşkerên xwe ve gihande Tirkên. Wî xwe gihande Tirkên û bi hêviya ku ewê êdî bibe mîrê Botan, şerê gelê xwe kir. Belê dîse leşkêrê Osmaniyan di şer de bi ser ne ket.

Hê ji nû piştî 8 mehan ji xap û derewên Osmaniyan, wan karî bû bi navê dînê misil-mantiyê leşkerê Kurdan bişkênin. Di şer de mîr Bedirxan dîl hate girtin. Osmaniyan ew, birayê wî yî mezin Mîr Salih, birayê biçûk Ased, herdû kurên wî yî mezin û birek ji endamên hikûmeta wî bi xwe re birine Stembolê.

Ji Stembolê ew sergomî ser girava yûnanî Krêta kirin û li wir cezayê ku Osmaniyan dabûyê xwar. Piştî ku cezayê wî ne ma, siltanê Osmaniyan rê dayê ku here Şamê. Ew li Şamê ma, heya ku çû dilovaniya Xwedê. Li wir ew di goristana Şêx Xalidê Nexşebendî de, li taxa Kurdan li Şamê hate veşartin. Li ser quba wî ev gotina ha hatiye nivîsandin: “Al-Fatiha, Mîrê Cezîra Botan, Mîr Bedirxan Azîzan, bila dilovaniya Xwedê li ser wî û xwediyên wî be, sala

1287an koçî.”

Ji destpêka sala 1848an ve Osmaniyan dest bi sergomkirina zaroyên Bedirxan kiri bû. Piraniya wan anîn û li Stembolê hiştin, da dibin çavan de bimînin.

II. Mîr Emîn Alî Bedirxan (1851 - 1926) kî bû ?

Hijmara zaroyên Bedirxanê Evdalxan giha bû 96 zarokî. Gava ew çû dilovaniya Xwedê ji van 96 zarokan 21 kur û 21 keç ma bûn. Ji ber vê yekê kurên wî yî mezin berpirsiyariya jinbavên xwe û ya xwişk û birayên xwe yî biçûk dabûne ser milên xwe û li wan dibûn xwedî.

Di vê navê re mîriya dewleta Osmaniyan berê xwe da zaroyên Bedirxan û xwest bi leystikên rêzanî di riya wan re, ji ber pir bûn û xwedî nav û deng bûn, Kurdan li xwe kombike. Ji ber vê yekê wê 13 ji wan kirine paşa û yên mayî kirine walî û zabit, lê ew li derveyî Kurdistanê danîn.

Tê zanîn, ku heya roja îro jî kesên ji malbata Bedirxanê Evdalxan li Misrê, li bajarê “Al-Fay-yûm” dijîn. Belê ew li wir ne bi navê “Bedirxan” tên naskirin. Li wir ji wan re dibêjin “Walî”, ji ber ku ew di dema xwe de bûbûne waliyên wî bajarî.

Bi ser ku dewleta Osmaniyan gelekî xwe ji wan nêzik dikir û ji bo ya dilê xwe ew dikirine paşa û walî, belê zaroyên Bedirxan rojekê cihê bav û kalên xwe, Botan û Kurdistana xwe ji bîr ne dikirin. Ew li kû derê bana, dilgermî û hijkirina wan ji Kurdistanê re sar ne dibû. Dilê wan ji tiştêkî tenê re lê dixist, ew jî rizgarkirina xaka bav û kalan bû. Ev evîna welêt û xebata bê westan di ber de hê bêhtir gur dibû, gava wan dengê serhildanên Yûnan, Balqan û Ereban dibihîstin û hêviya wan bi pêkanîna armancên wan ji wan re nêzik dihate xuyakirin. Yek ji kurên mezinî Bedirxanê Evdalxan, Mîr Emîn Alî Bedirxan, bavê Celadet bû.

Mîr Emîn Alî Bedirxan di sala 1851ê de çêbû. Wî di xwendegeha Siltanan de, ya ku tenê ji zaroyên mîran re li Stembolê hati bû ava kirin, beşê mafzaniyê, ango hiqûq xwend û bi vê hişê wî weke mirovekî rew-

şenbîr vebû. Ew mirovekî gelekî jêhatî û şehreza bû. Wî karî bû êdî bi zaneyî bikeve meydana xebatê, nemaze piştî ku ew li ser destê helbestvan û welatperwerê mezin Hacı Qadirê Koyî hati bû xwedî kirin. Vî helbestvanê mezin gelek ji rewşenbîrî, zanîn û hijkirina Kurdistanê xisti bû dilê Mîr Emîn Alî Bedirxan de.

Mîr Emîn Alî Bedirxan berpirsiyariya malbata xwe, weke kurê mezin, êdî girti bû ser milê xwe û di riya welatperweriyê re jî, rêcika bav û kalên xwe girti bû û keti bû xebata rizgarkirina Kurdistanê de. Ji ber vê yekê di sala 1889an de wî û birayê xwe Midhet ji Stembolê berê xwe dane Kurdistanê. Wan li bajarê Trabzunê komcivînek bi beg û axayên Kurdan re li dar xist û kara komcivîneke giştî dikir, da hêrîşeke jinişkave berdine ser Tirkan û Kurdistanê rizgar bikin.

Belê berî ku ew dest bi şer bikin, Tirk di riya casûsên xwe re bi wan hisiyan û hêzeke leşkerî gelekî mezin bi ser wan de girt. Herdû rex ketine şerekî dijwar bi hev re. Ji ber mezinahiya hijmara eskerê Tirko, yê ku hê ji pêşî ve agadarî li ser hêza kurdî komkiri bûn, wî karî bû di şerê ku di çiya û qelaçên navbera Trabzun û Erzerûmê de çêbûn, biserkeve.

Bi vê ketina Mîr Emîn Alî Bedirxan û ya birayê wî Midhet di sala 1879an de, rewşa zaroyên Bedirxanê Evdalxan li Stembolê gelek lawaz û qels bû. Ji berî vê serhildana Emîn Alî Bedirxan û ya birayê wî Midhet, du birayên wanî din jî, Osman Paşa û Hisên Kenan Paşa ji çavên dewleta Osmaniyan keti bûn.

Vê yekê hişt, ku Siltanê Osmaniyan, Siltan Abdulhemîd bi xwe bikeve kar, da zaroyên Bedirxan di bin çavan de bihêle û dest li ser wan danî, da ew bê emrê hikûmetê nikari bin xwe tevbidin. Tirkan hêza malbata Bedirxan, ya ku wê demê digiha 3000 mirov li Stembolê dizanî û dixwest rê hê ji pêşî ve li ber her tevgera wan bigire.

Bedirxanî ne tenê di nav gelê xwe de xwedî nav û deng bûn, belê dan û standinên wan corecor bûn û bi gelek cihên din ve he-

bûn, weke mînak têkiliyên wan bi Rûsan, Frensiziya û Înglîzan re hebûn. Nemaze Abdulrezaq Necîb Bedirxan, serekê beşê bixêrhatina mihvanên Siltan xwedî têkiliyên corecor bû.

Ji tirsra vê yekê Siltanê Osmaniyan biryar stand, ku mala Bedirxaniyan li nav Emperiyoma Osmaniyan ya mezin ji hev tert û bela bike. Da karibe vê leystika xwe bibe serî, lê malbata Bedirxan ji armancên xwe yî siyasî re bikarbîne, mîriya Osmaniyan ew bi xwe ve girêdidan û ew di dewletê dixistin berpirsiyarên mezin, ji bo mînak Emîn Alî Bedirxan, Bavê Celadet bû bû mifetişê dadgeriyê li Stembolê, Enqera û Qonyayê. Belê bi ser vêqas nêzîkbûn û xweçkirina dewleta Osmanî zaroyên Bedirxan dev ji ya xwe bernedan. Piştî ku wan dît, ku riyên eskerî li ber wan hatine girtin û di vî warî de hew dikarin xebatê ji welatê xwe re bikin, wan dest bi xebata çandî kir, da bikarin bi vî awayî gel û netewa xwe biparêzin.

Ji ber vê yekê em dibînin, ku wan sala 1898an li Misrê rojnameyek bi Kurmancî derxistin û navê wê kirin “Kurdistan”.

Gava sala 1906an serekê nûçebihîzê Siltan, ango serekê istixbaratan, Ridwan Paşa hate kuştin, Siltan ji xwe tirsîya û got, ku zaroyên Bedirxan in, yên ku bi vî karî rabûne. Bi taybetî navê Abdulrezaq Necîb Bedirxan û navê Elî Şamil Bedirxan di pirsra kuştina serekê nûçebihîzê Siltan de dihate gotin. Li ser vê yekê wî fermanek derxist, ya ku li gor wê zaroyên Bedirxan di nav sînorên dewleta Osmanî de werin sergom kirin. Bi vê wî Abdulrezaq Necîb Bedirxan û Elî Şamil Bedirxan sergomî bajarê Trîpolîsê li Lîbyayê kirin.

Di vê sergomkirinê de dewleta Osmanî bavê Celadet Bedirxan, Mîr Emîn Alî Bedirxan û birayê wî Salih Bedirxan, bavê Rewşen Bedirxan pîreka Celadet, sergomî Sparta kirin.

Sala 1908 Siltan Abdulhemîd di bin bandora tevgera gelên di bin destê Osmaniyan de dihate mecbûrkirin, bendên destûra dewletê ya sala 1876an bi kar bîne. Navero-ka bendên vê destûrê li ser azadî, dadmendî

û wekheviyê dinav hemû gelên empêriyumê de bû. Piştî ku bendên vê destûrê ji nû ve hatine eşkere kirin, ew welatperwer û rewşenbîrên kurd, yên ku bi destê mîriya Osmanîyan ji Stembolê hatibûne dûr kirin, dîse vegeeriyên. Bi vî awayî Mîr Emîn Alî Bedirxan jî dîsa vegeerîya Stembolê û li wir dîsa kete xebata geşkirina rewşenbîriyê di nav mirovên gelê xwe de.

Sala 1908an Mîr Emîn Alî Bedirxan, Ceneral Şerîf Paşa, kurê Ubeydullahê Nehrî (Abdulqadir Efendî) û Ceneral Ehmed Zul Kafal bi hev re komeleyek li Stembolê ava kirin û navê wê kirine "Komela Kurdî ji bo bilindayî û pêşveçûnê". Piştî ku sala 1909an ev komele ji rexê cûnta "Tirkên Yekbûyî" ve, yên ku hikûmet bi dest xwe ve anî bûn, hate qedexe kirin, van welatperweran komeleyeke din ava kir û navê xistin "Komela Kurdî ji bo Weşana Zanîne". Yek ji çalakîyên vê komelê ew bû, ku wê xwendegêhek li taxa Cenberî Taş vekir û Ebulrehman Bedirxan bû mudîrê wê.

Piştî ku zaroyên Bedirxan û serekên Kurdan î din ji hev cuda bûn, wan komeleyeke nû bi navê "Komela Kurdî ji bo Kar û Barên Civakî" ava kir.

Gava Siltanê Osmanîyan dît, ku hedan bi dilê zaroyên Bedirxan nakeve û xebata wan nayê rawestan, wî careke din fermana dûr kirina wan derxist. Heçî Mîr Emîn Alî Bedirxan bû, ji xwe ew her serê demekê di hate sergom kirin, weke mînak wan ew şiyand van bajarên: Ek-ka û Nablus li Filistînê, Salonîkî li Yûnanistanê, û bajarên Tirkan weke Anqera, Sparta û Qonyayê.

Gava ku kemalist di sala 1922an de ketine Stembolê, wan fermana kuştin û sergom kirina welatperwerên Kurdan da. Ev fermana ha bi taybetî li ser Bedirxaniyan bû, ji ber wan digot, ku ew li cudakirina dewletê digerin. Di nav navên ku di wê fermanê der-

ketin, navê Mîr Emîn Alî Bedirxan û her pênc kurên wî Turey-ya (Sureyya), Celadet, Kamîran, Safder, Tewfîq û kurê Turey-ya yê mezin Heqî jî tê de bûn. Li gor vê yekê ev welatperwerên ha mecbûr dibûn zû xwe vêşêrin û ji Stembolê birevin. Mîr Emîn Alî Bedirxan tev kurê xwe yî mezin Turey-ya karî bû xwe bigihêne Misrê û li bajarê Qahirayê bi cih bibe. Heçî Celadet, Kamîran, Tewfîq, Sefder û heqî bûn, wan di Sûriyayê

re karî bû birevin ji destê kemalistên xwînê rizgar bibin û herine Elmanyayê.

Sala 1926an Mîr Emîn Alî Bedirxan li bajarê Qahirayê çû dilovaniya Xwedê. Wî di pişt xwe re 6 kur û keçek hiştin. Navê keça wî Mezyet bû. Navên kurên wî li pey hev ev bûn: Turey-ya, Hikmet, Celadet, Kamîran, Tewfîq, Sefder û Bedirxan bûn.

Piştî kemalistan paşnavê Bedirxaniyan guhertin, navê hinan ji wan, yên ku li Tirkiyayê mayî kirin "Çinar", yên hine din kirin "Kotayî" û yên li Misrê mayî, bû "Walî". Yên din î mayî bi paşnavê xwe yî berê, angî bi paşnavê "Bedirxan" man.

III. Mîr Celadet Bedirxan (1893 -1951), jiyân û ramanên wî

Mîr Celadet kurê Mîr Emîn Alî Bedirxan e û neviyê mîrê paşî yê Botan, Mîr Bedirxan e.

Herdû jinên bavê wî, ya pêşî û ya paşî çerkesî bûn. Celadet kurê jina didiwan bû. Navê diya wî, "Senîhe" bû. Piştî birayê xwe yî mezin Hikmet Celadet li Stembolê di roja 26.04.1894an de çêbû.

Wî li Stembolê salên xwe yî pêşî jî derbas kirin. Ew di maleke dewlemend, mezin û xwedî nav de mezin dibû. Wê demê bavê wî Mîr Emîn Alî Bedirxan mirovekî dewle-

Mîr Celadet dixwest, ku Kurd kul û derdên xwe, çîrok û helbestên xwe û wêjeya netewa xwe êdî bi zimanê xwe binivîsin û ne bi zimanê derveyî weke erebî, farisî û tirkî. Di roja 26.10.1931ê de wî destûr ji hikûmeta Sûriyayê stand, da rojnameya xwe "Hawar" derxe.

mend bû. Ji derveyî wê ew mirovekî gelekî welatperwer û rewşenbîr bû. Ji ber hikûmeta Osmaniyan dest li ser wan danî bû û wan nikarî bû vegerin Kurdistanê, bavê wî deriyên xwe ji dengbêj, çirokbêj û helbestvanên kurd re vekirî bû û ew ji Kurdistanê dikişandine ba xwe, da zaroyên wî hînî ziman, tor û rabûn û rûniştina kurmançî bibin. Ji derveyî wan wî mamosteyên zimanên din jî ji zarokên xwe re digirtin, weke mînak ji zimanê yûnanî, frensizî, inglîzî û rûsî re, da ji bona zaroyên wî van zimanên cihanê yî girin zani bin.

Ji ber xebata bê westan, ya ku Mîr Emîn Alî Bedirxan di ber rizgarkirina Kurdistanê de dikir, her wekî ku min li pêş jî got, hikûmeta Osmaniyan ew sergom dikir. Mîr Celadet jî bi bavê xwe re geh li Stembolê, geh li Edirna, geh li Qonya, geh Enqera, geh li Filistinê li Ek-ka û Nablus û geh li Salonîkî li Yûnanistanê bû. Wî di xwendegehên van bajaran de xwendina xwe ye sereta û ya amadeyî, ango lîsa bire serî. Belê ew li dûriyê li kû ba, dilê wî bi welatê wî ve girêdayî dima. Ev rih û dilevîniya welêt malbata wî hê ji zarokiya wî ve di dilê wî de çandi bû. Rast e, ew li sergomiye dijîn, belê dildariya welêt ew kêlikekê ne diberdan.

Gava Mîr dibe 18 salî, dikeve fakulteya cengdariyê, dixwêne û weke zabit jê derdikeve. Piştê di cenga cihanî ya 1ê de beşdar dibe. Wî di rojnameya xwe "Ronahî" de, hijmar 25, sala 1944, nivîsiye, ku di sala 1917an de di yekîtiyeke leşkerên Osmaniyan de nêzîkî gola Urmiya zabit bû.

Herwekî ku li banî jî hate gotin, piştî ku kemalistan di sala 1922an de Stembol xiste destê xwe, wan fermana kuştina welatperwerên Kurdan û di nav wan de jî navê Mîr Celadet Bedirxan derxist.

Wê demê Celadet û birayên xwe revîne Elmanyayê. Li Elmanyayê jî dilê wî ji tişteki tenê re lê dixist, ew jî rizgarkirina Kurdistanê bû. Ji ber vê yekê wî di rex xwendina xwe re, xwe tev tevgera pêşmergeyên (Partizanên) Elmanan dikir, da tev wan hînî şerê pêşmergeyatiyê bibe.

Gava serhildana Şêx Seîdê Pîran di sala

1925an de dest pêkir, wî yekser dev ji her-tiştî berda û çû xwe tev serhildanê kir.

Piştî şikestina serhildana Şêx Seîd ew careke dî vegeriya Elmanyayê û xwendina xwe di beşê mafwariyê de, ango di hiqûqê de bire serî. Wî dixwest hê li Elmanyayê bimêne û nameya doktora binivîse, belê bavê wî Mîr Emîn Alî Bedirxan li Misrê nexwest keti bû û ew ji ber vê yekê bi bavê xwe ve çû.

Piştî ku bavê wî Mîr Emîn Alî Bedirxan li Misrê sala 1926an çû dilovaniya Xwedê, ew li Misrê ne ma û wî berê xwe da Bêrûtê, mala mamê xwe Xelîl Ramî Bedirxan. Belê li wir jî hedan pê ne diket, nemaze piştî ku serhildana Şêx Seîd têkçû bû, ji ber vê yekê ew hat û xwe gihande welêt û têkilî bi serek û girgirekên Kurdan re kirin. Wî xwest careke din Kurdan li hev bicivîne û rêxistineke nû ava bike, ya ku hemû Kurd xwe tê de bibînin û bi hev re bi şoreşeke mezin ji bo rizgarkirina Kurdistanê rabin. Piştî xebateke bê westan wî karî bû di roja 05.02.1927an de li bajarê Bihemdûn, li Libnanê civînekê ji serek û girgirekên welatperwerên Kurdistanê re li dar bixe. Di wê civînê de dev ji hemû komelên berê berdand û komeleyeke nû bi navê "Xoybûn" ava kirin. Di wê demê de dilvîn hebû li Çiyayê Agrî dest bi serhildanê were kirin. Ji ber vê yekê wan Ceneral Îhsan Nûrî Paşa rêberê giştî yê vê serhildanê danî.

Konê Reş, birêz Selman Osman, yê ku min piraniya agadariyên ve mijarê ji wî girtine, di pirtûka (1) xwe de dibêje: "Ka em navê hinekan ji wan ên ku komela Xoybûn ava kirine bi nav bikin, bê çawa rehmetiyê Cemîlê Haco roja 24.01.1990î li bajarê Tirbesipiyê ji min re gotiye:

"Mîr Celadet Bedirxan, Haco Axa û kurê wî yî mezin Hesên Hemze Beg Meksî, Zaroyên Bozan ji kehniya Ereban û gelek axa û girgirekên Kurdan î din, nemaze ew ên ku wê gavê ji Tirkiyayê revî bûn."

Konê reş di pirtûka xwe de berdeham dike û dibêje: "Li bajarê tirbesipiyê Mîr Celadet xebat di nav welatperwerên kurd de dikir û bi taybetî bi Haco axa û zaroyên wî

re ... bi vî awayî Mîr di nav mala Haco de nêzîkî sînora dijî û gelek roj li gundên wan derbas kirin, weke li gundê Mizgeftê, gava mihvanê Çeçanê Haco bû.” Konê Reş dinivîse: “Li wî gundî latek hebû, Mîr diçû û li bin siha wê dirûnişt. Ji ber wê yekê ew lat heya roja îro bi navê ‘Lata Mîr’ tê binav kirin. Car bi car ew ji gund diçû bajarê Hîsiçe û li wir wî bingihê rêzimana Kurmancî danî.

Hikûmeta Fransa hingî Haco axa dûrî hîdûd kiri bû û li Hîsiçe dest li ser wî danî bû. Gava Mîr dihate Hîsiçe, ew dihate ba Haco axa.”

Ji Sûriyayê Mîr piştî vê çû û xwe gihandê şoreşa Agrî, da ji bona li teniştê Cîneral Îhsan Nûrî Paşa û Îbrahîm Paşa Têlî li dijî leşkerên Tirko bikeve şer.

Gava Şoreşa Agrî di sala 1930î de şikest, serdarên şoreşê hew dikarin li bakurê Kurdistanê bimênin. Ew revîn û çûne Îranê. Wê demê Mîr Celadet jî çû Îranê. Li Îranê ew çû û bi darî şahê Îranê, Şah Pehlewî ket û xwestina arîkariya Kurdan jê kir. Belê Şah ber bi daxwaziya wî ve ne hat û ji wî re got, ku ew dixwaze ji dêla wê ve wî bike qunsulekî Îranê li welatekî Ewropî, belê Mîr ev yek ne kir. Gava Şahê Îranê dît, ku Mîr li Kurdistaneke yekgirtî û serbixwe digere, wî ew destqeydkirî ji Îranê da derxistin û şiyande Îraqê.

Îngilîzan, yên ku hingî dijminatîya Kurdan dikir, serdariya Îraqê dikir. Gava Mîr Celadet giha Îraqê wan ew yekser xiste bin çavan, ji ber wan dîzanî ew kî ye û tîrsa wan jê hebû. Heya Kurdên Îraqê bi xwe jî ji tîrsa Îngilîzan ne diwêrin nêzîkî wî bibin. Ji ber vê yekê Mîr careke din vegehiya Sûriyayê.

Di 25.08.1930 de hikûmeta Fransayê hemû endamên komeleya Xoybûnê ji ser sînora rakirin û ew sergomî Şamê kirin, di nav wan de Mîr Celadet Bedirxan, Haco axa û zaroyên wî, Dr. Ehmed Nafîz û birayê wî Nûreddîn Zaza, Qedrî Can, Ekrem Paşa, Mihemed Cemîl Paşa û Hemzayê Meksî ...

Li Şamê Mîr Celadet giha wê yekê, ku Kurd bi rengekî giştî ji rexê xwendinê û za-

nînê ve gelekî bi paş ve mane. Wî êdî çara rizgarkirina Kurdistanê di hişyarkirina giştî ya gelê Kurd de didît. Wî digot, ku gelê Kurd hînê xwendin û nivîsandinê bibe, wê rewşa tehl e, ku ew tê de dijî nas bike û rabe çareyeke giştî jê re deyne. Mîr dîzanî, ku heya gel bigihe vê hişyariya ha, xebateke dirêj û dijwar divê. Wî dîzanî, ku ev hişyarkirin jî tenê di riya zimanê gelê kurd re kare were kirin. Tenê di riya hînbûna nivîsandin û xwendina zimanekî kurdî netewî yekgirtî re gelê kurd wê kari be bi hebûna xwe weke neteweke serbixwe bihise. Û ji bona lêkirina avayiya yekkirina zimanê kurmancî divê alfabet weke kevîrê pêşî ji vê avayiye re were danîn.

Ji ber vê yekê wî êdî xwe da çêkirina alfabetêke kurdî, ya ku wî bingihê wê hê di sala 1919an de danî bû û xwest rojnameyekê bi wê alfabetê ji Kurmancan re derxe. Mîr Celadet di rojnameya xwe “Hawar” de, ya ku wî piştê derxist li ser danîna alfabetê dinivîse, ku di sala 1930î de, ji ber ku hikûmeta Sûriyayê li Şamê dest li ser wan danî bû, wî xwe şev û roj daye rêzimana alfabetê kurmancî. Mîr Celadet dixwest, ku Kurd kul û derdên xwe, çîrok û helbestên xwe û wêjeya netewa xwe êdî bi zimanê xwe binivîsin û ne bi zimanê derveyî weke erebî, farisî û tirkî.

Di roja 26.10.1931ê de wî destûr ji hikûmeta Sûriyayê stand, da rojnameya xwe “Hawar” derxe. Di 15.05.1932an de wî hijmara pêşî ji Hawarê da çap kirin û wî heya bi roja 15.08.1943an 57 hijmar jê dane derxistin. Ji derveyî HAWARê, Mîr kovareke din bi navê “Ronahî” da çapê. Ronahî roja 01.04.1942an derket û heya bi sala 1945an 28 hijmar jê derketin.

Mîr di hijmara 20an de sala 1933an li ser roja bibîranîna salekê ji derketina HAWARê bi vê maneyî dinivîse:

“Govara HAWAR bingihê zimanê me daniye. Divê em zanibin ku ziman hîmek ji hîmên hebûna me ye. Bê ziman em nikarin bi gelên din re weke gelekî azad, yê ku bi serbilindayiyê hatiye nas kirin, bijîn. Ji ber hemû gelê dinyayê jî li ser zimanê xwe wi-

sa difikire. Ew gelê bindest, yê ku zimanê xwe ji bîr ne kiriye, weke yekî ku di girtîgehê de girtî be, lê mifta deriyê girtîgehê di destê wî de be, roja ew bixwaze, kare derkeve. Belê ew gelê ku zimanê xwe ji bîr bike, weke yekî ku di girtîgehê de girtî be, lê mifta hebsa wî di destê dijminê wî de be, dijmin deriyê girtîgehê lê naveke. Vêca heçî em Kurd in, hê mifta me di dest me de ye.”

Bi 3 mehan berî ku Mîr Celadet govare xwe HAWAR derxe, wî li bajarê Hîsiçe komeleyek ava kir, ji bona ku ew li wan Kurdên ku ji bakur di serhildanên kurdî de revî bûn û hati bûn xwarê, xwedî derkeve. Berpirsiyarên vê komelê li Hîsiçe Hesênê Haco û li Şamê Dr. Ahmed Nafîz Beg bûn.

Ji roja pêşî ve, gava ku Mîr Celadet giha bajarê Şamê tiştêkî wî ne bû. Rewşa wî ya diravî û armancên ku ew ji bo wan dixebitî gelekî ne li gorî hev bûn. Hemû milk û mewdanê wan î, ku hebû di sergombûnên wan de tert û bela bû bû. Bi taybetî piştî ku kemalîstan sala 1924an dest li ser hemû hebûna wan danî. Her tiştê ku hikûmeta Fransayê dixwest bidiyê, wî ne digirt, da ji bo ew nikari bin wî bi xwe ve girêbidin. Di wê demê de Melik/Padîşah Abdullahê Haşimî ew xweste ba xwe û xwest cihekî bilind di dewletê de bidiyê, belê mîr ew jî ne girt, ji ber wî dixwest di bîr û baweriyên xwe de serbixwe û negirêdayî bimêne. Kula wî ye pêşî û paşî Kurd û Kurdistan bû.

Li vir tê xuyakirin, ku Mîr Celadet odeyeke biçûk, hîn û nizim li Şamê çêtir didît, ji girêdaneke li ser hesabê armanc û baweriyên xwe. Sala 1935 Mîr Celadet keçmama xwe Rewşen Bedirxan, ya ku li Şamê mamoste bû, anî. Piştî hevanîna wan, wan mala xwe li Şamê guheste taxa Salihiyê û rewşa wan hinekî bi perên mamostayetiya pîreka wî Rewşen Bedirxan baştir bû. Di 21.03.1938-an de keçek ji wan re çêbû û wan navê Sînem Xanim lê kir. Di roja 09.11.1939an de kurek ji wan re çêbû û wan navê wî kire Cimşîd.

Di vê dema paşî de êdî pîreka wî û kurê wî Cimşîd arîkariya wî di derxistina govare

HAWARê de dikirin, ango tîp li hev siwar dikirin û dibirin çapxanê.

Sala 1939an Mîr bû midurê şirketa Fransî ya Cigaran “Rêcî”.

Sala 1947an hikûmeta Sûriyayê rê li ber vekir, ku di hilbjartinan de beşdar bibe û bikeve parlamentoya Sûriyayê. Belê gava wan dît, ku ewê li navçeyên Kurdistanê zor dengên bistêne, wan ew girt û careke din vegeandine Şamê.

Di 15.07.1951ê, seet 9ê sibehê Mîr Celadet Bedirxan li gundê Hêcanê, li nêzikî Şamê çû dilovaniya Xwedê.

Heya roja îro çîroka mirina wî wisa tê gotin, ku ew li ser devê bîrê rawesta bû û bi qedera Xwedê jiyana xwe ji dest da. Belê ez dixwazim îro bixime bîra rewşenbîr û lêkolînerên Kurdan, ku gelek goman û şika min li ser vê çîrokê heye. Gava mirov xwe bi jiyana Mîr Celadet Bedirxan û malbata wî ve mijûl dike, mirov welatperwerine kurd dibîne, ku xweşiya gelê xwe û rizgarkirina Kurd û Kurdistanê di ser her tiştî re digirtin. Dijminê Kurdan jî ev yeka han baş dizanîn û di Mîr Celadet û malbata wî de dijminên xwe yî herî mezin didîtin. Ji ber vê yekê ez di wê bîr û baweriyê de me, ku mirina Mîr Celadet ne mirin bû, belê ew kuştin bû. Ku mirov fermana kuştinê, ya ku kemalîstan sala 1922an li dijî Mîr Celadet û malbata wî û nameya Mîr Celadet ji Kemal Atatürk re dixwêne, gava mirov derxistina wî destqeydkirî ji Îranê û tîrsa Ingilîzan jê li Îraqê û tîrsa Fransîziyan û Ereban li Sûriyayê dibîne û mirov Mîr Celadet û hişyarbûn û hişê wî yî tûj têne bîra xwe, mirov tucaran nikare bawer bike, ku Mîr bi wê hesaniyê, li ser devê bîrê rawestiya bû, bîr ji bin ve xurîha bû û deng ji xizana avê hat û avê Mîr bi xwe re avête binê bîrê.

Divê lêkolînerên Kurdan bixine bar ji xwe re û li sedemên rastî, yên ku hiştin Mîr ji nav gelê xwe wînda bibe, li arşîf û belgeyên daîreyên nûçegirt, ango istixbaratên dijminan bigerin.

Mîr Celadet Bedirxan îro jî sax e, ew di nav me de ye û ewê di dilê gelê Kurdistanê de ronahiyeke herheyî be.

KÜRT DEKLARASYONU

Ulusal ve Uluslararası Kamuoyuna Çağrı

avrupa Birliği tarafından 1999 yılı Aralık ayında aday üye olarak genişleme sürecinin içine alınan ve Kopenhag Kriterlerini yerine getirmesi şart koşulan Türkiye, o günden bu yana geçen yaklaşık iki yıla rağmen, özellikle de siyasi kriterler bakımından yapması gerekenleri yerine getirmedi, “demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü” yönünde hiç bir ciddi adım atmadı.

Avrupa Birliği'nin Türkiye'yi AB'ne dahil etmek için izlediği aşırı yumuşak, hatta tavizkar bir tutuma, Kürt sorununu adıyla zikretmemesine rağmen, Türk rejimi, AB'nin “Katılım Ortaklığı Belgesi”ne karşı hazırladığı

“Ulusal Belge”de, kendisinden istenen siyasi reformları karşılayacak hiçbir ciddi vaatte bulunmadı.

Türk devleti, ulusların kendi geleceklerini belirleme hakkını içermeyen ve yine Kürtleri kendi ülke toprakları üzerinde yaşayan ayrı bir ulus olarak değerlendirmeyen Kopenhag Kriterlerini dahi sulandırıyor, siyasi kriterlerin özünü oluşturan bireysel hakları tanıyan adımları bile atmak istemiyor. Anadilde yayın ve eğitim haklarının kullanılabilmesi için gerekli yasal zemini oluşturmaya bile yanaşmıyor. Bu doğrultuda yasalarda hiçbir değişiklik yapılmadı ve bu yönde hiç bir niyet ve çaba yok.

Türk rejimi, Türkiye’de ve Kürdistan’da gerçek anlamda düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü sağlamak için bugüne kadar hiçbir adım atmadı ve atmaya niyetli görünmüyor. Türk Ceza Yasası’nda, Terörle Mücadele Yasası’nda, Siyasi Partiler Yasası ve öteki yasalarda var olan, düşünceyi cezalandıran, örgütlenme özgürlüğünü engelleyen hükümler aynen devam ediyor. Kimi değişiklik tasarıları ise bir göz boyama çabasından ibaret. Meclis gündemine getirilen, anayasa değişikliği bile, generallerin anayasasında bazı rötuşlar yapmaktan öteye gitmiyor.

Sonuç olarak, bundan böyle de düşünce suç sayılıp cezalandırılmaya devam edecek. Kürt ve Kürdistan sorunu tartışılmayacak. Siyasi partiler Kürt sorununun çözümü için program oluşturamayacaklar ve bu sorundan söz eden partiler kapatılmaya devam edilecek.

MGK’nin, yani ordunun güdümündeki bu kurumun, sivil ve siyasi yaşam üzerindeki baskıcı ve belirleyici etkisini sona erdirmeye yönelik güçlü bir çaba yoktur.

Türk devleti, Kürt sorununa barışçı ve adil bir çözüm bulmak için çaba göstermek yerine, Öcalan’ın yakalanmasının ardından, onu bir rehine, idam cezasını da Demokles’in Kılıcı gibi kullanarak PKK’ya kendi programını dikte ettirmeye, Kürt sorununu inkara ve Kürt halkını teslim almaya çalışıyor.

Bütün bu nedenlerle, biz aşağıda imzaları bulunan Kürt siyasi partileri, sivil toplum kuruluşları, kültür dernekleri ve aydın örgütleri kamuoyuna açıklarız ki;

Kürt sorunu asla bir kişiye ya da örgüte bağlı değildir. Bu, ülkesi bölünmüş ve zorla boyunduruk altında tutulan, 40 milyonluk bir ulusun ve ülkenin sorunudur. Kürdistan dünyamızın pek çok devletinin topraklarından geniştir ve Kürt ulusu sayıca dünyanın büyük uluslarından biridir. Kökleri tarihin derinliklerine uzanan, kendine özgü bir dili ve zengin bir kültürü olan bir ulustur. Kürdistan’ın en büyük parçası ve nüfus olarak da Kürt ulusunun 20 milyonluk bölümü

Türk devletinin sömürgesidir.

Ortadoğu’da yerleşik bir ulus olduğumuz halde, Türk devleti halkımızı böylesi bir inkar politikasıyla karşı karşıya bırakmıştır. 21. yüzyılın başında böylesi bir uygulama, dünyada eşi görülmemiş bir zorbalıktır. Dünyanın gözleri önünde büyük bir ulusa karşı bu zorbalığı sürdürmeye çalışmak, akıl almaz bir pervasızlıktır, aynı zamanda bu çağda dünyaya meydan okumaktır.

Tüm dünyaya ilan ederiz ki, bu zorbalığa asla teslim olmayacağız. Ulus olarak kendi meşru haklarımızı tamamiyle elde edinceye kadar mücadeleyi sürdüreceğiz.

Tüm uluslar gibi kendi kaderini özgürce belirlemek, kendi ülkesinde özgür yaşamak, kendi işleri hakkında karar vermek, ülkesinin kaynaklarını ülkenin gelişimi yolunda kullanmak, kültürünü geliştirmek, çağdaş bilim ve tekniği edinmek Kürt ulusunun da hakkıdır. Kürt halkının federasyon, konfederasyon, bağımsızlık ve olası başka bir çözümü özgürce tercih edebilmesi için adil ve demokratik referandum koşullarının yaratılması gerektiğine inanır.

Türk devleti Kürt halkını teslim alma, Kürt ulusal mücadelesini söndürme gibi ham hayallerden vazgeçmeli, sorunun barışçı ve adil çözümü için Kürt kuruluşlarıyla diyaloga evet demelidir.

Uluslararası kuruluşlar, en başta Birleşmiş Milletler Örgütü, AGIT, Avrupa Konseyi ve AB Türk rejiminin Kürt sorunu karşısındaki bu uzlaşmaz, çağdışı, zorba tutumu karşısında sessiz kalmaya ve desteklemeye artık son vermeli ve kendilerine düşeni yapmalıdırlar. Kürtlerin iradesinin dışlandığı kararların kabullenemeyeceği bilinmelidir.

Avrupa Birliği, Türkiye’yi içine alacaksa, Kürt sorununun çözümü için açık, net bir çerçeve koymalı ve bu gerçekleşmeden Türkiye’ye kapıyı açmamalıdır. Türk devletini uluslararası hukuk normlarına uymaya davet etmelidir, bütün uluslararası platformlara bir taraf olarak kendi temsilcileri ile katılma talebine destek olmalıdır.

Kürt halkının tüm temel hakları tanın-

madan, halkımız kendi geleceğine özgürce karar vermeden bu sorun çözülemez. Biz, sorunun kalıcı çözümüne yolun açılması, Türkiye’de ve Kürdistan’da barış ve demokrasi ortamının gerçekleşmesi için acil olarak şu adımların atılmasını istiyoruz;

1- 12 Eylül Cuntasının anayasası bir yana konarak, demokratik bir anayasa yapılmalı ve Kürt ulusu başta olmak üzere tüm ulusal azınlıkların varlığı tanınmalı, ulusal ve demokratik hakları güvence altına alınmalıdır.

2- Türk Ceza Kanunu, Siyasi Partiler kanunları ve öteki yasalar antidemokratik hükümlerden arındırılmalı; düşünce, vicdan, basın, gösteri ve örgütlenme hakları tam olarak tanınmalıdır.

3- Kürt siyasi partilerine yasal çalışma hakkı tanınmalıdır.

4- MGK, YÖK, RTÜK, DGM’ler gibi 12 Eylül Cuntasının eseri olan antidemokratik kurumlar kaldırılmalıdır.

5- Kontrgerilla, Jitem ve benzeri devlet güdümlü terör ve cinayet örgütleri dağıtılmalı, yaptıklarının hesabı sorulmalıdır.

6- Kirli savaş döneminde ülkelerinden çıkarılan, köyleri kasabaları yakılıp yıkılan Kürt göçmenlerinin dönüşüne olanak verilmesi, zarar ve ziyanları tazmin edilmelidir.

7- Kürt dili, kültürü üzerindeki baskılara son verilmeli, Kürtçe radyo ve televizyon yayını, Kürtçe eğitim serbest bırakılmalı bu haklar başta anayasal olmak üzere ilgili tüm yasalarda güvence altına alınmalıdır.

8- Kürtçe adları yasaklayan tüm yasa ve kararname kaldırılmalı, Kürdistan coğrafyasında değiştirilmiş adlar geri verilmelidir.

9- Eğitim sistemi ırkçı-şoven renklerden arındırılmalı, demokratikleştirilmelidir.

10- İdam cezası tümüyle kaldırılmalı, işkenceye, yargısız infazlara, cezaevlerinde siyasi tutuklu ve hükümlülere yönelik baskı ve saldırılara, F-Tipi ne son verilmelidir.

11- Kürdistan 23 yıldır sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal ile yönetiliyor; bu duruma derhal son verilmelidir, koruculuk kaldırılmalıdır.

Biz, aşağıda imzaları bulunan Kürt örgütleri, Kürt halkının haklı sesini duyurmak ve Kürt sorununun barışçı demokratik yollardan çözümü için yol açıcı nitelikteki bu istemleri gerçekleştirmek için, tüm onurlu, yurtsever Kürtleri el ele verip mücadeleyi yükseltmeye çağırıyoruz.

Uluslararası kamuoyu ve kuruluşlarını, zorba güçler tarafından ezilen, haklarından yoksun tutulan Kürt halkıyla dayanışmaya çağırıyoruz.

PNK-BAKUR

(Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu)

Hevgirtin Welatparêz-HW

Partiya Azadi û Demokratiya

Kurdistan-PADEK

Partiya Îslamiya Kurdistan-PİK

Partiya Rizgariya

Kurdistan-PRK-Rizgari

Partiya Sosyalist a Kurdistan-PSK

Rêxistina Sosyalistên Demokratik a Kurdistan-RSDK

Partiya Soreş – KAWA

Însiyatifa Azadiya Kurdistan-İAK

Destekleyenler

Kürdistan Dernekleri Birliği-KOMKAR (Almanya), **KOMKAR-Danimarka**, **KOMKAR-Fransa**, **KOMKAR-Belçika**, **KOMKAR-Avusturya**, **KOMKAR-İsveç**, **KOMKAR-İsviçre**, **Uluslararası Kürt İnsan Hakları Derneği-İMK (Almanya)**, **Kürdistanlı Kadınlar Birliği-KOMJIN (Almanya)**, **Kürdistanlı Gençler Birliği-KOMCIWAN (Almanya)** Kürdistan İşçiler Birliği- (KOMKAR-Hollanda), **Kürdistan Danışma Merkezi-KAC Londra (KOMKAR-İngiltere)**, **Civata Kurd li Almanya (Almanya Kürt Topluluğu)**, **Civata Kurd li Giessen (Giessen Kürt Topluluğu)**

A. İBRAHİMOĞLU

Bir yazı ve akla getirdikleri

Yedinci Gündem gazetesinin 4-10 Ağustos 2001 tarihli sayısında Delil Karakoçan imzasıyla bir yazı yazılmış. Diyor ki Delil Karakoçan: “Kirli ve lanetli bir dünyada yaşıyoruz. Erdem, dürüstlük, saygı ve güzellik burada tutsaktır.”

Evet, gerçekten kirli bir dünyada yaşıyoruz; dürüstlük ve erdem insanların çıkarlarına göre şekil alıyor. Bu çıkarlardır ki bugün söylediklerimiz dünü tekzip edebiliyor. Ve dünü inkar da olsa bugün söylenenler bizden biri tarafından dile getirilmiş ise erdem sayılıyor, karşı çıkanlar da dürüst olmamakla suçlanıyor. Elbette bugün dünden farklı şeyler söylenebilir; değişen şartlara uygun yeni görüşler ortaya atılabilir. Buna hiçbir itirazımız yoktur. Ama bunları söylerken de açıkça dün söylenenlerin yanlış olduğu ortaya konmalı, açık bir özeleştiri yapılmalıdır.

Hem dün söylediklerinin hepsinin doğru olduğunu iddia edeceksin, hem de bugün dünü ve yarını inkar anlamında; belki teslimiyet, belki ihanet noktasında görüşler ileri süreceksin. Sonra da bunlara karşı çıkanları suçlayacaksın. Üstelik de feodal olmakla!...

Feodalizm bir üretim biçimidir. Elbette onun ideolojisi de o toplumsal yapıya uygun olacaktır. Ancak feodalizm yerini kapitalizme terk ettiğinde artık hakim olan ideoloji de kapitalist ideoloji olur. Bunu herkes bilir. Feodal düşünce ve feodal ilişkiler bir süre devam ederse de bir süre sonra hakim üretim biçimi her şeye hakim olur. Ama hiçbir zaman feodalizmi ortadan kaldıran sistem olarak kapitalizm feodalizmi beslemez. Onu beslemek tarihi materyalizme ters düşeceği gibi kapitalistlerin çıkarına da ters düşer. Nasıl ki kurulacak olan bir sosyalist sistem kapitalizmi beslemeyecekse kapitalizm de feodalizmi beslemez. Bunlar çok basit doğrulardır ve diyalektiğin temelidir. Ama sevgili Delil Karakoçan kardeşim bilimsel ve eleştirel değil, mürit anlayışıyla konuyu ele aldığı için bu tür temel yanlışları yapması doğaldır. Bir de şöyle bir cümle kullanmış Delil Karakoçan:

“Kürt sorununun özü feodal değil demokratik çözümdür.” Bilime yeni bir katkı olsa ge-

rek bu söylenenler! Sevgili Karakoçan, ulusal sorunların kapitalizmle birlikte ortaya çıktığını bilmiyor. Çünkü okumuyor. Kapitalizmle birlikte ortaya çıkan ulusal bilinç ulusal sorunları ortaya çıkarmıştır ve çözümü de en az burjuvacadır. Onun için ulusal sorunların çözümünde feodal çözüm yoktur aziz kardeşim. U. Mumcu'nun katıldığım tek sözüyle bu konuyu bitirmek istiyorum: "Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmayın."

Bu anlayışdır ki daha ileriki paragraflarda onu iyice duygusallığın "kör kuyusuna" indirmiştir. İnsan, birilerini ya da bir düşünceyi eleştirmek isteyince temel ilkeler ışığında ve bilimsel doğrular içinde kalarak eleştiri yapmalıdır. Ne yazık ki Delil Karakoçan böyle yapmıyor. İpe, sapa gelmez alıntılarla kör kuyulara dalıyor. Bakın şimdi şu cümlelere:

"Demokratik Cumhuriyet projesine karşı çıkanların hepsi eski ajan. MİT'in kullandığı eski ajanlardır. Bana bu kadar saldırmalarının nedeni sınıf kinidir. Kürt gericiliğinin ifadesidir. Türk devleti anlayışa gelir ama Kürt gericiliği gelmez. Son iki yüz yılın katliamlarını yapanlar bu gerici güçlerdir. Kürtleri bu duruma onlar getirdi. Kürt meselesini beş kuruşa haraç-mezat sattılar. Onlar kadar Kürdü kimse satmadı. Gelsinler burada üç gün geçirsinler bravo derim onlara. Hiçbiri dayanmaz." Tabii bu paragraf Delil Karakoçan'a ait değil. Bir siyasi hareketin liderine ait ve asıl insanı kaygılandıran da bu. Delil Karakoçan da bunları kendine delil olarak almış.

Neresinden tutalım, neresini ele alalım! Sıradan bir kişi söylese güler geçersin. Ama bir siyasi hareketin lideri bunları söylemişse durum çok vahimdir. Arkasından yürüttüğü kitle de dikkate alınınca durum daha da vahim oluyor. Herkesi eski ajan olmakla suçluyor! Eğer elinde bu konu ile ilgili bilgi ve belge varsa açıklasın. Kaynağını açıklasın ki halkımız aydınlansın! Eğer suçlamak amacıyla söylüyorsa -ki öyledir- bu da iftiradır ve söyleyeni müfteri yapar.

Son iki yüz yılın katliamını yapanlar bunlar diyor sayın Öcalan. İnsaf derler adama, insaf! Eğer insaf varsa tabii. Yazıktır ve ayıptır, suçladığımız bu insanların çoğu sosyalist

düşüncelidir. Kürt sorunuyla, ekonomik sorunlarla ve insan hakları ile ilgili düşünceleri de ortada. Ve bunların cezaevlerine giren yandaşlarının savunmaları da ortada. Hiçbiri A.Öcalan'ın İmralı'dan bu yana söylediklerini söylemedi. Delil Karakoçan da gözünü yumup tüfeğini ateşliyor. Kopyacılık yapıyor ama onu bile beceremiyor.

Neden kişi veya anlayışların siyasi düşüncelerini eleştirmek yerine o kişilerin kişiliklerine yöneliyor? Üstelik nesnellik de yok. Subjektif düşünce ve niyetlerle saldırıyor. Böyle bir eleştiri biçimi haklı olabilir mi? Doğru olabilir mi? Etik olabilir mi?

İnsan ilkeli olmalıdır. Temel meselelere bu ilkeler ışığında bakmalıdır. Çok haksız ve iftira düzeyinde karalanan bu insanlar, geçmişten günümüze kadar Türkiye'de Kürt sorununun temel olduğunu; bu sorun demokratik bir şekilde çözülmedikçe Türkiye'nin diğer sorunlarının çözülemeyeceğini belirtmiş ve bu sorunların çözümüne ilişkin temel yaklaşımlarını dile getirmişlerdir. "Şiddetin sorunların çözüm dili olamayacağını"(A.Öcalan- 1.savunma shf.158) daha yıllar önce söylemiş ve şiddeti eleştirdikleri için de aynen bugün olduğu gibi haksız ve insafsız bir şekilde eleştirilmişlerdir. Demokratik siyasi mücadelenin yükseltilmesi konusunda yapılan tüm uyarılara rağmen bazı odaklarca Kürt sorunu terörize edilmiş ve sonu yıkımla biten bu günlere gelinmiştir. Yıkımın sorumluları da bellidir. A.Öcalan bu konuda şöyle diyor: "Şiddet sorunları çözücü değil, ağırlaştırıcı olduğu belirtilmelidir. PKK'nin 87'lerden sonraki asi, avare çeteciliği ile geliştirilen şiddet, en olumsuz yan olarak görülmelidir. Büyük tahribat ve acılara bu ters şiddet yol açmıştır. Suçsuz, yersiz çatışmalara girilmiştir."İsyan pratiklerini gözden geçirmek gerekir. Kürt egemenlerinin yaklaşımıdır. Kürt halkını da kemalizmi de bu hale getiren isyanlardır.

"İsyanlardan sonra bir tarafta aşırı şovenizm, diğer tarafta aşırı milliyetçilik gelişti. Her iki tarafın da büyük hataları oldu. Tarih trajedi haline geldi. Aslında ben de bu trajedinin sonucuyum. İsyanlar dönemi Kürtler'in gerilemesine neden oldu. Nedeni bilgi-

sizlik, cehalet vb. Eski perspektifler hatalı, özeleştirisi onun için gerekli. Özeleştirisi ayıp değil, erdemdir. Ben de yaptım, yapıyorum.” (Güneşin günlüğü shf 8-9)

Demek ki son iki yüz yılın katliamını yapanlar iddia edildiği gibi biz değil, sorunların çözüm dilini şiddette görenlerdir. Yıllar sonra ve büyük tahribatlara neden olunduktan sonra şiddetin çözüm olmadığı görülmüş, ancak bozguna uğrayıp canını kurtarma havliyle ricat eden askerler gibi çok geri noktalara düşülmüştür.

Eskiden Kürt sorununun çözümünün tek yolunun demokratik bir federasyondan geçtiği söylendiğinde bu anlayış sahipleri, (PKK) bağımsız birleşik Kürdistan dışındaki bir önermenin işbirliği, hatta teslimiyet olduğunu söylüyorlardı. Yani rota bağımsız, birleşik Kürdistanı. Ama İmralı süreci görüş açılarını birden bire değiştirdi. Ve şimdi otonomiye savunanlar bile suçlanmaktadır. Denebilir ki bazı gerçekleri geç de olsa gördüler. O zaman onlara düşen görev açık seçik olarak bu gerçekleri öteden beri savunan ve bu nedenle ağır suçlamalara hedef olan insanlardan özür dilemekti. Belki yapılabilecek en erdemli davranış bu olurdu.

Sevgili Delil Karakoçan, oturup Özgür Halk dergilerinin İmralı öncesi ve sonrası sayılarının bazı bölümlerini karşılaştırarak okusaydı sanırım o yazıyı yazmazdı.

“Ütopyalar çekici de olsa, politikada başarı ancak gerçeklere dönüşle mümkün olabilir ki geç de olsa bunu yapmaya çalıştık” (1. savunma shf.117) diyor A.Öcalan. Çok geçmeden Delil Karakoçan da gerçeklere dönmelidir.

“Ankara’dan çıktık, partileştik; Türkiye’den çıktık ordulaştık; Avrupa’ya geldik, devletleşeceğiz.” dendi. Sloganla bir yere varılmıyor. Nitekim bu fark ediliyor ve hemen şu söyleniyor: “Çocukluk hataları, kişilerin tarihinde olduğu kadar, örgütlerin de tarihinde vardır. Türkiye’nin siyasi koşullarında Kürt sorununun en pratik çözümünün demokratik ve kültürel haklarını kullanmadan geçtiği; çıkmazın böyle aşılacağı ve şiddetle artık bir yere varılmayacağı dava dolayısıyla daha iyi anlaşılmalıdır. Demokratik ve kültü-

rel kimlik iyi anlaşılmalıdır. Siyasi kimlikten farklıdır. Daha çok devletle özgür yurttaş ve özgür toplum temelinde demokratik birliği ifade eder...”(A.Öcalan-1.savunma shf.52) İşte bizim karşı çıktığımız ve temel dönüş başlangıcı olarak gördüğümüz nokta burasıdır. Zaten siyasi çözümden vazgeçtiğin zaman sorunu “ışık görmeyen dipsiz kuyulara” gömüyorsun demektir. Sayın Öcalan da bunu yapıyor. “Demokratik ve kültürel haklar” diyor. Yani açıkçası, siyasi bir talebinin olmadığını net bir şekilde “demokratik ve kültürel kimlik iyi anlaşılmalıdır” diyerek ve bunun “siyasi kimlikten farklı” olduğunu söyleyerek düşüncesini ortaya koyuyor. Hiçbir yoruma gerek kalmayacak kadar açık ve net...

Biz diyoruz ki bu düşünce ve önerme çok tehlikeli ve yanlıştır. Derhal bu yol terkedilmelidir. Dostça bir eleştiridir bu. Aynı zamanda bilimseldir de. Hayır, siyasi çözümden vazgeçip kültürel-demokratik çözümü dayatmak sorunu eşitlikçi bir temelde ve ulusal istemlerimize uygun çözer diyorsanız, vallahi köy köy dolaşıp bu anlayışın ne anlama geldiğini anlatırız.

Bakın daha neler var:

“Ayrılma ne mümkün, ne de gereklidir. Kürtler’in çıkarı kesinlikle tüm Türkiye ile demokratik birliğinden geçmektedir. Demokratik çözüm hakkıyla uygulanırsa otonomi ve federasyondan bile daha gerçekçi bir model olma yolundadır. Pratik daha şimdiden bu yolda ilerlemektedir.” (A.Öcalan-1.savunma shf 32)

Evet, ayrılma şu an mümkün değildir. Gerçekçi olmak gerekir. Ama demokratik çözümün otonomi ve federasyondan daha gerçekçi olduğunu nasıl söyleyebilirsiniz? Otonomi ya da federasyon ulusal sorunların çözümünde siyasi birer statüdür. Eğer yukarıda söylendiği gibi siyasi kimlikten farklı olan demokratik ve kültürel kimlik deniyorsa -ki söylenen o- bunu bilimsel gerçeklerin neresine koyacağız? Bunun pratik statüsü ne olacak?

Zaten sayın Öcalan bunu çok iyi bildiği için de: “Burada çözümlemeleri sömürgecilik kavramları ile değil, ortak katılım, kuruluş, ... biçiminde ortaya koymak bilimsel ve pra-

tiktir. "Türk sömürgeciliği iç ve dış dayanakları" gibi saptamaların aşılması, bunun yerine "oligarşik yapı ve uzantıları" demenin daha gerçekçi ve çözümlenici olacağı kanaatindeyim. Yine "ulusal kurtuluşçuluk" yerine "demokratik kurtuluş" kavramlarının legal mücadele diline daha uygun olacağı açıktır." (A.Öcalan-Özgür Bakış 24 Şubat 2000) diyerek sömürge-siyasi çözüm düşüncesinden vazgeçiyor. Çünkü biliyor ki bir ulus sömürge ise o ulusun sorununun çözümü de siyasi olmak zorunluluğu vardır. Ama eğer siyasi taleplerden vazgeçecekse- ki geçiliyor- o zaman da ulusal sorunu sömürge sorunu olmaktan çıkarıp azınlık küçük bir halk sorununa indirgemek gerekiyor. Yapılan da budur zaten. O yüzden ulusal kurtuluşçuluktan ve siyasi çözümden vazgeçiliyor. Bunu da: "Anayasal vatandaşlık temelinde Kürtler'in kültürel özgürlüğünü talep eden, bu kapsamda Kürt sorununun çözümünü uygun bulduğumu belirtiyorum. Bunlar siyasi talep falan değil, Türkiye'nin gündeminde olan şeyler" (A.Öcalan-Özgür Halk sayı 100 shf.21) denilerek Kürt sorununun çözümü (!) ile ilgili düşünce açık bir şekilde ortaya konuluyor. Delil Karakoçan ve onun gibi düşünen insanlar bunları uzun uzun okuyup düşünmelidirler. Ama aidiyet ve mürit kimliğinden sıyrılarak. Ve de bilimsel olan eleştirel bakış açısıyla. Eğer becerirebilirlerse...

"Şiddet sorunları çözücü değil, ağırlaştırıcı olduğu belirtilmelidir.

PKK'nin 87'lerden sonraki asi, avare çeteciliği ile geliştirilen şiddet, en olumsuz yan olarak görülmelidir. Büyük tahribat ve acılara bu ters şiddet yol açmıştır. Suçsuz, yersiz çatışmalara girilmiştir.

Bu arada dış güçlerin oyununa düşmemek kadar, bel bağlamamayı, güvenceyi dışta değil, devletin tarihine ve büyüklüğüne yaraşır yaklaşımlarında görmek istediğinizi özenle vurgulayacaksınız. (Özgür Bakış 24 Şubat 2000)

"İsyan pratiklerini gözden geçirmek gerekir. Kürt egemenlerinin yaklaşımıdır. Kürt halkını da kemalizmi de bu hale getiren isyanlardır. 1919'da M. Kemal, Kürtler'e bütün özgürlükleri tanıyacaktı. 'Oyuna gelme-

yin' dedi. 'Kürdistan devleti kurma oyundur. Ermeni devleti kurma oyununa gelmeyin.' demiştir. Cumhuriyetle birlikte Kürtler'in bütün özgürlükleri tanınacaktı. Atatürk stratejik açıdan yaklaştı, doğrudur. 1924'e kadar sürdü. Önemli oranda Kürtler istiklal savaşına katılmışlardır. Hatta bizim aşiret de katılmıştı. İngiltere, Musul-Kerkük petrolü vb. durumu var. Şeyh Sait isyanı taviz koparmak amacıyla Kürtler'i ateşe atmışlardır. Bu isyan Kürtler için büyük felaket oldu." (A.Öcalan-Özgür Halk sayı 107 shf. 24-25-26)

İsyanlar, Kürt egemenlerinin yaklaşımı ve yabancıların oyununa gelmek ise neden isyana kalkışıldı?

Kemalist politikalar mı Kürtleri isyan ettirdi, yoksa isyanlar mı kemalizmi bu hale getirdi?

Ve ne zamandan beri "asi, avare çetecilik" ve "dışa bel bağlayan" anlayışlar devrimci, ama buna karşı çıkan, bu yolun Kürtlerin imhasına gideceğini, Kürtlerin düşmanlarının amaçlarına hizmet edeceğini söyleyenler; demokratik siyasi mücadelenin verilmesi gerektiğini belirtenler gerici feodal oluyor?!

Bizim söylediklerimiz yanlışsa neden bu gün bazı söylediklerimizi tekrar ediyorsunuz? Üstelik çözüm önerilerinde yüz seksen derecelik bir dönüş -dönüş bile denemez- yaparak Kürtlerin bütün ulusal haklarından vazgeçiyorsunuz? Yağma yok beyler, Kürtler kapıkulu değildir. Sonsuza kadar kendi çıkarlarını savunacaklardır. Hiç kimsenin Kürt meselesini saptırmaya, sömürgecilerin kucağına atıp "dipsiz kör kuyulara" atmaya hakkı yoktur.

Dışta aradığımız güvencenin boş olduğunu, küçük çıkar ilişkileri ve karşılıklı kullanmaların bazı devletlerin işine yaradığını geç de olsa anlamış olmanız güzel ama onun karşı tezi olarak TC'nin kucağına oturup güvenceyi orada aramak ne derece gerçekçidir? Bunu isimlendirmek istemiyoruz ama herhalde bu kadar açık olan bir anlayışı isimlendirmeye gerek yoktur.

"Ezen, ezilen ulus milliyetçiliği bence ayıdır. Bu bazı yerlerde faşizm, bazı yerlerde aşiret şovenizmi olarak ortaya çıkar. (...) Gün, düşmanımızla dahi kardeşlik bağı kurma gü-

nüdüdür.” (A.Öcalan-Özgür Halk sayı:108 shf. 26)

Bu düşüncenin neresi doğru, neresini ele alacağız? Herkes bilir ki – ustaları okuyan herkes- ezilen ulus milliyetçiliği ilericidir ve desteklenmelidir. Başını burjuvalar çekse dahi...

“Düşmanla kardeşlik bağı” kurmak için bilimi tersyüz etmeye gerek yok. Ben böyle düşünüyorum dersin, olur biter. Düşmanlarınızla kardeşlik bağını kurmak için de başkalarına saldırmaya gerek yok.

Şu söylenenlere bakın! Karşılaştırın ve yorumu sizler yapın. İmralı sonrası durumun neler getirdiğini görün:

“Savaşı partinin ideolojik- politik çizgisi yarattı.” (Ö. Halk Sayı 109 Shf. 55)

“İşyan pratikleri Kürt egemenlerinin yaklaşımıdır.” (Age. shf.25-26)

Hangisi doğru? Üç gün önce söylediklerinizi üç gün sonra tekHzip ediyorsunuz. Siz görmeyebilirsiniz, ama insanlar görüyor. Biraz tutarlılık lütfen!

YIL 1995 SHP ve CHP özel savaş partisi olarak toplumun bir kesimi üzerinde etkili kılınmaya çalışılıyor. Onların sosyal demokratlığı sağın bile gerisinde bir sosyal demokratlıktır.

“Yani Ankara meclisi ve mevcut parlamentosu, Kürt halkının ölüm fermanını tekrar tekrar onaylayan faşist sömürgeci kurumlardır.” (A.Öcalan Özgür Halk sayı: 52 shf 5-6)

“YIL 2000 CHP veya ANAP’la ittifak kurulursa siyasi bölünme ortadan kalkar.” (A. Öcalan age sayı: 108 shf 17)

“CHP ile ittifak kurun. Bu alttan yürümeli. ANAP’la da dirsek teması olabilir.” (A. Öcalan age sayı: 108 shf. 18)

Sormak gerekir, CHP ve ANAP programlarını mı değiştirdiler, anlayışlarını mı? Elbette hiçbirini. Zaman zaman bazı gerçekleri açıklamaları da yine herkes bilir ki iç hesaplaşmaya yöneliktir ve siyasi çıkar kaygısı taşımaktadır.

“PDK ve YNK’ye karşı güçlerimizi nitel ve nicel olarak geliştirmemiz gerekir. (...) Demokratik gelişmeye gelene kadar oradaki gücümüz Türkiye’ye yarayacaktır. Onlar kırk devlet adına çalışabilirler. Türkiye’nin çıkarı

neyse Kuzey Irak’ta biz bunu imzalarız. Yeter ki Türkiye adını atsin.

“Barzaniciler gibi işbirlikçilerin elindeki Kürtler Türkiye için sorundurlar. Başa bela olurlar. Bunlar dışa bağımlıdırlar. Bunlar, İngilizler’in, Almanlar’ın ve benzerlerinin etkisi altına girerler. Feodal ağalar Türkiye için nasıl tehlikeliyse, bunlar da öyledir. Bu stratejimiz Türkiye’nin de stratejik olarak bütünlüğüne, birlikteliğine, güvenliğine ve bağımsızlığına hizmet eder.” (A. Öcalan Güneşin Günlüğü shf. 8-9-10-11)

Türkiye’nin Türkiye’deki çıkarları bırakılmış, Irak’taki çıkarlarını peşine düşülmüş. Bırakın o işi devlet kendisi yapsın ki zaten yapıyor. TC’nin Irak Kürdistan’ındaki çıkarları size kalmamış. Ayıptır ayıp! Olmuşken “kızıl elma” söylemleri de tutturun ki bu iş tam olsun!

“Atatürk milliyetçiliği, ırk, köken milliyetçiliği olmadığı, esasında tarihten süzülen bir kültür ulusçuluğunu esas aldığı halde bu ulusçuluktan sapma, karşı bir milliyetçiliğe zemin hazırlıyor.

“1920’lerde ki bir ayrılışın vatanlarını kaybetmek anlamına geleceğini kısa tarih bilgisi olanlar bilirler. Kürt ve Türkler’in o dönemde ayrılmaları ya yutulmaları, ya ufak azınlıklar halinde kalmaları demektir. Ortak hareket ve bunda Atatürk’ün kurucu rolü bugünkü vatanın gerçekleşmesinin esas nedenidir. Buna hep minnettarız. Bunu tartışmak bile tarihe saygısızlıktır. Kendini tanımamaktır.” (1.Savunma Shf. 124)

“Bu çerçeve PKK için de geçerlidir. Yetmişlerin klasik sağ-sol, faşizm, sosyalizm ve ulusal sorun kavramlarıyla yazılan program, örgüt biçimleri ve eylem anlayışı, aslında doksanlarda masaya yatırılmalı ve dönüşme tedbirleri alınmalıydı. Türkiye genelinde bir demokratikleşme ile, bölge toplumunun feodal ağırlıklı toplumsal yapısı için daha özgül bir program, özellikle dil, kültür ve özgürlüklü derinliğine bir demokrasi programı, bunun barışçıl siyasal örgüt yapısı, silahlı mücadele yerine siyasal çalışmanın yasal biçimlerini ortaya koymalıydı. Tarihi aşama böyle yakalanabilir ve kendini acı biçimde tekrarlayan bu yılların şiddetinin önüne geçilebilirdi.”

(Shf. 137)

“Cumhuriyetin kuruluş ve korunmasında emeği geçen tüm şehitleri, şehitlerimiz bilmek, kurucusunu minnettarlık ve saygıyla anmak, bayrağını gururla selamlamak bunun için esastır.” (Shf.159)

“Türkler, Türkiye uluslaşmasının kökeniydi, buna da itiraz olunamazdı ve doğaldı. Devletin temel kurucu gücü olarak başka türlü de olunamazdı. Herkesin bu uluslaşmada yerini alması Atatürk’ün “Ne mutlu Türküm diyene” demesinin de tarihi anlamı buydu.” (A.Öcalan 1.Savunma shf. 104)

“Biz namuslu, onurlu birleşmek istiyoruz. Devlet düşmanlığı yapmıyoruz. Bunlar esasen Atatürk’ün ilkelerine de uygundur. Atatürk’te Kürt düşmanlığı yoktur. Komünizme karşı vardır ama Kürtlere karşı yoktur. İsyan eden Kürt’e de cumhuriyetin varlığını korumak için karşı koymuştur.” (A.Öcalan Ö. Halk sayı:100 shf.21)

“Kemalist iktidar, Kürt olan her şeyi yok etmeyi programına almıştır. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte iktidarın Kürt politikası inkar, asimilasyon ve direnenleri imhadır. Kısa süre sonra Kürt başkaldırıları da başlıyor. Sonuçta toplumsal kısımlar ve sonrasında kitlesel sürgünler iki halkı yoğun olarak ilk defa ortak yaşama itiyor. Bu ortak yaşama iki halkın iradesi ile değil, Kemalistler istediği için oluyor. Kürtler kendi kimlikleri ile değil, Türk kimlikleri ile yaşamaya devam ediyorlar.” (Y. Emekçiler Sayı 10 Shf.40)

Kemalist iktidar, Kürt olan her şeyi yok etmeyi programına almış mıdır yoksa ırk, köken milliyetçiliği yapmamış mıdır? Kürt düşmanlığı da yoktur (mu) Kemalizmde? Hangisi doğru? Mademki Türkler Türkiye uluslaşmasının kökeniydi ve mademki bu bayrağı gururla selamlıyor, cumhuriyetin kurucusunu minnettarlıkla ve saygıyla anyorduysan neden başka bir bayrak kaldırıp isyan ettiniz ve neden bu ağır tahribatlara sebebiyet verdiniz? Yoksa “dün dün, bugün de bugün” müdür?

“Kürtler’de iki çizgi çatışıyor. Birincisi; Kürt hareketinde demokratik sosyalist çizgi diyebilirsiniz. Emekçi, köylü, aydınlara dayanan. Diğeri, klasik ilkel milliyetçi çizgi. 200 yıldır feodal, küçük burjuva çizgisinin

savaş, şiddet ve sınırlarla oynama meselesi var. Ta Kürt teali cemiyetinden gelir. 90’larda yapmam gerekeni, 96’larda başlatmam ve İmralı’da derinleştirdiğim Kürt hareketinde demokratik, sosyalist çizgidir nedeni. PKK bu çizgiye geldi. Diğeri ilkel, milliyetçi çizgi savaş, şiddet ve ayrılıkçılık çizgisi. HA-DEP’te de olan bu.

“Geçmişte Türkiye’ye kaybettirdik. Ama şimdi kazandırmak istiyoruz. Öcalan’ın çizgisi bu.” (Ö.Halk 110 Shf.19)

“Eskiden devleti suçluyordum. Ama 70’lerin havasından etkilenmeydi bu biraz da.” (Age.Shf.21)

Öcalan böyle diyor iki çizgi ile ilgili olarak. Delil Karakoçan da şöyle diyor:

“Kürt tarihinde iki çizgi yan yana olmuştur. Birincisi; demokratik sosyalist çizgi, ikincisi; işbirlikçi, ilkel milliyetçi çizgi.” Delil Karakoçan, ikinci çizgi sahipleri olarak Sayın K. Burkay, İ. Güçlü ve A. Melik Fırat’ı gösteriyor. Sayın Öcalan ise kendisine sempati duyan ve içinde Delil Karakoçan gibilerinin bulunduğu çizgiyi, (HADEP) gösteriyor. Ama diğeri gibi bu konuda da netleşme yok. Birisi böyle diyor, diğeri başka türlü. Hangisini ölçü alacağız, hangisini doğru kabul edeceğiz? Öcalan’ın söylediklerini mi, Karakoçan’ı mı?

Devam edelim.

Kürtlerde iki çizginin belirgin olduğu doğrudur. İlkel milliyetçi çizgiyi kimlerin temsil ettiği de üç satır yukarıda belirtiliyor. Bu savaş ve şiddet çizgisidir. Delil Karakoçan kötü bir kopyacıdır. Öcalan’ın iki çizgi ile ilgili olarak söylediklerini aynen almış ama ilkel milliyetçi çizgiyi kimlerin temsil ettiği kendilerince çok açık olarak belirtilmiş olmasına rağmen “keçelo navê mın lı te, kumê mın lı serê te” misali başkalarının üzerine atıyor. Ama adamı yakalarlar. Delil Karakoçan bu yazıları okusaydı, ilkel milliyetçi çizgi sahiplerini nerede araması gerektiğini bilir ve yorulmazdı. Böyle gülünç duruma da düşmezdi. Belki okumuştur ama böylesi işine geldiği için yazmıştır. İşine geleni söyleyebilir ama bunun adına “devrimci çizgi” diyemez.

“Türkiyeliyiz, herkesten fazla Türkiyeli-

yiz, demokratik Türkiyeliyiz, Türkiye'yi çok iyi kavrayacağız, candan Türkiye'nin birliğinden yanayız." (A. Öcalan-Ö. Halk Sayı: 109 Shf. 20)

"Biz Misak-i Milli'yi anlarız. En iyi temsili biziz. Ancak Talabani Misak-i Milli'ye karşı, İngiltere'nin 1925 çizgisini sürdürüyor.

"Talabani Türkiye'ye karşı bazı şeyler geliştirecekti, biz engel olduk. Talabani entrikacıdır. Gücü var, bol parası var, arkasında büyük güçler var. Türkiye'yi uğraştırır." (A. Öcalan-Ö. Halk Sayı: 110 Shf. 17)

Söylemenize gerek yok. Talabani'nin de Barzani'nin de kim ve nasıl oldukları; neler istediklerini devlet sizden iyi biliyor. Akıl vermenize gerek yok.

"Günümüzün çetrefilli toplumsal sorunları silahla çözülemez, bu da görüldü. Savunmalarında belirttim ama HADEP bunu iyi anlayamadı.

Öyle bölücülük, yıkıcılık düşüncemiz yok. Bunu daha önce de söyledim. Şimdi de söylüyorum, eski çeteler devam ederse böyle değişmeden kalırsanız, sizi bırakırım." (A. Öcalan-Ö. Halk sayı : 109 shf. 13)

Şimdi Türkiyelisiniz ve Türkiye'ye kazandırılıyorsunuz. Gazanız mübarek olsun. 70'lerin havasından kurtulun ve devleti suçlamayın artık. "HADEP doğru çalışsaydı devlet karışmazdı" diyor sayın Öcalan. Bu mantığı devam ettirirsek diyebiliriz ki devrimciler, yurtseverler de doğru çalışırlarsa devlet karışmaz! Böyle mantık olur mu? Ve bir tehdit geliyor Öcalan'dan PKK ve yandaşlarına. "Bölücülük, yıkıcılık" yaparlar ve Türkiyelileşmezlerse onları bırakacağını söylüyor.

"MHP de değişiyor bence. MHP ile anlaşmaya karşı değilim. HADEP ve MHP birbirlerine yaklaşımda duygusal engeller aşılmalı." (A. Öcalan-Ö. Halk sayı : 110 shf. 18)

MHP de değiştiğine göre ve MHP devletin anlayışını temsil ettiğine göre işler yolunda gidiyor demektir. Nasıl olsa "Devletle bütünleşmek zarar vermez. Milliyetçilikle, ayrılıkçılıkla nereye kadar gideceksiniz. (...) Aynı bir devlet olsa ne olur." (A. Öcalan-Ö. Halk sayı: 109 shf.17)

"Büyük Türkiye bizim de sevdamızdır,

bunu da geliştireceğiz. Burada Kürt olmak kadar Türk, Türk olmak kadar da Kürt oluruz kavramı doğru bir kavramdır, buna MHP de karşı çıkamaz." (A. Öcalan-Ö. Halk sayı :109 shf. 14)

Büyük Türkiye sevdası İmralı'dan beri başlarını öylesine çevirmiş ki ne yapacaklarını, ne söyleyeceklerini bilemiyorlar. İtiraz edenlere karşı linç yöntemini kullanıyorlar. Düne kadar A. Melik Fırat'ı parti kongrelerinde çılgınca alkışlayanların üç gün sonra saldırması hiç ahlaki değildir ve çok ayıptır. Sizinle olunca vatansever, sizden ayrılınca ilkel milliyetçi, hatta hain! Hiç ahlaki değil...

Fazla söze gerek yok. Söylenenler ortada. Süslemeye, değiştirmeye, sözcükleri zorlamaya da gerek yok. Burada değişme yok. Dönüş var. Mürit mantığı bırakılıp gerçeklere dönülmelidir. "Ütopyaların çekiciliğinden ve 20.yy reel sosyalizminin kaba bir ulusal kurtuluşçu anlayışla yönlendirilen eylem yapısından" ayrılıp gerçeklere gelmenin zamanıdır. Bugünkü yol ve söylemler adamı "dipsiz karanlık kuyulara" götürür.

Bir son alıntı daha:

"Bir köylü gibi isyan edebilir, savaşabilirsiniz. Bir küçük burjuva gibi propagandacı olabilirsiniz. Yine bir işbirlikçi gibi siyaset de yapabilirsiniz. Zaten yapılan da budur ve pek umutlu bir gelişme de göstermiyorlar. PKK tarihini incelediğimizde siyasal ilişkilerde işbirlikçiliğin tam aşılmadığını çok somut olarak göreceğiz.

"Avrupa'ya gidenlerin buranın yaşamına adapte olmaları, yine güneşe inenlerin işbirlikçilerin yaşamına adapte olmaları, diğerlerinin de gelişmemiş bir küçük burjuva olmaktan, bir aileci, kabileci, bölgeci, uzlaşıcı olmaktan öteye gidememeleri bu anlama geliyor. İşte gerçekliğiniz budur." (Abdullah Öcalan Özgür Halk Sayı 114 Sahife 19)

İşte gerçekliğiniz bu. İkel, işbirlikçi feodal çizgi ile demokratik-sosyalist çizginin ideolojik mücadelesi elbette sürecektir. Yalnız bir farkla; ilkel feodal çizginin Kürt sorununu çözme diye bir derdi yoktur.

Herkes yerini iyi bilsin.

Erdemi, dürüstlüğü, saygıyı ve güzellikleri çiğnemeyelim.

KONFERANS

GOTARVAN

M. Emîn Bozarslan

03.10.2001	BERLIN (Paul-Lincke-Ufer, 44 A ? 10999 BERLIN)
07.10.2001	HAMBURG (Amandastr.58 ? 20357 HAMBURG)
13.10.2001	MÜNCHEN (Bergmannstr.35 ? 80339 MÜNCHEN)
13.10.2001-	STUTTGART (Gnesenerstr. 20 ? BAD CANSTADT)
20.10.2001	DUISBURG (Sterkrader Str. 19, DUISBURG)

KOMKAR

Munzur Vadisi'ni Kurtaralım!

Eşsiz doğa güzellikleri ve bitki örtüsüyle Munzur Vadisi tehlikede. Türk devleti buraya sekiz baraj kurup vadiyi tümden yok etmeye hazırlanıyor.

Munzur Vadisi Kuzey Kürdistan'da, vahşi doğası ile ünlü Dersim yöresindedir. Burası yalçın dağlar, derin vadilerle örülü, bir beldedir. Munzur Irmağı Dersim'in Ovacık yöresinde, Munzur Dağları'nın eteklerinden kaynar. Önce Ovacık düzlüğünden, sonra kendi adını taşıyan derin ve dolambaçlı bir vadiden geçerek Keban Baraj Gölü'ne ulaşır. (Eskiden Murat Irmağı'yla birleşirdi).

Yol boyu Munzur'a başka çaylar, dereler karışır. Suyu pırlıl pırlıl, durudur, iyi cins alabalık vardır. Çevresi sık ve gür ormanlarla, 1500 türe ulaşan zengin bir bitki örtüsüyle kaplıdır. Bu ormanlarda çok sayıda yaban domuzu, ayı, kurt, tilki, tavşan, sansar gibi yabani hayvanlar ve yalçın kayalıklarda yaban keçisi vardır. Munzur vadisi yaklaşık 80 kilometre uzunluğunda bir doğa harikasıdır.

Söz konusu doğal güzellikler nedeniyle bu vadi yıllar önce "ulusal park" ve sit alanı olarak ilan edilmiş, sözde korumaya alınmıştı. Oysa şimdi bizzat devlet eliyle onun yok edilmesi söz konusudur. Munzur Vadisi'nde pekçok Kürt köyü, ayrıca, uzak geçmişten kalan Hıristiyan manastırları gibi değerli tarihi eserler vardır.

Türk devleti şimdi, Munzur üzerinde inşa etmeyi planladığı sekiz barajla, sözde elektrik enerjisi elde etme adına, bu güzelim vadiyi tümden ortadan kaldırmaya hazırlanıyor. Bu, doğaya, tarihe ve insana karşı yeni ve büyük bir cinayettir.

GAP projesi çerçevesinde, Dicle ve Fırat üzerine yapılan pekçok barajla yüzlerce Kürt köyü ve birçok tarihi kent sular altında aldı. Samsat, Halfeti ve Romalılardan kalma ünlü tarihi kent Zeugma (Belkis Harabeleri) bunlar arasındadır.

Dicle üzerine kurulması planlanan Ilısu Barajı ise tarihi Hasankeyf'le birlikte yüzlerce Kürt köyünü daha su altında bırakacaktır ve başından beri tartışma konusudur.

Daha bu tartışmalar sürerken gündeme Munzur Vadisi barajları girdi. Üstelik eşi az bulunur bir doğa harikasını ortadan kaldıracak, çevreye, tarihe ve insana zarar verecek bu barajların üreteceği elektrik enerjisi önemsizdir ve Türkiye'nin

toplam elektrik üretiminin ancak binde biri kadardır.

Ülkenin enerji üretimine yapacağı katkının çok önemsiz olmasına karşılık, devletin bu barajları inşa etmesinin asıl nedeni politiktir.

Türk devleti bölgedeki Kürt halkından rahatsızdır. O, geçmişten beri Alevi Kürtlerin yaşadığı Dersim'i bir "çıban başı", Kürt ulusal mücadelesinin önemli alanlarından biri olarak görüyor. Son 20 yıllık kirli savaşta milyonlarca Kürt Kürdistan'dan sürüldü. Dersim'in merkezi alanını oluşturan Tunceli ilinin nüfusu da 200.000'den 80.000'e indi. Şimdi rejim, bu barajlarla hem çok sayıda köyü daha boşaltıp halkını yöreden uzaklaştırmaya, hem de bir bütün olarak Dersim bölgesinin doğal iletişimini, ekonomik hayatını daha da bozmaya, bölgeyi tümden yaşanamaz hale getirmeye, insanı sızlaştırmaya, böylece aynı zamanda özgün ve farklı bir kültürü (Alevi Kürt) yok etmeye çalışıyor.

Rejim, Kürt halkının haklarını tanıyıp bölgeye barış getireceğine, bölgenin ekonomik ve kültürel gelişimi ve bölge insanının refahı için çaba göstereceğine, Kürt halkını sindirmek, dağıtmak için en çirkin yol ve yöntemlere başvuruyor, doğayı bile acımasızca ve onarılamıyacak biçimde tahrip ediyor.

Ülkesini ve doğayı seven, barışsever, demokrat tüm iyi niyetli insanların dikkatini bu noktaya çekiyoruz. Munzur vadisini kurtarmak için herkesi göreve çağırıyoruz. Bu zorbaca ve ilkel tutuma karşı çıkalım. İç ve dış kamuoyunu uyarmak, harekete geçirmek için çaba gösterelim.

Bunun için herkes elinden geleni, üstüne düşeni yapmalı.

Munzur Vadisi barajlarını finanse edecek yabancı şirketlere, ayrıca UNESCO'ya ve ilgili tüm uluslararası kuruluşlara da çağrıda bulunuyoruz. Munzur vadisi yalnız Dersim'in ve Kürdistan'ın eşsiz bir yöresi değil, aynı zamanda dünyamızın bir parçası, eşi az bulunur bir güzelliğidir. Bu doğa harikasının ve özgün kültürün katlini engellemek için uluslararası kurumlar da üstlerine düşeni yapmalı.

Munzur Vadisi'ni kurtarmak için seferber olalım. **31 Ağustos 2001**

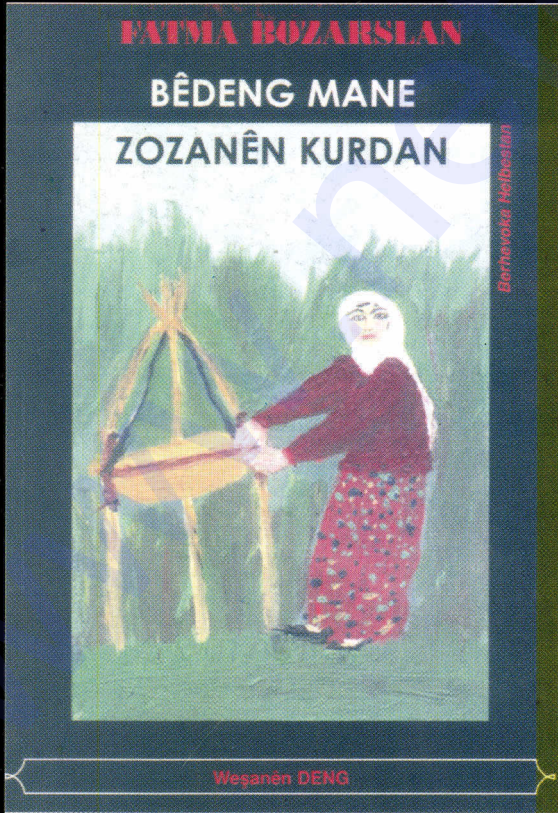
Kemal Burkay
Kürdistan Sosyalist Partisi
Genel Sekreter

Çıktı! Derket!

KERVAN YÜRÜYÖR
Anılar
Kuva Dîçi?
YILMAZ ÇAMLİBEL

DENG Yayınları

DENG Yayınları
Weşanên DENG

İsteme Adresi:

Tarlabası Cad. No: 232/4

Beyoğlu/İstanbul

Tel : 0.212-235 38 62

Fax : 0.212-235 53 82